

Her 2046

OTHELLO,

DE MOOR VAN VENETIË.

65

Gedruckt bij A. ZWEESSAARDT,
te *Amsterdam*.

OTHELLO,
DE MOOR VAN VENETIË;

UIT HET ENGELSCHE

VAN

William Shakspeare,

VERTAALD, EN OPGEHELDERD

DOOR

JURRIAN MOULIN.

TE KAMPEN, BIJ
DE ERVEN AEGIDIUS VALCKENIER.

MDCCGXXXVI.

DEN KUNSTMINNENDEN LEZER.

Hiermede geef ik u de vertaling van een dier weinige gewrochten der dichtkunst, welke de eeuwen verduren. Iets tot lof des wereldberoemden makers te zeggen, acht ik overbodig, en de aestetische ontwikkeling van het kunstwerk laat ik aan wijsgeeriger over. Wat FRANZ HORN en de begaafde ANNA JAMESON er over geschreven hebben, bevat ruime stoffe voor uwe overpeinzing, en kan u diepe blikken in de wonderen der poëzij leeren werpen.

Gelijk bij den MACBETH, zoo was ook hier, woordelijke met dichterlijke getrouwheid, zoo naauw mogelijk vereenigd, het doel van mijn pogen. « Une traduction interlinéaire, » zegt DE CHATEAUBRIAND, « serait la perfection du genre, si on lui pouvait ôter ce qu'elle a de sauvage; » en getrouw aan dit beginsel, heb ik mij niet verder van het oorspron-

kelijke verwijderd, dan taaleigen, maat, welluidendheid, en somwijlen kieschheid, gebiedend vorderden. Gij alleen zijt bevoegd om te beoordeelen, in hoever door mij aan deze eischen is voldaan; en ofschoon ik mij menige tekortkoming bewust ben, zult gij echter mijn oprecht en volijverig streven naar den krans der overwinning niet miskennen.

Meer heb ik nu niet te zeggen, dan dat de gestrengste beoordeeling mij altoos de aangenaamste en nuttigste zal zijn, mits zij kenmerken drage van kennis des onderwerps, en vooral van liefde voor de kunst. Wien het dichtstuk, zoo als het hier geboden wordt, niet bevalt, die zoeker de schuld bij den vertaler en bij zich-zelve.

KAMPEN,
den 15 Augustus 1836.

J. M.

De fabel dezer tragedie is genomen uit eene Italiaansche novelle van GIO GIRALDI CINTIO, wiens verzameling, getiteld Hecatommithi, in het jaar 1584, door GABRIEL CHAPPUYS in het Fransch overgebracht, werd uitgegeven: doch waarschijnlijk had SHAKSPEARE het oorspronkelijke voor zich. Men vindt daarvan eene getrouwe vertaling bij ECHTERHEIJER. » Quiconque la comparera, « zegt ALFRED DE VIGNY, van deze novelle, « à l'oeuvre de SHAKSPEARE; verra comment le génie dit à la matière: *lève-toi et marche.* »

PERSONEN.

De DOGE van Venetië.

BRABANTIO, lid van den senaat.

GRATIANO, broeder
LODOVICO, bloedverwant } van Brabantio.

OTHELLO, veldheer in dienst der republiek.

CASSIO, luitenant } van Othello.
JAGO, vaandrig }

MONTANO, Othelloos voorganger in 't beheer van Cyprus.

RODRIGO, een Venetiaansch edelman.

DESDEMONA, dochter van Brabantio, gemalin van Othello.

EMILIA, echtgenoot van Jago.

BIANCA, minnares van Cassio.

Een NAR, in dienst van Othello.

Een HERAUT.

SENATOREN, HEEREN, OFFICIEREN.

MATROZEN, MUZIKANTEN, BODEN, BEDIENDEN, enz.

Het tooneel is, in 't eerste bedrijf, te Venetië, en
vervolgens in eene zeehaven (Famagusta) op
het eiland Cyprus.

OTHELLO,

DE MOOR VAN VENETIË.

EERSTE BEDRIJF.

EERSTE TOONEEL.

Eene straat in Venetië.

RODRIGO en JAGO.

RODRIGO. Stil, zwijg er van; ik vind het zeer onheusch,
Jago, dat gij die met mijn beurs kondt handlen,
Als of ze uw eigen ware, daarvan wist.

JAGO. Wat duivel, maar gij hoort niet wat ik zeg:
Indien ik ooit van zoo iets heb gedroomd,
Verafschuw mij.

RODRIGO. Gij hebt gezegd dat gij hem haat.

Jago

Veracht me

Als ik 't niet doe. Drie grooten van de stad,
Persoonlijk, hielden bij hem aan, dat hij
Mij luit'nant maken mogt; en op mijn woord,
Mijn waarde, ik voel het, voegt geen lager rang:
Doch hij, verzot en trotsch op eigen plans,
Ontwijkt hen met hoogdravend windgebreek,

Verschriklijk vol van oorlogswoordepraal;
Om kort te gaan, hij wijst hen af
Met hun verzoek: *want*, zegt hij, *inderdaad*,
Ik koos bereids mijn officier. — En wien?
Voorzeker, een groot rekenkunstenaar,
Een' Michel Cassio, een' Florentijn,
Een vent, die door een schoone vrouw behekt,
Nog nooit een bende heeft in 't veld gevoerd,
En niet meer weet van 't reeglen van een slag,
Dan jonge meisjes; doch vol theorie,
Waarmede een raadsheer plans ontwerpen kan,
Zoo meesterlijk als hij: praat, geen praktijk,
Is al zijn krijgskunst. Maar de keus trof hem:
En ik, van wien hij proeven heeft gezien,
Op Rhodus, Cyprus, en op andren grond,
Bij christen en bij heiden, moet zeil strijken
Voor zulk een cijferaar, zoo'n twee- 'k hou-er-één!
Hij, wel bekom' 't hem, moet zijn luitenant,
En ik, God help! zijns moorschaps vaandrig zijn.

RODRIGO. Ik, bij den hemel! wou hem liever hangen.

JAGO. Niets helpt er aan; dat is de vloek der dienst;
Bevordring gaat naar gunst en aanbeveling,
Niet graadsgewijs, zoodat elk tweede in rang
Den eersten opvolgt. Oordeel zelf nu, heer,
Of ik naar regt en plicht gehouden ben,
Den Moor te minnen.

RODRIGO. 'k Diende hem dan niet.

JAGO. ô Heer, bedaar;
Dat ik hem dien is enkel eigenbaat:
Niet elk kan meester zijn, noch ieder meester
Getrouwe dienaars hebben. Men zal vaak
Een ijvrig en dienstvaardig kruiper zien,
Die, op zijn eigen slavenboei verliefd,
Zijn tijd, gelijk zijns meesters ezcl, uitdient,

Om voeder slechts, en oud verstoten wordt:
De zweep voor zulk braaf dienstvolk! Andren weêr,
Die pronkend met den vorm en schijn van pligt,
Alleen op eigen voordeel zijn bedacht;
Die slechts uitwendig trouw, door hunne heeren
Welvaren, en, is eens hun heurs gespekt,
Zich-zelven vieren: dat volk heeft nog geest,
En zulk een man verklaar ik zelf te zijn.
Want heer, zoo wis als gij Rodrigo zijt,
Ware ik de Moor, ik wou geen Jago zijn;
Door hem te dienen dien ik slechts mij-zelve;
De hemel weet het, niet uit liefde en trouw,
Neen, slechts voor 't oog, en tot mijn eigen nut:
Want als ik in mijn uiterlijk gedrag
Mijne aangeboren inborst en karakter,
Met woord of daden toon, zoo zal ik dra
Mijn hart uitwendig dragen op mijn mouw,
Ten roof der kraaijen: 'k ben niet wat ik schijn.

RODRIGO. Wat heillot is den diklip toebedeeld,
Indien hij slaagt!

JAGO. Kom, roep haar vader op;
Fluks, zet hem na; vergiftig zijn genot,
Vertel 't op straat; hits hare maagschap aan,
En, schoon hij in een vruchtbre luchtstreek woont,
Plaag hem met vliegen: zij zijn vreugd al vreugd,
Meng gij er zooveel wislende onrust bij,
Dat hare kleur verflaauwt.

RODRIGO. Hier woont haar vader; 'k roep hem overluid.

JAGO. Doe zulks met angstgeschrei en noodgehuil,
Als wen bij nacht een brand door achtloosheid,
Ontdekt wordt in een groote stad.

RODRIGO. Op, op!
Brabantio! Signor Brabantio, op!
Waak op, Brabantio! dieven! dieven! dieven!

Let op uw huis, uw dochter, en uw geld!
Hé, dieven! dieven! —

BRABANTIO, *vertoont zich aan een bovenvenster.*

BRAB. Wat is de reden van dit bang gerucht?
Wat is er gaande?

RODRIGO. Is uw gezin in huis,
Heer?

JAGO. Zijn uw deuren digt?

BRAB. Waartoe die vraag?

JAGO. Gij zijt bestolen, heer; foei, kleed u aan;
Uw halve ziel is weg, uw hart gebroken;
Juist nu, juist nu bespringt een zwarte ram
Uw sneeuw wit schaapjen! Op, rijs op! rijs op!
De alarmklok wekk' de burgers uit hun slaap;
De duivel maakt u anders grootpapa:
Op, zeg ik, op!

BRAB. Hoe, zijt gij zinneloos?

RODRIGO. Hoogëdel heer, is u mijn stem bekend?

BRAB. Neen; spreek, wie zijt ge?

RODRIGO. Rodrigo is mijn naam.

BRAB. Te slimmer des:
'k Gelaste u, niet te sluipen om mijn deur:
Ronduit en eerlijk heb ik u verklaard,
Mijn dochter krijgt gij niet; en als ontzind,
Verzadigd van 't soupé, door wijn bedwelmd,
Komt gij baldadig en vol euvelmoed
Mijn nachtrust storen.

RODRIGO. Heer, heer, heer, —

BRAB. Wees overtuigd,
Mijn gramschap en mijn rang bezitten magt.
U dit te doen bezuren.

RODRIGO. Heer, geduld.

BRAB. Wat spreekt ge mij van roof? dit is Venetië,
En mijn paleis geen stulp.

RODRIGO. Hoogëedle heer,
Een zuiver oogmerk heeft mij hier gebragt,

JAGO. Waarachtig, Signore, gij zijt een van degenen,
die God niet willen dienen, als de duivel 't u
gebiedt. Omdat wij u een dienst komen doen,
houdt gij ons voor losbollen. Uw dochter zal ge-
dekt worden door een' barbarijschen hengst; uwe
kleinkinderen zullen u aanhinneken; harddravers
zult gij tot neven, en hitten tot nichten hebben.

BRAB. Wat onbeschaamde guit zijt gij?

JAGO. Ik ben er een, mijnheer, die u komt vertellen, dat
uw dochter en de Moor thans gegaard zijn.

BRAB. Gij zijt een schelm.

JAGO. Gij zijt een — senator.

BRAB. Gij boet hiervoor, Rodrigo; 'k weet uw naam.

RODRIGO. Dat zal ik, heer; doch tevens bid ik u,
Indien 't u wil en welbehagen is,
(Gelijk 't mij voorkomt,) dat uw schoone dochter,
Op dit ontijdig uur der middernacht,
Uw huis verlaat, en door geen meer gevolg
Bewaakt, dan door een' veilen gondelier,
Gevoerd wordt in den klaauw eens wulpschen Moors;
Indien dit met uw wil en weten is,
Dan hebben wij u stout en grof gekrenkt;
Doch weet ge 't niet, dan voel ik mijn fatsoen
Beleedigd door uw schelden. Meen niet, heer,
Dat ik, zoo wars van alle hofflijkheid,
Zou spelen met uw waardigheid en eer:
Uw dochter — als gij 't haar niet hebt vergund —
Ik zeg 't nog eens, beging een zwaar vergriep,
Dat zij haar pligt, geest, schoonheid en fortuin
Verknocht heeft aan een vagebond, die hier

En elders rondzwerft. Overtuig u ras;
Als ze in haar kamer is, of in uw huis,
Zoo treffe mij de wet van dezen staat,
Dewijl ik u bedroog.

BRAB. Sla vuur! — hé! — ho! —
Breng mij een fakkel; — roep mijn lieden op! —
Dit voorval heeft gelijkenis met mijn droom;
't Geloof er aan bezwaart alreê mijn hart:
Licht, zeg ik, licht!

(BRABANTIO af.)

JAGO. Vaarwel; ik moet van hier:
Het schijnt niet goed, noch oorbaar voor mijn rang,
Kondschap te geven, die den Moor beticht;
En 'k moet zulks wen ik toef: ik weet, de staat —
Al haalt hem dit verwijten op den hals, —
Kan thans hem niet ontslaan: hij is benoemd,
Met zooveel klem van reên voor Cyprus' krijg,
Die thans óp handen is, dat tot geen prijs
Een ander waar' te vinden, zoo geschikt
Om hunne zaak te leiden: daarom dan,
Ofschoon 'k hem haat gelijk de pijn der hel,
Ik moet toch nu, gedrongen door den nood,
Een vlag ten sein van vriendschap wappren doen,
Die niets meer is dan sein. Om hem te treffen,
Zend die hem zoeken naar den schutter uit;
Daar zal ik bij hem zijn; — vaarwel.

(JAGO af.)

BRABANTIO, *en eenige bedienden met fakkels.*

BRAB. Mijn onheil is maar al te waar; zij vlood:
En wat mij van 't nietswaardig leven rest,
Is louter bitterheid. — Rodrigo, nu,
Waar hebt gij haar gezien? — Rampzalig meisje! —
Hoe, bij den Moor? — Wie wilde vader zijn? —

Hoe hebt gij haar herkend? — ô Gij bedriegt me
Te zeer! — Wat zeide ze u? — Meer fakkels! Wekt
Mijn vrienden alle! — Mooglijk wel getrouwd?

RODRIGO. Ja, ik geloof, getrouwd.

BRAB. Ach hemel! — Hoe ontvlood zij? — ô Verraad
Van 't bloed! Vertrouwt uw dochters, vaders, lan-
(ger niet

Naar oogenschijn. — Bestaat er tooverkracht,
Waardoor eens meisjes prille maagdelijkheid
Verleid kan worden? Rodrik, laast gij nooit
Van zulke dingen?

RODRIGO. Ja heer; ja, gewis.

BRAB. Ga, wek mijn broeder. — ô, Hadt gij haar toch! —
Deels dáárheen, de andren dezen weg. — Weet gij
Waar ik haar kan betrappen met den Moor?

RODRIGO. Mij dunkt, ik kan hem vinden; als 't u belieft
Mij te geleiden met een sterke wacht.

BRAB. ô, Ga vooruit. Ik roep aan ieder huis;
Ik kan des noods gebieden: — wapent u!
En haalt een paar officieren van de wacht.
Welaan, Rodrigo, kom; 'k vergeld uw moeite.
(Af.)

TWEEDE TOONEEL.

Eene anders straat in Venetië.

OTHELLO en JAGO, met gevolg.

JAGO. Ofschoon ik menschen in den krijg versloeg;
Zoo maak ik evenwel gewetenszaak
Van voorbedachten moord; mij faalt de boosheid
Soms, om mij dienst te doen: tien — twintigmaal
Heb ik een' ribbestoot hem toegedacht.

OTHELLO. 't Is beter zoo als 't is.

JAGO.

Ja, maar hij snapte,

En sprak op zulk een' lasterlijken toon
Uwe eer te na,
Dat mij het weinig vroomheid dat ik heb
Nauw kon weêrhouden. Maar, ik bid u, heer,
Zijt ge inderdaad gehuwd? Want wees verzekerd,
Die senator is zeer bemind, en heeft
Een stem die dubbel zoo vermogend is
Als die des dogen; scheiden zal hij u;
Of legt u zooveel dwang op en bezwaar,
Als hem de wet, door al zijn magt gesterkt,
De handen ruim laat.

OTHELLO.

Laat hem 't ergste doen;

De dienst die ik den staat bewezen heb
Zal zijne klagt verstommen. Weten zal men —
Hetgeen 'k, als pralerij geen oneer is,
Verbreiden zal, — dat ik gesproten ben
Uit koninklijken stam; schoon mijn verdienste
Alleen ook aanspraak had op 't grootsch fortuin
Dat ik verworven heb: want, Jago, weet,
Beminde ik niet de aanminnige Desdemona,
Ik gaf mijn staat, van enge huiszorg vrij,
In boei noch banden, voor de schatten niet
Des Oceaans. Doch zie! wat licht genaakt?

CASSIO, *met eenige fakkeldragers op eenen afstand.*

JAGO. Daar komt de gramme vader met zijn vrienden;
Verwijder u.

OTHELLO.

Neen, vinden moet men mij:

Mijn rang, mijn titel, en mijn vaste ziel,
Zij zullen voor mij pleiten. Zijn zij 't, Jago?

JAGO. Bij Janus, ik geloof van neen.

OTHELLO. Des dogen dienaars en mijn luitenant;

Een goede nacht, zij u gewenscht, mijn vrienden!
Wat nieuws?

CASSIO. De doge groet u, generaal;
En vordert dat ge in aller ijl verschijnt,
Op 't oogenblik.

OTHELLO. Wat, meent gij, is de reden?

CASSIO. Van Cyprus iets, indien ik raden mag;
Het is een zaak die spoed eischt; van de vloot
Kwam dezen avond ren- op renbô aan,
Elkander spoedig volgend op den voet;
Veel senatoren zijn bereids vergaârd
In 's dogen huis; men vraagt met drift naar u,
En daar men u niet in uw woning vond,
Zoo zond de raad een drietal boden uit,
Om u te zoeken.

OTHELLO. Goed dat gij mij vindt.
'k Zal een paar woorden spreken hier in huis,
Dan volg ik u.

(OTHELLO af.)

CASSIO. Vaandrig, wat maakt hij hier?

JAGO. Hij heeft deez' nacht een landgaljoen geckaapt,
En is het wettig prijs, 't maakt zijn fortuin.

CASSIO. 'k Begrijp u niet.

JAGO. Hij is gehuwd.

CASSIO. Met wie?

OTHELLO *komt terug.*

JAGO. Wel, met — kom, gaan we, generaal?

OTHELLO. Komt, voort.

CASSIO. Daar komt een andre troep om u te zoeken.

BRABANTIO en RODRIGO, *gevolgd door gewapenden en fakkeldragers.*

JAGO. Het is Brabantio: — laat u raden, generaal;

Hij heeft iets kwaads op 't oog.

OTHELLO.

Hé! holla, staat!

RODRIGO. Signore, 't is de Moor.

BRAB.

Neêr met den dief!

JAGO. Rodrigo, gij? — kom heer, ik ben uw man.

(Men trekt van weêrszijden de degens.)

OTHELLO. Steek op uw degen, anders mogt de dauw
Hem roestig maken. — Goede heer, gij kunt
Met jaren meer gebieden dan met staal.

BRAB.

Waar hebt ge mijne dochter, snoode dief?
Vervloekte schurk, betooverd hebt ge haar:
Want ik beroep me op al wat oordeel heeft,
En vraag of — als geen tooverdwang haar boeide. —
Een maagdelyk zoo teeder, schoon en rijk,
Van 't huwlyk zoo afkeerig, dat ze ontweek
De rijkgetooide jonkers van ons land,
Wel immer, d'algemeenen spot ten trots,
Haar hoede ontvliên zou, om de zwarte borst
Van zulk een schepsel, meer tot schrik dan vreugd?
Getuig' de wereld, is 't niet middagklaar,
Dat gij door wigchelkunst haar hebt verstrikt,
Haar teedre jeugd verleid door tooverdrank,
Die 't brein benevelt? Dat men dit beslis:
Baarblyklyk is 't en tastbaar voor 't verstand;
Dies vat ik u, en stel u in arrest,
Als een bederver van de wereld, die
Zich door verboden kunsten strafbaar maakt. —
Komt, grijpt hem; en indien hij zich verzet,
Voor zijne reekning, knevelt hem.

OTHELLO.

Laat af,

Zowel gij, mijne vrienden, als de rest.
Als vechten hier mijn rol was, speelde ik die
Ook zonder een' souffleur. — Waar moet ik gaan,
Om rekenschap te geven?

BRAB. Naar den kerker,
Tot dat de vierschaar u naar loop des regts
Tot reekning roept.

OTHELLO. Indien ik nu gehoorzaam,
Hoe zal de doge daarmee zijn gediend,
Wiens afgezanten mij ter zijde staan,
Om mij, in staatsbelangen van gewigt,
Voor hem te brengen?

Dienaar. 't Is zoo, eedle heer!
De doge is in den raad, en uw genade
Is zeker ook geroepen.

BRAB. In den raad?
En op dit uur der nacht? geleidt hem weg.
Mijn zaak is niet gering; de doge-zelve,
Als ieder mijner medesenateurs,
Moet dezen hoon gevoelen als zijn eigen:
Want als die daden ongestraft geschiên,
Zoo zal men slaaf en heiden heerschen zien.
(Afs.)

DERDE TOONEEL.

Eene raadzaal.

De Doge met den Senaat aan eene tafel zittende.

Doge. Die nieuwsberigten missen samenhang,
Zoo noodig voor 't geloof.

1° Sen. Zij stroken niet;
De brief aan mij meldt honderd zeven schepen.

Doge. De mijne honderd veertig.

2° Sen. Dees twee honderd.
Doch moge er in 't getal verschil bestaan, —
Als in gevallen waar vermoeden spreekt

Meermaals gebeurt, — zij allen melden toch:
Een turksche scheepsmagt zet naar Cyprus koers.

Doge. Ja, wel beschouwd, is dit zeer mogelijk;
Berusten kan ik in de dwaling niet,
Maar hoû de hoofdzaak toch voor uitgemaakt,
En ducht gevaar.

Matroos. (*Buiten.*) Halo! Halo! Halo!

Een dienaar leidt eenen matroos binnen.

Dienaar. Een bode van de vloot.

Doge. Welaan, wat nieuws?

Matroos. Het Turksche smaldeel zeilt op Rhodus aan:
Zoo luidt mijn boodschap aan den hoogen raad,
Van Signor Angelo.

Doge. Wat dunkt u van die wending?

1° Sen. 't Kan niet zijn,
Getoetst aan 't oordeel; 't is een schijnvertoon
Om ons te strikken: houden wij in 't oog
Het groot gewigt van Cyprus voor den Turk;
En overweegt men van den andren kant,
Hoe zeer 't hem boven Rhodus komt te stade,
En hoeveel ligter hij 't verovren kan,
Dewijl het minder sterk is toegerust,
En alle noodweer mist en zekerheid,
Die Rhodus rondom schut: wie dit bedenkt,
Die acht den Turk zoo onbedreven niet,
Dat hij, gemaklijk voordeel en gewin
Verzuimend, 't naastgeleegne spaart voor 't laatst,
Om noodloos zich te storten in gevaar.

Doge. Neen, zijt verzekerd, Rhodus zoekt hij niet.

Dienaar. Hier is meer nieuws.

Een renbode komt binnen.

Bode. De Muzelmannen, eerbiedwaarde heeren,

Die lijnregt stevenden op Rhodus aan,
Vereenden daar zich met een tweede vlot.

1° Sen. Dat heb ik wel gedacht: — hoe talrijk, dunkt u?

Bode. Wel dertig zeilen sterk: zij wenden thans
Den koers terug, en toonen openlijk
Hun' toeleg tegen Cyprus. — Heer Montano,
Uw dappere en getrouwe dienaar, zendt
U dit bericht met zijn genegen groet,
En vraagt uw' bijstand.

Doge. 't Gaat dan inderdaad
Op Cyprus los. — Marco Luchesi is
Niet in de stad?

1° Sen. Hij is thans in Florence.

Doge. Schrijf hem van ons; beveel hem spoed: maak haast.

1° Sen. Daar komt Brabantio, en de dappre Moor.

BRABANTIO, OTHELLO, JAGO, RODRIGO, en gevolg
treden binnen.

Doge. Wij moeten, dappre Othello, u terstond
Den algemeenen vijand tegen zenden.
(Tot BRAB.) Ik zag u niet; wees welkom, eedle heer;
Wij misten deze nacht uw' raad en hulp.

BRAB. Ik miste de uwe: ô achtbaar heer, vergeef,
Mijn ambt noch eenig narigt van belang
Heeft mij gewekt; geen zorg voor 't algemeen
Houdt thans mij bezig; want mijn eigen leed,
Verweldigt, als een springvloed, dam en sluis,
Verslindt en zwelgt alle andre zorgen in —
En blijft hetzelfde steeds.

Doge. Welnu, wat dan?

BRAB. Mijn dochter, ach, mijn dochter!

Doge. Dood?

BRAB. Voor mij;

Zij is verstrikt, gestolen en verleid

Door heksenkunsten en kwakzalverdrank;
Natuur toch kon niet zoo spoorbijster zijn, —
Daar zij verblind is noch verstandeloos, —
Dan slechts door tooverij.

Doge. Het zij wie 't zij, die langs zoo snood een' weg
Uw dochter aan haar-zelven heeft ontvreemd,
En haar aan u; het bloedig boek der wet.
Zult ge in den strengsten zin des woords verklaren,
Naar eigen dunk; al waar 't mijn eigen zoon
Dien uwe klagt betreft.

BRAB. Ik dank u nedrig, heer.
Hier is de man, die Moor, dien nu, zoo 't schijnt,
Uw strikt bevel, om zaken van den staat,
Ontboden heeft.

Dog. en Sen. Dat doet ons innig leed.

Doge. En uwerzijds, wat antwoordt gij hier op?

BRAB. Niets anders, dan 't is waar.

OTHELLO. Grootmagtige, achtbre, en eerbiedwaarde raad,
Hoogëedle en welbeproevede brave meesters!
Dat ik diens grijsaards dochter heb geschaakt
Is waar, en ook dat ik haar heb gehuwd;
De hoofdzaak, de uitgestrektheid mijner schuld
Reikt verder niet. In 't spreken ben ik ruw,
En minbegaafd met vredes nette taal:
Sinds zevenjarige kracht deze armen sterkte,
Tot voor naauw negen maanden, vonden zij
Hun lievlingstaak in veld en legertent;
En van deez' groote wereld weet ik naauw
Meer dan wat krijg en slaggewoel betreft,
En leen dies luttel sieraad aan mijn zaak,
't Woord voerend voor mij-zelve: als gij 't gehengt,
Geef ik een rond en onvernist verslag
Van mijn vrijaadje, en zeg wat drank, wat kunst,
Wat voor bezwering, en wat tooverkracht, —

Want zulke zaken legt men mij te last, —
Zijn dochter overhaalde.

BRAB.

Een schuchtre maagd,
Zoo stil en zacht van geest, dat haar gevoel
Bloosde om zich-zelve; en zij — ondanks natuur
En jaren, vaderland, geloof, trots alles —
Verliefil op 't geen zij huiverde aan te zien?
't Verraadt een zwak en hoogstbeperkt verstand,
Te wanen dat volmaaktheid zoo verdwaald
Kon strijden met natuur; men moet volstrekt
Hier denken aan de arglistigheid der hel,
Die dit vermogt. Daarom, 'k beweert nog eens.
Dat hij door mengsels, schadelijk voor 't bloed,
Of door een' drank, bezworen tot dit einde,
Dus werkte op haar.

Doge.

Beweerd is niet bewezen;
Tenzij getuigenis meer wis en klaar,
Dan deze flaauwe, armzalige oogenschijn,
Dit los vermoeden, opkoom' tegen hem.

1° Sen.

Maar gij, Othello, spreek;
Hebt gij door slinksche wegen of geweld
Het hart dier maagd veroverd en besmet?
Of ging het bij verzoek en zoete kout,
Die ziel tot ziel doet nadren?

OTHELLO.

Ik verzoek,
Ontbiedt nu aanstonds Desdemona hier,
Opdat zij voor haar vader van mij spreek';
Vindt gij mij schuldig door hetgeen zij zegt,
Zoo neemt niet slechts 't vertrouwen en den post,
Die gij me schonkt terug, maar 't oordeel treff'
Mijn leven zelfs.

Doge.

Roept Desdemona hier.

OTHELLO. Geleid hen, vaandrig; gij kent best de plaats. —

(JAGO met dienaren af.)

En tot zij komt, zoo trouw als ik den hemel
Elke overtreding van mijn bloed belijd,
Zoo juist verhaal ik ook uw achtbaar oor,
Hoe ik de liefde dezer schoone won,
En zij de mijne.

Doge.

Spreek, Othello.

OTHELLO. Haar vader minde en noodigde mij vaak,
Gedurig vorschend naar mijn levensloop;
Van jaar tot jaar; wat veldslag en beleg,
Wat lotgevallen ik al heb beleefd.
Ik liep ze van mijn kindsche dagen door,
Tot op het oogenblik van mijn verhaal;
Waarin ik sprak van rampen uiterst groot,
Van wisselenden kans op vloed en veld;
Hoe 'k op een haarbreed doodsgevaar ontkwam;
Hoe 'k in des trotschen vijands magt geraakt,
Als slaaf verkocht werd, en hoe vrijgekocht;
En wat mij op mijn togten wedervoer;
Waarbij ik van spelonk en wildernis,
Steengroeve en rots, gebergte, hemelhoog,
Moest spreken in den loop van mijn verhaal;
Van Kannibalen, die elkaâr verslinden,
De menscheneters, — volken die het hoofd
Groeit onder hunne schouders. Dit te hooren
Was Desdemona vol opmerkzaamheid;
Maar telkens riep huishoudlijk werk haar weg;
En had zij dit op 't haastigst afgedaan,
Zoo kwam ze weder, en haar gretig oor
Verslond mijn woorden. Ik dit merkend, vond
In een vertrouwlijk uur gelegenheid,
De vurige beê te ontwringen aan haar hart,
Dat ik mijn pelgrimaadje in 't breede ontvouwde,
Waarvan zij stukgewijze iets had gehoord,
Doch niet aandachtiglijk: — ik stemde toe;

En 't lokte dikwerf tranen in haar oog,
Als ik van hoogst geduchte slagen sprak
Die mijne jeugd verduurde. Als 'k had voleind,
Beloonde een zee van zuchten mijne moeite.
«'t Is waarlijk vreemd,» betuigde ze, «uiterst vreemd,
«Aandoenlijk, wonderbaar aandoenlijk is 't.»
Schoon wenschend dat zij 't niet had aangehoord,
Toch wou zij zulk een man wel zijn: mij dankend,
Verzocht ze, «indien een vriend van u mij mint,
«Zoo leer hem uw geschiedenis verhalen,
«Dat zal me winnen.» 'k Sprak op dezen wenk:
Zij minde mij om doorgestaan gevaar;
Ik minde haar dewijl ze er deel in nam.
Zietdaar de tooverij die 'k heb gebruikt.
Zij nadert, dat zij 't zelve nu getuig'.

DESDEMONA, JAGO en gevolg treden binnen.

Doge. Mij dunkt, zulk een vertelling overwon
Ook mijne dochter. — Vriend Brabantio, neem
Die netelige zaak niet euvel op;
Men vecht toch beter met gebroken wapens,
Dan met de bloote hand.

BRAB. 'k Bid, hoor haar-zelve:

Belijd ze dat zij hem genegen was,
Vloek op mijn hoofd als ik in dat geval
Den man misprijs! — Kom nader, eedle dame;
Wien ziet ge in dezen achtbren kring, dien gij
Het meest gehoorzaamheid verschuldigd zijt?

DESDEM. 'k Voel, eedle vader, hier mijn pligt verdeeld;
Mijn leven en opvoeding ben ik u
Verschuldigd; en die leeren mij tegader
U, wettig voorwerp mijner hulde, ontzien:
Ik ben uw dochter. Maar hier staat mijn gâ;
En zooveel eerbied u mijn moeder toonde,

Toen ze u de voorkeur voor haar vader gaf,
Zooveel beweert ik nu verplicht te zijn
Den Moor, mijn echtgenoot.

BRAB.

De Heer zij met u! —

Ik heb gedaan. —

't Behage uw hoogheid, nu 't belang des staats.

Een aangenomen dochter waar' mij liever
Dan eene uit eigen bloed. — Kom herwaarts, Moor:

Ik schenk u hier van ganscher harte 't geen
Ik u, indien ge 't niet reeds hadt, volgaarne
Onthouden zou: 'k Verheug me om uwentwil,
Juweel, dat ik geen tweede dochter heb;

Want uw ontvlugten zou mij dwingelandsch
Haar kluistren doen. — Ik heb gedaan, mijnheer.

Doge.

Laat mij een oordeel vellen in uw geest,
Dat deez' gelieven weêr, als langs een trap,
In uwe gunst geleê.

't Verdriet heeft uit als niets ons baat kan biên,
En we alle hoop in leed vervlogen zien:

Om ramp te treuren die onheelbaar is,
Is 't naaste pad tot nieuwe droefenis.

Wat ons ontnomen wordt door 't nijdig lot,
Dat maakt geduld een voorwerp van zijn spot.

Hij die bestolen licht, besteelt den dief;

Wie vruchtloos jammert is zich-zelve een grief.

BRAB.

Zoo neem de Turk dan Cyprus door bedrog,
Het blijft, zoo lang wij lagchen, 't onze toch.

Hij draagt zijn vonnis ligt, die in dat woord
Niet anders dan vertroostig heeft gehoord;

Maar hij draagt dubbel, 't vonnis en de zorgen,

Die troost in ramp bij 't arm geduld moet borgen.

Een oordeel dat nu bitter is, dan zoet,

Al naar men 't nemen wil, is kwaad noch goed:

Doch woorden zijn maar woorden, en ik las

Nooit dat m'er boezemwonden meê genas.
Nederig verzoek ik u tot de staatszaken over te gaan.

Doge. De Turk gaat, toegerust met overmagt,
Op Cyprus los. Othello, gij kent best
De sterkte van dat oord: wij hebben daar
Een' stedehouder van beproefd beleid;
Maar 't algemeen gevoelen, dat de wereld
Met onbeperkt vermogen dwingt, verlaat
Zich veiliger op u: en daarom duld
Dat deze krijgstogt met zijn woest alarm
Den luister van uw nieuw fortuin bezwalk'.

OTHELLO. Gewoontes dwinglandij, hoogachtbre raad,
Maakt mij het legerbed van steen en staal,
Tot driemaal uitgelezen dons: 'k erken,
Dat ik een sterken, levendigen trek
Naar krijgsbezwaren voel, en onderneem
D' ophanden oorlog tegen de Ottomannen.
'k Verzoek dus, nedrig buigend voor uw magt,
Een voegzaam raadsbesluit omtrent mijn gâ;
De plaats van haar verblijf; haar onderhoud,
Verzorging en bediening als haar stand,
En haar geboorte past.

Doge. Als 't u behaagt,
Bij haren vader.

BRAB. Neen, dat wil ik niet.

OTHELLO. Noch ik.

DESDEM. Noch ik; daar kan ik niet verblijven;
Het tergde slechts mijns vaders ongeduld,
Ware ik hem steeds voor oogen. Achtbaar heer,
Verleen hetgeen ik zeg een gunstig oor;
En laat uw voorspraak mijne eenvoudigheid
Een vrijbrief zijn.

Doge. Wat wenscht gij, Desdemona

DESDEM. Dat ik den Moor minde om met hem te leven.

Dat moog de drift waarmede ik 't Luk bestorm,
Bazuinen voor de wereld: ja, mijn hart
Kleeft gants aan mijn gemaal en zijn beroep:
Ik zag Othelloos aanschijn in zijn ziel;
En aan zijn fieren heldenmoed en roem
Heb ik mijn hart en mijn fortuin gewijd.
Zoodat ik, waarde heeren, bleef ik hier, —
Een vreedzaam lam, daar hij ten krijge trekt,
Beroofd van 't geen ik hoog in hem bemin, —
Een nare tusschentijd verduren zou,
Van hem verwijderd: laat mij met hem gaan!

OTHELLO. Stemt toe, hoogëedle heeren; — ik verzoek,
Staat haren wil niet in den weg:
Getuig' de hemel, dat ik 't niet begeer
Om mijnen lust te kittlen; dat ik niet,
Mijn hartstogt vleijend, — want de drift der jeugd
Is reeds bezadigd, — eigen heil bedoel,
Maar slechts inschiklijk jegens haar wil zijn:
En God behoede uw zielen voor den waan,
Dat ik uw dierst belang verzuimen zou,
Wijl zij mij volgt: neen, eer het wuft gekoos
Des lossen Amors ooit met dartle rust
De veerkracht van mijn geest en arm verlamme',
Eer zingenot mijn pligt bevekk' of breek',
Gebruike een keukenmeid mijn helm voor pan,
En steek' de schandlijkste onspoed in den krijg
Het hoofd op tegen mijnen roem en faam.

Doge. Zij blijve of ga gelijk gij onderling
Bepalen zult: de zaken eischen spoed;
Dies moet ge in aller ijel deez' nacht nog voort.

DESDM. Deez' nacht nog, heer?

Doge. Deez' nacht.

OTHELLO. Met al mijn hart.

Doge. Te negen morgen komen wij weër zaam;

Othello, laat één uwer dienaars hier,
Dien geven wij dan volmagt voor u meê,
Met alles wat uw hoogen rang en post
Van dienst kan wezen.

OTHELLO. Liefst mijn vaandrig, heer.

Hij is een man van eer en welvertrouwd;
Aan zijne zorg beveel ik mijne gade,
En alles wat uw Hoogheid noodig keurt
Mij na te zenden.

Doge.

't Zij zoo; goede nacht

Aan ieder uwer. (*tot BRAB.*) En, mijn eedle heer,
Indien 't der deugd aan schoonheid nooit ontbrak,
Zoo is uw dochters man meer schoon dan zwart.

1° Senat. Vaarwel, gij dappre; vier uwe echtgenoot.

BRAB. Moor, sla haar gade met een waakzaam oog,
Ook u bedriegt ligt die mij sluw bedroog.

(*De DOGE, met de SENATEURS en gevolg af.*)

OTHELLO. Mijn leven voor haar trouwe! — Brave Jago,
Ik moet mijn Desdemone u achterlaten;
ô Geef haar uwe vrouw tot gezellin,
En breng haar ter gelegen tijd mij na.
Kom, Desdemone, één uur slechts heb ik nog,
Om onzer liefde en huisselijk belang
Met u te wijden: want wij zijn verplicht
Ons naar den tijd te voegen.

(*OTHELLO en DESDEMONA af.*)

RODRIGO. Jago!

JAGO. Wat zegt gij, eedle borst?

RODRIGO. Wat meent gij dat ik wil doen?

JAGO. Wel, naar bed gaan, en slapen.

RODRIGO. Ik wil mij op 't oogenblik verdrinken.

JAGO. Welaan, als gij dat doet, zoo bemin ik u naderhand
nooit weêr; gij dwaze jongman!

RODRIGO. Het is dwaas te leven als het leven eene foltering geworden is: en wanneer de dood onze geneesheer is, zoo hebben wij een recept om te sterven.

JAGO. ô Schande! Ik heb de wereld nu viermaal zeven jaren bekeken, en sedert ik eene weldaad van eene beleediging leerde onderscheiden, heb ik nog geen mensch gevonden, die zich-zelfen wist te beminnen. Eer ik zeggen woû, 'k zal mij om een ligtekooi verdrinken, verruilde ik liever mijne menscheid voor een baviaan.

RODRIGO. Wat zal ik doen? Ik beken, het is schande dat ik zoo verzet ben; doch deugd is niet in staat dit te verhelpen.

JAGO. Deugd? — Zotternij! — Het ligt aan ons dat we zus of zoo zijn. Onze lichamen zijn onze tuinen, waarvan onze zielen de tuiniers zijn: zoodat, willen we netels planten of latuw zaaijen, hyzop zetten, en thym uitwieden, hem met ééne soort van gewas voorzien, of hem met velerhande beplanten, hem onvruchtbaar maken door braak liggen, of doen tieren door nijverheid; welnu, de werkende en verbeterende kracht daartoe ligt in onzen eigen wil. Hing niet aan den balans onzes levens eene schaal der rede, om de andere der zinnelijkheid op te wegen, zoo zou het bloed en de gemeenheid onzer natuur ons tot hoogst onzinnige besluiten leiden; doch wij hebben rede ter betooming onzer razende driften, onzer vleeschelijke lusten, onzer teugellooze begeerlijkheden, van welke ik datgene wat gij liefde noemt, voor een loot of afzetsel houde.

RODRIGO. Het kan niet zijn.

JAGO. Zij is niets dan eene lust in 't bloed, en eene toelating van onzen wil. Kom, wees een man. Gij u verdrinken? verdrink katten en jonge blinde

honden. Ik ben uw verklaarde vriend, en beken dat ik door banden van duurzame gehechtheid aan u geketend ben. Nooit konde ik u grooter dienst doen dan nu. Doe geld in uw beurs; ga mede in den krijg; vermom uw gezigt door een' valschen baard: ik zeg u, doe geld in uw beurs. — Onmogelijk kan Desdemona lang volharden in hare liefde voor den Moor; — doe geld in uw beurs; — noch hij in de zijne jegens haar. — Het begin was heftig, en gij zult eene scheiding zien daaraan geëvenredigd. Doe geld in uw beurs. — De Mooren zijn wispelturig, in hunne neigingen; — doe uw beurs vol geld; — de spijs die hem nu zoo zoet smaakt, wordt hem ras zoo bitter als kolkwint. Zij moet verandering hebben, ze is jong; is zij eenmaal van hem verzadigd, zoo zal zij de dwaling harer keuze inzien. Zij moet afwisseling hebben; zij moet: daarom, doe geld in uw beurs. — Wilt ge dan volstrekt verdoemd zijn, zoo wees het op eene fatsoenlijker manier dan door u te verdrinken. Zoek geld te krijgen, zooveel gij maar kunt. Indien schijnheiligheid en eene broze gelofte tusschen een moorschen vagebond en eene doorslimme Venetiaansche, niet te sterk zijn voor mijn vernuft, zoo zult gij haar genieten. De duivel haal uw verdrinken! Dat is geheel buiten uwen weg: laat u liever hangen, terwijl gij uw lusten boet, dan dat gij door u te verdrinken, zonder haar van de wereld scheidt.

RODRIGO. Staat gij borg voor mijne hoop, wanneer ik de uitkomst op u laat aankomen?

JAGO. Verlaat u op mij. Zie slechts geld te bekomen: ik heb 't u dikwijls gezegd, en herhaal het nog eens, en nog eens; ik haat den Moor. De reden

zit diep in mijn hart; de uwe is niet minder gewichtig: laat ons éénen weg gaan in onze wraak. Kunt gij hem horens opzetten, zoo geeft gij u-zelven een genoeg en mij stof tot lagchen. De tijd gaat zwanger van vele gebeurtenissen die aan het licht willen. Voorwaarts! ga; zorg voor geld: morgen meer daarvan. Goede nacht!

RODRIGO. Waar vinden we elkaâr morgen?

JAGO. Aan mijn huis.

RODRIGO. Ik kom bijtijds bij u.

JAGO. Ga uw gang; vaarwel! hoort gij Rodrigo?

RODRIGO. Wat zegt ge?

JAGO. Niets meer van verdrinken, hoort gij?

RODRIGO. Ik heb mij bedacht, ik wil al mijn land verkoopen.

JAGO. Ga uw gang; vaarwel. Steek geld genoeg bij u.

(RODRIGO af.)

Zoo maak ik altoos van mijn nar mijn beurs:
'k Zou immers mijne ervaring schande aandoen,
Als ik mijn tijd met zulk een' uil verspilde,
Zoo zonder baat of pret. Ik haat den Moor:
Men wil wel zeggen, dat hij in mijn bed
Mijn dienst verrigtte: mogelijk is dat waar;
Maar toch, alleen uit argwaan wil ik doen
Als of het waarheid was. Hij mag mij wel,
En des te heter werkt mijn plan op hem. —
Cassio? — een proper man: wacht, laat mij zien
Zijn plaats te winnen en mijn moed te koelen;
Een dubbel boevestuk. — Wacht, wacht, laat zien:
Na korten tijd Othelloos oor belezen,
Dat hij te zeer vertrouwd is met zijn vrouw:
De borst is welgemaakt, zijn minzaamheid
Wekt argwaan dat hij vrouwen ligt bekoort;
De Moor is gul en open van natuur,
Hij houdt voor eerlijk ieder die het schijnt;

En laat zich lijdzaam leiden bij den neus,
Gelijk een ezel.
Ik heb het; 't is reeds rijp: door hel en nacht
Wordt deze misgeboorte aan 't licht gebragt.
(Af.)

TWEEDE BEDRIJF.

EERSTE TOONEEL.

Eene zeehaven op Cyprus.

MONTANO en twee HEEREN.

MONTANO. Wat onderscheidt ge van de kaap in zee?

1° Heer. Volstrekt niets: 't is een hooggezwoollen tij;
'k Speur tusschen 't wolkgespan en 't ruime sop
Geen zeil.

MONTANO. Mij dunkt, de wind sprak luid aan land;
Nooit schudde een banger storm ons buitenwerk:
Indien hij ook op zee zoo heeft gewoed,
Wat houten kiel, waar golfgebergte op breekt,
Weêrstaat het woên? Wat zal men hiervan hooren?

2° Heer. 't Verstrooijen van de turksche schepen; want
Begeeft men zich aan d' oeverschuimden oever,
De baren steigren brullend op naar 't zwerk;
De selgezweept vloed rolt bergen hoog,
Als woû hij, 't water slingrend naar den beer,
De wachters blusschen van de onwrikbre pool:
Nog nooit aanschouwde ik zulk een woest geweld
Van 't opgeruide meer.

MONTANO. De turksche vloot,
Vond zij geen baai of schuilplaats, ging te grond;

Onmooglijk dat ze 't uithield.

Een derde HEER treedt op.

3^e Heer. Iets nieuws, mijn heeren! de oorlog is gedaan;
De noodstorm heeft de Turken zoo geteisterd,
Dat hun ontwerp mislukt: een Venetiaansch galjoen
Zag de ijsselijke schipbreuk en den nood
Der meeste hunner schepen.

MONTANO. Hoe, is 't waar?

3^e Heer. Het vaartuig liep hier binnen;
Een Veronezer: Michael Cassio,
De Luit'nant onzes dapperen Othelloos,
Kwam hier aan land: de Moor zelve is in zee,
Met onbepaalde volmagt omtrent Cyprus.

MONTANO. 't Verheugt me, 't is een achtbaar gouverneur.

3^e Heer. Doch schoon die Cassio de blijmaar brengt
Van 's Turken ondergang, hij ziet toch droef,
En bidt voor 's Mooren redding; want hen scheidde
Een zware, woeste storm.

MONTANO. Dat geef' de hemel!

'k Heb onder 'hem gediend; hij kommandeert,
Gelijk 't een krijgsman past. Komt, nu naar 't strand!
Zoowel om 't ingelooopen schip te zien,
Als 't oog naar dappre Othello rond te slaan,
Tot waar de golven met de blaauwe lucht
Te zamensmelten.

3^e Heer. Ja, komt laat ons gaan;
Men mag toch ieder oogenblik de komst
Van de anderen verwachten.

CASSIO treedt op.

CASSIO. Dank zij den dappren van dit moedig eiland,
Die zoo den Moor beminnen. Dat de hemel
Hem tegen 't woên der elementen schutt!
Want in het holst der zee verloor ik hem.

MONTANO. Heeft hij een stevig schip?

CASSIO. Zijn bark is kloek gebouwd, en die haar stuurt
Een zeeman van beproefde kundigheid;
Dies wacht mijn hoop, nog niet ten doode krank,
Een spoedige herstelling.

(Binnen.) Een zeil! een zeil!

Een ander HEER treedt op.

CASSIO. Welk leven!

4^e Heer. De stad is ledig; aan het strand der zee
Staan scharen volks; men roept, een zeil! een zeil!

CASSIO. Ik hoop dat dit de gouverneur zal wezen.

2^e Heer. Men lost het scheepskanon reeds ten saluut.
Ten minste vrienden zijn 't.

(Men hoort geschut.)

CASSIO. Ga, bid ik, heer,
En breng ons narigt wie er kwam aan land.

2^e Heer. Terstond. (Af.)

MONTANO. Maar luit'nant, is de generaal gehuwd?

CASSIO. Ja hoogst gelukkig; hij bekwam een maagd,
Die de edelste en beroemdste op zijde streeft,
Den lof van 't kunstpenseel te boven gaat,
En in der schepping feestgewaad gehuld,
't Voortreflijkste evenaart. — Welnu, wie landde?

De tweede HEER komt terug.

2^e Heer. 't Is zekre Jago, 's veldheers vaanderig.

CASSIO. Hij had een snelle en hoogstgewenschte vaart:
Zelfs storm en stortzee, vreeslijk windgehuil,
Verborgten klippen, zanden, opgehoopt, —
Verraders loerend op de onschuldige kiel, —
Als achtten zij haar schoonheid, matigden
Hun doodlijke aard, en lieten ongekrenkt
De aanbiddelijke Desdemona door.

MONTANO. Wie is zij?

CASSIO. Zij van wie 'k sprak, de vrouw van onzen veldheer,

't Geleî des koenen Jagoos toevertrouwd,
Wier aankomst hier onze berekening
Een week vooruit is. Heer, bewaar Othello!
Uw magtige adem doe zijn zeilen zwellen,
Dat hij deez' haven zeegne met zijn schip,
Zijn liefde koele in Desdemonaa's arm,
Het vuur vernieuwe in onzen doffen geest,
En 't gantsche Cyprus trooste! ô zie, —

DESDEMONA, EMILIA, JAGO, RODRIGO *en gevolg*
treden op.

De rijke lading is bereids aan wal!
Buig, Cyprus burgerschaar, voor haar uw knieën: —
Heil u, mevrouw! des hemels dierste gunst,
Zij vóór, zij achter u, van elke zijde.
Omringe ze u!

DESDEM. Dank, dappre Cassio.

Wat tijding meldt ge mij van mijn gemaal?

CASSIO. Hij is nog niet geland, meer weet ik niet
Dan dat hij dra in welstand hier zal zijn.

DESDEM. O, 't is mij bang! — hoe raaktet ge uit elkaâr?

CASSIO. De grote strijd van hemel en van zee
Heeft ons gescheiden: — Doch, hoor, hoor! een zeil!

(*Binnen.*) Een zeil! een zeil!

(*Men hoort geschut.*)

2° Heer. 't Saluutschot rolt reeds naar de citadel;
Ook dit zijn vrienden.

CASSIO. Zie welk nieuws er is.

(2° HEER *af.*)

Wees welkom, vaandrig: — welkom eedle vrouw:

(CASSIO *kust* EMILIA.)

ô Goede Jago, 't belge uw goedheid niet,
Dat mijn manieren vrij zijn; landsgebruik,
Vergunt dit stout betoon van hoffelijkheid.

- JAGO.** Heer, als ze u zooveel van haar lippen gaf,
Als zij mij dikwerf meêdeelt van haar tong,
Gij hadt genoeg.
- DESDEM.** Zij spreekt, helaas, geen woord!
- JAGO.** Ja, veel te veel;
'k Bemerkt het steeds wanneer ik slapen wil:
Als gij er bij zijt, ja, dat stem ik toe,
Dan legt zij hare tong in 't hart, en kijft
Slechts denkend.
- EMILIA.** Zonder reden spreekt gij zoo.
- JAGO.** Loop, loop; schildrijen zijt ge buiten 's huis,
Er binnen schellen, katten in uw keukens,
In 't krenken heil'gen, duivels zelf gekrenkt,
Huishoudend speelt gij, en houdt huis in bed.
- DESDEM.** Foei, lasteraar!
- JAGO.** Neen, waarheid is 't, noem anders mij een Turk:
Zoodra gij opstaat speelt ge, en werkt in bed.
- EMILIA.** Mijn lof zult gij niet schrijven.
- JAGO.** Vraag dat nooit.
- DESDEM.** Wat schreeft ge wel als gij mij prijzen moest?
- JAGO.** ô Eedle vrouw, verlang dit niet van mij;
Want als ik niet mag gispren, ben ik niets.
- DESDEM.** Beproof het, kom: — is iemand naar de haven?
- JAGO.** ô Ja, mevrouw.
- DESDEM.** Ik ben niet opgeruimd, ofschoon 'k verberg
Hetgeen ik ben, door anders mij te toonen. —
Kom, hoe zoudt gij mij prijzen?
- JAGO.** Ik zin er op; doch waarlijk, mijn vernuft
Komt uit mijn hersenkast als lijm uit wol,
't Rukt brein en alles meê: mijn muze baart,
En dus bevalt ze; hoor:
Indien zij schoonheid met verstand verbindt,
Zoo is zij dubbel waard te zijn bemind.
- DESDEM.** Braaf! — Hoe als zij verstandig is en zwart?

- JAGO.** Verstand gepaard met zwartheid in een maagd, —
Ligt vind ze een blanke dien haar zwart behaagt.
- DESDEM.** Al erger.
- EMILIA.** Is zij schoon en braaf, hoe dan?
- JAGO.** Een schoone was door dwaasheid nooit verblind;
Want juist haar dwaasheid hielp haar aan een kind.
- DESDEM.** Dat zijn afgesleten, kinderachtige sprookjes, om zot-
ten in den bierkroeg te doen lagchen. Wat el-
lendigen lof hebt gij voor eene die leelijk is en
dwaas?
- JAGO.** Geen dwaze ooit was zoo leelijk, die men niet
De rol van wijze schoonen spelen ziet.
- DESDEM.** ô Grove onwetendheid! de slechtsten prijst ge 't
meeste. Maar welken lof zoudt gij eener waarlijk
verdienstelijke vrouw geven, die, in de bewustheid
harer waardij, zelfs de boosheid kon trotseren?
- JAGO.** Een vrouw die schoon is zonder hovaardij,
Schoon welbespraakt, in 't spreken nooit te vrij,
Door rijkdom niet tot dwazen tooi verleid,
En die gewillig van haar wenschen scheidt;
Zij die, in toorn ontgloeid, zich wreken kon,
Maar 't onregt droeg, en hare drift verwon;
Die niet, door eigenwijsheid blind, vol waan,
Naar knollen tastend den citroen laat staan;
Die denken kan, doch geen geheim verraadts,
En de oogen niet op die haar volgen slaat,
Zij is een vrouwtje — als ooit er zoo een was, —
- DESDEM.** Om wat te doen?
- JAGO.** Dat narren zoogt, en dun bier tapt bij 't glas.
- DESDEM.** ô, Al te lam en krachteloos besluit! — Emilia,
schoon hij u echtgenoot is, leer niet van hem. —
Wat dunkt u, Cassio, is hij niet een rockelooze
en uitgelaten babbelaar?
- CASSIO.** Hij spreekt driest, mevrouw; als soldaat zal hij u

beter bevallen dan als geleerde.

(Hij onderhoudt zich met DESDEMONA.)

JAGO. *(Ter zijde.)* Hij vat haar bij de hand: zoo, goed gezegd; fluistert maar: in zulk een webbetje wil ik een vlieg vangen, zoo groot als Cassio. — Ja, glimlach tegen haar, toe maar, ik kluister u in uw eigen beleefdheid. — Juist, inderdaad, zóó is het: indien u zulke kuren uw luitenantsplaats kosten, hadt ge beter gedaan uwe drie vingers niet zoo vaak te kussen, waarmede gij nu zoo deftig den galant speelt. Zeer goed; fraai gekust! een voortreffelijke buiging! 't is zoo, inderdaad. Al weêr de vingers aan den mond? om uwentwil wou ik dat het klisteerspuiten waren! — *(Trompetgeschal.)* De Moor; ik ken zijne trompet.

CASSIO. Ja waarlijk.

DESDEM. Komt, gaan wij ter ontvangst hem te gemcet.

CASSIO. Ei, zie, hij komt reeds!

OTHELLO, met gevolg, treedt op.

OTHELLO. Mijn schoone krijgsheldin!

DESDEM. Mijn dierbre Othello!

OTHELLO 'k Verwonder mij niet minder dan 't mij streelt,
U vóór mij hier te zien. Mijn hartelust!

Als elken storm een stilte als deze volgt,
Dan blaaz' de wind tot dat hij dooden wekt;
En worstlend klimm' de kiel op golfgeberg't,
Olympus-hoog; en duik' weêr in de diepte,
Als in den helpoel neder! — Nu te sterven
Zou overzalig zijn; want, ô ik vrees,
Dat mij, die thans zoo grensloos veel geniet,
Nooit weêr een heil als dit verrukken zal,
Thans nog bij 't Lot verborgen.

DESDEM. Geef' de hemel,
Dat onze liefde groeije en ons geluk,
Met elken levensdag!

OTHELLO. Amen, algoede magten! —
Ik spreek van deze vreugde nooit genoeg,
Zij stuit mij hier: mijn blijdschap is te groot:
Moog dit en dit de grofste mistoon zijn,
Die ooit in onze harten klinkt. (*Hij kust haar.*)

JAGO. (*Ter zijde.*) ô, Gij zijt goed gestemd!
Maar ik ontspan de snaren dier muziek,
Zoo eerlijk als ik ben.

OTHELLO. Komt, naar 't kasteel. —
Nieuws, vrienden! de oorlog is gedaan; de Turk
Verdronk. Hoe gaat het hier mijn kennissen?
Op Cyprus, liefste, zult gij welkom zijn;
Ik vond hier warme vriendschap. ô Beminde,
Mijn praat is zonder zamenhang; ik dweep
In mijne vreugde. — Ik bid u, goede Jago,
Ga naar de haven en ontscheep mijn goed;
Den kapitein breng naar de citadel;
Hij is een wakker zeeman, wiens verdienste
Hoogachting vordert. — Desdemona, kom,
Nog eenmaal welkom hier op Cyprus.

(*OTHELLO en DESDEMONA met gevolg af.*)

JAGO. (*Tot een bediende.*) Kom gij terstond bij mij aan
de haven.

(*Tot RODRIGO.*) Kom nader. Als gij moed hebt, daar
zelfs bloodaards, zegt men, wanneer zij verliefd
zijn, een hooger gevoel in hun binnenste krijgen,
dan hun is aangeboren, — zoo luister naar mij.
De luitenant heeft deze nacht de wacht aan het
hofplein: eerst moet ik dit zeggen — Desdemona
is stellig op hem verliefd.

RODRIGO. Op hem! neen, dat is niet mogelijk.

JAGO. Leg uwen vinger — zóó, en neem mijn onderrigt ter harte. Bedenk met welk eene hevigheid zij den Moor eerst beminde, enkel omdat hij zwetste, en haar avontuurlijke leugens opdischte: en zij zou hem steeds beminnen om zijn gesnap? Laat uw welgeplaatst hart dit nooit gelooven. Haar oog verlangt voedsel; en welk vermaak kan zij scheppen in 't gezigt van den duivel? Als het bloed door 't genot verkoeld is, dan is er noodig, om het weér te ontvlammen, en der verzadiging nieuwen appetijt te geven, een liefelijk gelaat, overeenstemming van jaren, van zeden, van schoonheid; alles dingen die den Moor ontbreken. Nu zal, bij gebrek dezer vereischten, hare teederheid zich bedrogen wanen; dra begint zij te walgen, krijgt een afkeer van den Moor, en verfoeit hem: de natuur-zelve zal haar hierin behulpzaam wezen, en tot eene nieuwe keus aanprikkelen. Dit dan toegestaan, vriend, gelijk het natuurlijk als van zelve spreekt, wie dan Cassio staat zoo hoog op den trap des geluks? Een buigzame snaak, met niet meer geweten, dan dat hij zich den schijn geeft van welgemanierdheid, om in 't geheim des te beter zijne ongebondenheid bod te vieren. Neen, niemand! niemand! Een listige, doortrapte schalk; een gelegenheidvinder, met een oog om kansjes af te loeren, al bieden zij zich nooit van zelve aan. Een verduivelde spitsboef! — Bovendien, de guit is welgemaakt, jong, en bezit al de vereischten, waar dwaasheid en onrijpe verstanden naar haken: een uitgeleerde schobbejak, en de dame kent hem reeds.

RODRIGO. Dat kan ik niet van haar gelooven; zij heeft een door en door zedig gemoed.

JAGO. Zedige poespas! de wijn die zij drinkt komt van druiven; ware zij zedig geweest, zij hadt zich nooit aan den Moor kunnen vergapen: zedige poespas! zaagt gij haar niet met zijn handpalm spelen? merktet gij dat?

RODRIGO. Ja zeker, maar dat was enkel beleefdheid.

JAGO. Ligtekooijerij! geloof me; een titelblad, een bedekt voorspel van de geschiedenis der onkuischheid en ontuchtige gedachten. Immers, hunne lippen kwamen zoo dicht aan elkander, dat hunne adems zich vermengden. Onreine gedachten, Rodrigo! Als die wederzijdsche vertrouwelijkheden zoo den weg banen, dan is het hoofdwerk na op handen. Foei! Maar, laat u door mij gezeggen; ik heb u uit Venetië hier gebragt. Neem deze nacht de wacht op u, voor de order daartoe zal ik zorgen: Cassio kent u niet; ik zal niet verre van u zijn: zoek Cassio slechts in 't barnas te jagen, 't zij door een hoogen toon aan te nemen, of door eene klad op zijne krijgstucht te werpen, of onder eenig ander voorwendsel, dat u goeddunkt, en de omstandigheden u aan de hand geven.

RODRIGO. Goed.

JAGO. Hij is driftig, en stuift schielijk op; ligt slaat hij naar u, met zijn staf; terg hem daartoe uit; want juist daardoor rui ik de Cypriërs zoodanig op, dat zij alléén door Cassio's afdanking tot bedaren zijn te brengen. Zoo baan ik u een' korteren weg naar uwe wenschen, door de middelen die ik in mijne hand heb om dezelve te bevorderen en door 't behendig wegnemen der hinderpalen, zonder 't welk wij geene hoop kunnen voeden op geluk.

RODRIGO. Adieu! (RODRIGO af.)

JAGO. Dat Cassio haar bemint geloof ik vast;

Dat zij hem mint is klaar en zeer waarschijnlijk:
De Moor — ofschoon ik hem niet lijdén mag, —
Heeft een standvastig, edelminnend hart,
En wordt voor Desdemona, zoo mij dunkt,
Een dierbaar echtgenoot. Nu, 'k min haar ook;
Juist niet zoo zeer uit wellust, (schoon 'k misschien
Aan even groote zonde schuldig sta,)
Neen, meer om mijne wraak aan hem te koelen,
Dewijl ik argwaan dat de wulpsche Moor
Mijn hed beklom; en die gedachte knaagt
Als giftig mineraal mijn ingewand.
Niets kan of zal mijn ziel bedaren doen,
Vóór 't effnen onzer rekening; vrouw om vrouw:
Of mist mij dit, zoo breng ik toch den Moor
Ten minste in zulk een wilde jaloezij,
Dat geen verstand die heelt. — Om dit te doen,
Als die onnoozle Venetiaansche brak
Het spoor wil volgen waarop ik hem bragt,
Wil 'k onzen Michael Cassio te lijve;
Ik schilder hem in 's Mooren oogen zwart; —
Want hij ook, vrees ik, komt mijn vrouw te na, —
En maak dat mij de Moor dankt, mint en loont,
Omdat ik hem een' deftige ezel maak,
En strikken voor zijn rust en vrede span,
Tot razens toe. Hier zit het nog in duister;
't Bedrog toont nooit voordat het slaagt zijn luister.
(*Af.*)

TWEEDE TOONEEL.

Eene straat.

*Een HERAUT met eene bekendmaking, gevolgd
door een hoop volks.*

Het behaagt Othello, onzen edelen en dapperen

3*

generaal, uithoofde der zekere tijding van den geheelen ondergang der turksche vloot, dat ieder een deelname aan deze zegepraal: sommigen door dansen, anderen door 't branden van vreugdevuren; en dat een iegelijk zich overgeve aan zulke spelen en vreugdebedrijven, als hem het meest behagen; want behalve dit gezegend nieuws, viert hij heden zijne bruiloft. Dit gelastte hij bekend te maken. Al de vertrekkende van het slot staan open, en men heeft volkomen vrijheid om feest te vieren, van nu, vijf uren, tot dat de klok elf zal geslagen hebben. De hemel zegenè 't eiland Cyprus, en onzen edelen generaal Othello!

(*Af.*)

DERDE TOONEEL.

Eene zaal in 't kasteel.

OTHELLO, DESDEMONA, CASSIO, en gevolg.

OTHELLO. Mijn lieve Michael, houdt de wacht in 't oog:
En dat wij-zelve een eervol voorbeeld geven,
Niet uit te spatten in 't vermaak.

CASSIO. Bereids
Heeft Jago order hoe hij handlen moet;
Doch niettemin zal ik met eigen oog
De wachten nagaan.

OTHELLO. Jago is zeer braaf.
Michael, goê nacht: vroeg morgen met den dag,
Heb ik u iets te zeggen. — Kom, mijn dierbre,
Men oogst de winst wanneer de koop gelukt;
Kom, liefste, nu te zaam de vrucht geplukt. —
(*Tot CASSIO.*) Vaarwel.

OTHELLO en DESDEMONA met gevolg af.

JAGO *treedt op.*

CASSIO. Welkom Jago; wij moeten naar de wacht.

JAGO. Dit uur nog niet, luitenant; 't is nog geen tien: de generaal scheepde ons zoo vroeg af, uit liefde voor zijne Desdemona: nu, misprijzen we hem daarom niet; hij heeft nog geene bruidsnacht met haar doorgebracht, en zij is Jupijn waardig.

CASSIO. Zij is eene uitmuntende vrouw.

JAGO. En ik verzeker u, vol vuurs.

CASSIO. Inderdaad, een bloeiend, allerbevalligst wezen.

JAGO. Welk een oog heeft ze, mij dunkt het daagt tot een kampstrijd.

CASSIO. Een aanlokkelijk oog; en toch, dunkt mij, regt zedig.

JAGO. En als zij spreekt, is het niet een sein tot liefde?

CASSIO. ~~Inderdaad, zij is de volmaaktheid zelve.~~

JAGO. Nu, heil hunner sponde! — Kom luitenant, ik heb een kruikje wijn, en hier buiten zijn een paar vrolijke gasten van Cyprus, die zeer gaarne de gezondheid zouden drinken van den zwarten Othello.

CASSIO. Dezen avond niet, goede Jago; ik heb uiterst zwakke en ongelukkige hersenen om te drinken; en wenschte wel dat de wellevendheid eene andere wijs van onderhoud uitdacht.

JAGO. Kom, het zijn vrienden; een enkel glas maar; ik zal voor u drinken.

CASSIO. Slechts éénen beker heb ik dezen avond gedronken, en die was nog ter deeg vermengd; en zie eens wat verandering het hier maakt: het is mijn ongeluk dat ik zoo weinig kan verdragen; doch ik durf niet meer van mijne zwakheid vergen.

JAGO. Wat, man! het is een nacht van vrolijkheid; die jonge lieden verlangen het zeer.

CASSIO. Waar zijn ze?

JAGO. Hier aan de deur; roep hen binnen; bid ik u.

CASSIO. Ik zal het doen, ofschoon ongaarne.

(CASSIO af.)

JAGO. Kan ik hem slechts verleiden tot één glas,
Bij 't gene dat hij dezen avond dronk,
Zoo is hij vol twistgierigheid, en bits
Gelijk een juffershond. De onnoozle nar,
Rodrigo, wien de liefde 't hoofd verdraait,
Dronk ook reeds op het heil van Desdemona,
Met diepe teugen, en heeft nu de wacht:
Drie jonge Cypriërs, fier en vol van vuur,
Die op het punt van eer geene scherts verstaan,
De ware giststof van 't krijgshaftig eiland,
Heb ik met volle bekers mild besproeid;
Zij waken mede. Bij die dronken kudde
Vervoer ik Cassio tot daadlijkheên,
Die 't eiland krenken. — Stil, zij komen:
Indien 't gevolg beantwoordt aan mijn droom,
Zoo zeilt mijn sloopje wis voor wind en stroom.

CASSIO komt terug, met MONTANO en andere HEEREN.

CASSIO. Bij den hemel! ik heb reeds te veel.

MONTANO. Op mijn woord, niet te veel; slechts een pintje,
zoo waar ik soldaat ben.

JAGO. Hé, breng wijn!

(Hij zingt.)

En laat mij het kannetjen klinken, klinken,

En laat mij 't kannetje klinken;

Een soldaat is een man,

En 't leven een span,

Kom laat een soldaat dan drinken.

Wijn, jongens!

CASSIO. Waarachtig, een fraai liedje.

JAGO. Ik heb 't in Engeland geleerd, alwaar ze eerste
meesters in 't bekeren zijn: een Deen, een Duit-

scher, en een drillbuik van een Hollander — hé, wijn! — zijn niets bij een Engelschman.

CASSIO. Is de Engelschman zulk een held bij de flesch?

JAGO. Ei; op zijn gemak drinkt hij den Deen mors dood; den Duitscher drinkt hij zonder moeite van de beenen, en de Hollander heeft een braakmiddel in, nog eer de flesch weer gevuld kan worden.

CASSIO. Op de gezondheid van onzen generaal!

MONTANO. Daar voeg ik mij bij, en zal uw bescheid doen.

JAGO. ô Zoet Engeland!

(Hij zingt.)

*Prins Steven was een waardig held,
Zijn broek kost niets meer dan een kroon;
Maar hij, op zeer goedkoop gesteld,
Hij schold den snijder — schoft tot loon.*

*Zijn naam was groot in ieders mond;
Maar gij zijt van gemeener ras:
Door hoogmoed gaat het land te grond,
Daarom trek aan uw oude jas.*

Hé, wijn!

CASSIO. Nu, dat liedje is nog fraaijer dan het vorige.

JAGO. Wilt ge 't nog eens hooren?

CASSIO. Neen; want die zoo iets doet, houd ik zijner plaats onwaardig. — Goed: — de hemel gaat boven alles; en er zijn zielen die zalig zullen worden, en er zijn zielen die niet zalig zullen worden.

JAGO. Zeer juist, goede luitenant.

CASSIO. Wat mij aangaat, — zonder den generaal of eenig man van rang te na te spreken, — ik hoop zalig te worden.

JAGO. En zoo doe ik ook, luitenant.

CASSIO. Ja, maar met uw verlot, niet vóór mij; de luitenant moet zalig worden vóór den vaandrig. Niet

meer daarover; komt, aan onze dienstzaken. — Vergeef ons onze schulden! — Heeren, denken wij aan onze dienst. Denkt niet, heeren, dat ik dronken ben; dit is mijn vaandrig; — dit is mijn regterhand, en dit is mijn linkerhand: — ik ben dus niet dronken; ik kan vrij wel staan, en vrij wel spreken.

Allen. Voortreffelijk wel.

CASSIO. Welnu, goed dan: dus moet gij ook niet denken dat ik dronken ben.

(*CASSIO af.*)

MONTANO. Naar de terras, heeren; komt, zetten we de wacht uit.

JAGO. Gij ziet dien jongman, die ons zóó verliet;
Als krijgsman kon hij nevens Cezar staan,
Hij kon bevelen; doch aanschouw zijn fout;
Die staat met zijne deugd in evenwigt;
De eene is zoo zwaar als de andre: jammer van hem.
Ik vrees, 't vertrouwen dat de Moor hem schenkt
Brengt, als zijn zwak ter kwader uur hem plaagt,
Dit eiland in verwarring.

MONTANO. Is hij vaak zoo?

JAGO. Hij heeft het altijd eer hij slapen gaat:
Den wijzer waakt hij tweemaal rond, wanneer
De drank hem niet in slaap wiegt.

MONTANO. 't Ware goed

Den generaal daarmee bekend te maken:
Ligt ziet hij 't niet, of zijn goedaardigheid
Waardeert slechts Cassioos uiterlijke deugd,
En ziet zijn feilen over 't hoofd: niet waar?

RODRIGO komt binnen.

JAGO. Welnu, Rodrigo?
(*Ter zijde.*) Eilieve, volg den luit'nant; ga.

(*RODRIGO af.*)

MONTANO. En 't is zeer jammer dat de brave Moor

Een' post van dat belang een' man vertrouwt,
Met zulk een ingeworteld zwak: het zou
Een brave daad zijn, dit den Moor te zeggen.

JAGO. Ik deed zulks voor dit heerlijke eiland niet,
Ik hou van Cassio, en zou veel doen
Tot zijn verbetering. Maar hoor! welk leven?

(*Binnen.*) Help! Help!

(*CASSIO komt terug.*)

CASSIO. Gij schoft! gij schelm!

MONTANO. Wat is er luitenant?

CASSIO. Een schurk! — mijn pligt mij leeren? — Hij?
Ik sla den spitsboef in een borrelflesch!

RODRIGO. Mij slaan?

CASSIO. Schelm, praat ge nog?

(*Slaat RODRIGO.*)

MONTANO.

Neen, luitenant;

Ik bid, weêrhoud uw hand.

CASSIO.

Laat mij begaan;

Of 'k sla u op uw tronie.

MONTANO.

Kom, gij zijt dronken.

CASSIO. Dronken? (*Zij vechten.*)

JAGO. (*Tot RODRIGO.*)

Voort, zeg ik! loop gezwind, schreeuw — muiterij.

(*Tot CASSIO.*)

Neen, goede luitenant; — helaas, mijnheeren; —

Hé, help! — Heer luitenant, — Montano, help!

Help, vrienden! — dat is hier een fraaije wacht!

(*De alarmklok luidt.*)

Wie is dat, die de klok luidt? — Diablo, ho!

De stad zal opstaan: stil, om Gods wil, luit'nant!

Het doet u eeuwig schande.

OTHELLO *treedt op, met gevolg.*

OTHELLO.

Wat is hier?

MONTANO. Ik bloed; 'k ben doodelijk gewond; — hij sterft.

OTHELLO. Stil, bij uw leven!

JAGO. Stil, luit'nant, stil! — Montano, — heeren; — hoe,
Vergeet ge alle eerbied voor uw post en pligt?
Stil! stil! de generaal spreekt tot u; stil!
Foei, schaamt u!

OTHELLO. Ha, wat is dat? waaruit is dit ontstaan?
Hoe, zijn we Turken? doen we ons-zelfen 't geen
De hemel d'Ottomannen heeft belet?
Schaamt u als christ'nen, staakt dat woest kraakeel;
Wie zich nog roert en zijne woede bodviert,
Die waagt zijn leven; één schrede is zijn dood.
Stil, met dat aaklig luiden; 't jaagt het eiland
Uit rust in angsten. — Wat is hier gebeurd?
Regtschapen Jago, gij, van droefheid bleek,
Spreek, wie begon dit? Bij uw vriendschap, spreek.

JAGO. Ik weet niet; zóó nog vrienden, zóó nog wel,
In vrede en liefde, als bruid en bruidegom,
Die zich voor 't bed outkleên: en daar, op eens —
Als hadde een ster dien menschen 't brein gekrenkt,
De zwaarden blank, en op de borst gerigt,
Met bloedig worstelen! ik weet niet hoe
Dees dolle twist begon; en liever had
Ik roemvol in een veldslag dese beenen
Verloren, die mij hebben hier gebragt.

OTHELLO. Hoe komt het, Michael, dat ge u zoo vergeet?

CASSIO. Vergeef mij, bid ik heer, ik kan niet spreken.

OTHELLO. Waarde Montano, gij waart anders zedig;
Uw ernst en de bedaardheid uwer jeugd
Kent heel de wereld, en uw naam is groot
In 's zedemeesters mond; hoe is 't dat gij
Zoo los te werk gaat met uw goeden naam,
Uw liefde en achting prijs geeft voor den naam
Eens nachtruoorders? antwoord mij hierop.

MONTANO. Achtbare Othello, ik ben zwaar gewond;
Uw vaandrig, Jago, kan u kondschap geven, —
Terwijl ik woorden spaar, zij doen mij kwaad; —
Van alles wat ik weet: ook weet ik niet,
Dat door mij iets miszegd is of misdaan,
Als eigenliefde althans geen zielsgebrek,
En zelfverdediging geen zonde is, wen
Baldadigheid ons aanraadt.

OTHELLO. Bij den hemel!
Mijn bloed wordt meester van mijn koele rede;
En hartstogt, die mijn oordeelskracht verlamt,
Wil mij vervoeren: als mijn drift ontvlamt,
Ja, hef ik slechts mijn arm, de beste hier
Zal zwichten voor mijn toorn. Maak mij bekend,
Van waar dit snood krakeel? wie stookte 't aan?
En hij, wien deze schuld bewezen wordt,
Al ware hij mijn eigen tweelingbroeder,
Verliest mijn gunst. Hoe? — in een stad, van krijg
Nog wild, waar vrees het hart des volks vervult,
Persoonlijke, eigen twisten aan te vangen,
Bij nacht, ja op de wacht der veiligheid?
't Is gruwlijk. — Jago, wie begon het? spreek.

MONTANO. Indien ge, als vriend of kameraad partijdig,
Iets meer of minder dan de waarheid zegt,
Zijt gij geen krijgsman.

JAGO. Kom mij niet te na:
'k Had liever dat men mij de tong uitsneed,
Dan dat zij Michael Cassio bezwaarde;
Maar 'k hou mij overtuigd, de waarheid zal
Hem niet tot last zijn. Generaal, zoo is het:
Juist was Montano in gesprek met mij,
Toen komt een man, die luide roept, help, help!
En Cassio volgt hem met getrokken zwaard,
Om hem te tuchtigen. Deze edelman

Treedt Cassio in den weg, brengt hem tot staan;
Ik-zelve loop den man, die hulp riep, na,
Opdat zijn schreeuwen niet (gelijk geschiedde,)
De stad verschrikken zou: hij, rap ter been,
Ontliep mij, en ik ging terug, te meer
Omdat ik klingen hoorde kletteren,
En Cassio vloeken, 't welk ik voor dees nacht
Nooit van hem had gehoord. Teruggekomen,
Terstond daarop, vond ik hen handgemeen,
Met houw en stoot; juist als zij waren, toen
Gij-zelve hen kwaamt scheiden.
Meer kan ik niet verhalen van de zaak:
Maar mensch is mensch; de beste heeft een fout:
Schoon Cassio hem al eenig onregt deed,
Gelijk men soms in toorn zijn vrienden slaat,
Geloof ik zeker toch dat Cassio
Door hem die is gevloten werd gekrenkt,
Meer dan 't geduld kan dragen.

OTHELLO.

Jago, 'k weet

Uw braaf, vriendschappelijk hart verkleint de zaak,
Verschoonend Cassio's schuld. — 't Bemint u, Cassio;
Doch voortaan zijt gij niet mijn officier.

DESDEMONA treedt op, met gevolg.

Zie, is mijn lieve gâ niet opgejaagd?
Gij zult een voorbeeld zijn.

DESDEM.

Wat is er, dierbre?

OTHELLO. 't Is alles wel, beminde; kom, naar bed.

(Tot MONTANO, die weggeleid wordt.)

En wat betreft uw wonden, heer,
Die zal ik-zelf genezen. Leid hem weg.
Gij Jago, sla de stad nauwkeurig gade,
En zet wie door 't alarm verschrikt zijn neêr. —
Kom, Desdemona; 't is soldaten lot,

Dat twistgewoel hen stoort in 't zoetst genot.

(Allen af, behalve JAGO en CASSIO.)

- JAGO. Hoe, zijt gij gewond, luitenant?
- CASSIO. Ja, en onheelbaar.
- JAGO. Nu, dat verhoede de hemel!
- CASSIO. Mijn goede naam, mijn goede naam, mijn goede naam! ô, ik heb mijn goeden naam verloren! mijn onsterfelijk deel ben ik kwijt, en wat rest is dierlijk. — Mijn goede naam, Jago, mijn goede naam!
- JAGO. Zoo waar ik een eerlijk man ben, ik meende dat gij eene wond in uw ligchaam hadt ontvangen; dat was erger dan in uw goeden naam. Een goede naam is een nietig en hoogst bedriegelijk ding; vaak zonder verdienste verworven, en onverdiend verloren. Gij hebt uw' goeden naam volstrekt niet verloren, tenzij ge zelve aan zulk een verlies geloof hecht. Wel man, daar zijn middelen om den generaal weder te winnen. Hij ontsloeg u slechts in zijne drift, een straf meer uit staatkunde dan wel uit wrevelmoed; juist als iemand die zijnen hond onschuldig slaat, om een dreigenden leeuw af te schrikken: geef hem weêr goede woorden, en hij is op nieuw de uwe.
- CASSIO. Liever verzocht ik hem mij te verachten, dan dat ik een zoo braven bevelhebber met zulk eenen nietswaardigen, dronkenen, onbezuïden officier wilde bedriegen. Dronken? — en praten als een papegaai? en krakeelen? zwetsen? vloeken? en wartaal uitslaan tegen zijne eigen schaduw? — ô Gij onzichtbare geest des wijns, hebt gij geen naam waaraan men u kent, zoo laat ons u — duivel heeten!
- JAGO. Wie was het dien gij vervolgdet met uw zwaard? wat deed hij u?
- CASSIO. Ik weet niet?

JAGO. Is 't mogelijk?

CASSIO. Ik herinner mij eene menigte dingen, doch niets duidelijk; eene twist, doch niets waarover. — ô Dat de mensch een' vijand in zijnen mond neemt, die hem zijne hersens ontsteelt! dat wij ons met blijdschap en gejuich, met genot en zelfvoldoening in beesten veranderen!

JAGO. Wel, gij sijt nu goed in staat: hoe komt gij zoo hersteld?

CASSIO. Het heliefde den duivel dronkenschap plaats te maken voor den duivel gramschap: de eene ondeugd toont mij de andere, om mij in mijn eigen oog geheel verachtelijk te maken.

JAGO. Kom, gij zijt een te streng zedepreker: tijd en plaats, en de gesteldheid dezes lands in aanmerking nemende, zoo wou ik wel dat het niet gebeurd ware; doch daar het er nu toe ligt, wend de zaak ten uwen beste.

CASSIO. Verzoek ik hem mijne plaats terug, hij zal zeggen, gij zijt een dronkaard! had ik monden zooveel als de Hydra, zulk een antwoord zou ze allen stoppen. Eerst een verstandig mensch te zijn, kort daarop een dwaas, en nu een beest! ô onbegrijpelijk! — Ieder overtollig glas is vervloekt, en zijn inhoud een duivel.

JAGO. Kom, kom; goede wijn is een gezellig kreatuur, wanneer men er maar wel meê weet om te gaan: vaar er niet meer tegen uit. En, goede luitenant, gij gelooft toch, denk ik, dat ik uw vriend ben?

CASSIO. Daar heb ik bewijzen van, vriend. — Ik dronken? —

JAGO. Gij, en ieder levendig mensch, kunt wel eens beschonken zijn, vriend. Ik zal u zeggen hoe ge doen moet. Onzes generaals vrouw is nu generaal; — dit mag ik zeggen in dien zin, dat hij zich aan de

beschouwing, de waarneming en de opsomming harer gaven en bevalligheden heeft toegewijd en overgegeven. Biecht haar rondborstig: hou bij haar aan; zij zal u weër aan uwe plaats helpen: zij is zoo gul, zoo vriendelijk, zoo verstandig, zoo goed-aardig, dat zij 't voor eene feil in hare goedheid houdt, als zij niet meer doet dan van haar wordt verlangd. Deze breuk tusschen u en haar' gemaal, verzoek haar ze te heelen, en ik zet mijn vermogen tegen elke bagatel, zij doet uwe vriendschap vaster groeijen dan ooit te voren.

CASSIO. Gij raadt mij ten beste.

JAGO. Ja, dat betuig ik u, in de opregtheid mijner vriendschap, en welmeenende genegenheid.

CASSIO. Ik geloof het gaarne; en morgen bij tijds verzoek ik de deugdzame Desdemona om hare voorspraak: ik vertwijfel aan mijn fortuin, indien het mij hierin begeeft.

JAGO. Gij hebt gelijk. Goede nacht, luitenant: ik moet op de wacht.

CASSIO. Goede nacht, brave Jago.

(CASSIO af.)

JAGO. Wie is er die mij zegt: gij speelt een schelm?
Indien mijn raad opregt is, welgemeend,
En oorbaar voor 't verstand, en de eenige weg
Othello te herwinnen? 't Is toch ligt
De zachte Desdemona te bewegen
Tot elke goede zaak: zij is milddadig
Gelijk natuur: zij kan van hare zij'
Den Moor belezen; — waar' 't ook om zijn doop,
En 't zegel der verlossing af te zweren; —
Zijn hart is zoo gekluisterd aan haar min,
Dat zij kan doen en herdoen, en naar wil
En welbehagen spelen, als godin,

Met zijne zwakheid. Ben ik dan een schurk,
Wanneer ik Cassio het regte pad
Wijs naar zijn heil! ô Godsdienstleer der hell!
Wen duivlen tot de zwartste zonde lokken,
Vertoonen ze eerst een' schijn van heiligheid,
Als ik nu. Want terwijl die goede hals
Bij Desdemona smeekt om zijn herstel,
En als zij bij den Moor met warmte pleit,
Druppel ik hem peststof in zijn oor; — ik zeg,
Dat zij hem weêrroept om haar zingenot;
En naar gelang zij hem poogt goed te doen,
Verliest zij haar vertrouwen bij den Moor.
Zoo maak ik hare deugd als pik zoo zwart,
En brei uit haar goedaardigheid een net
Dat allen zal omstrikken.

RODRIGO *treedt op.*

Hoe? Rodrigo?

RODRIGO. Ik ben hier mede ter jacht, niet als een hond die jaagt, maar als een die slechts meëblaft. Mijn geld is bijna ten eind; deze nacht ben ik helder afgerost, en ik denk, het slot zal wezen, dat ik voor mijne moeite eenige ondervinding krijg, en geheel zonder geld, en met niet veel meer verstand, naar Venetiën terugkeer.

JAGO. Hoe arm zijn zij dien 't aan geduld ontbreekt!
Wat wonde die niet traspgewijs genas?
Gij weet, hier werkt verstand, geen wigchelkracht:
't Verstand nu vordert tijd, die langzaam spoedt.
't Gaat immers wel? Cassio heeft u geslagen;
Gij, ligt gekrenkt, hebt Cassio gekasseerd.
Hoeveel er ook moog' rijpen door de zon,
Toch rijpt het eerst de vrucht die 't vroegste bloeit.
Een wjl geduld slechts. Hemel! de uchtend graauwt:

Bij lust en arbeid schijnen de uren kort.
Verwijder u; ga thans naar uw kwartier:
Ik zeg, ga heen; ge ervaart na dezen meer:
ô Ja, ga heen.

(RODRIGO *af.*)

Twee dingen staan te doen; —
Mijn vrouw stemm' haar meesteres voor Cassio;
Waartoe 'k haar nopen zal;
Ik-zelv' neem middlerwijl den Moor ter zij',
En breng hem juist terug om Cassio smeekend
Bij zijne gâ te vinden. — Voorwaarts dan!
Geen laauwheid of verzuim verijdle 't plan.

(*Af.*)

DERDE BEDRIJF.

EERSTE TOONEEL.

Vóór het kasteel.

CASSIO, *met eenige MUZIKANTEN.*

CASSIO. Mijnheeren, speelt hier; 'k zal uw moeite loonen:
Iets korts, den generaal tot morgengroet.

De NAR treedt op.

Nar. Hoe is 't heeren, zijn uwe instrumenten naar Napels
geweest, dat ze zoo door den neus praten?

1^oMuzijk. Hoe zoo, vriend, hoe zoo?

Nar. Noemt men dit, als ik vragen mag, blaasinstrumenten?

1^oMuzijk. Voorzeker ja, mijnheer.

Nar. Hier is geld voor u, heeren: en de generaal heeft
zooveel welgevallen in uwe muziek, dat hij u om

al wat lief is verzoekt, er geen geraas meer meê te maken.

1° Muzijk. Goed, vriend, wij zullen ophouden.

Nar. Als gij muziek hebt die men niet kan hooren, zoo begint op nieuw: maar wat men zoo noemt, muziek hooren, daar houdt de generaal niet veel van.

1° Muzijk. Neen, zulke muziek hebben we niet, vriend.

Nar. Dan steekt uw fluiten in uw zak, want ik wil voort: gaat heen; verdwijnt in lucht; marsch.

(*De MUZIKANTEN af.*)

CASSIO. Hoort gij, mijn brave vriend?

Nar. Neen, uw brave vriend hoor ik niet; u hoor ik.

CASSIO. Nu komaan, geene spitsvindigheden. Ziedaar een stuk goud voor u: als de dame, die des generaals vrouw gezelschap houdt, op is, zoo zeg haar, dat zekere Cassio haar een oogenblik wenschte te spreken: wilt gij dat doen?

Nar. Zij is op, mijnheer; en komt zij dezen weg uit, zoo zal ik doen als of ik haar dit bekend maakte.

(*De NAR af.*)

JAGO treedt op.

CASSIO. Ja, doe dat, vriendlief. — Jago, juist van pas.

JAGO. Gij zijt dus niet naar bed geweest?

CASSIO. Wel neen; de dag brak aan
Voordat we scheidden. Jago, 'k was zoo vrij,
Uw vrouw te ontbieden: mijn verzoek aan haar
Is, dat zij mij tot de eedle Desdemona
Toegang verschaffe.

JAGO. Ik zend haar u terstond;
En zal wel middel vinden om der Moor
Ter zij' te trekken, zoodat gij uw zaak
Te vrijer met haar kunt bespreken.

(*JAGO af.*)

CASSIO. Ik dank u needrig. Nergens vond ik ooit
Een vriendelijker, braver Florentijn.

EMILIA *treedt op.*

EMILIA. Een goeden morgen, luit'nant; ik betreur
Uw ongenâ; doch dra wordt alles wel.
De generaal spreekt met zijn vrouw er over,
Die wakker voor u pleit: de Moor herneemt,
Dat hij, dien gij gekwetst hebt, hier veel naam,
En groote bloedverwanten heeft; dat hij
Om wijze reën u af moet wijzen; doch betuigt
Geen voorspraak te behoeven dan zijn hart,
Om u, bij veiliger gelegenheid,
Op nieuw te plaatsen.

CASSIO. Echter bid ik u,
Geef me, als 't u voegzaam dunkt en mooglijk is,
Gelegenheid tot een kort onderhoud
Met Desdemone alleen.

EMILIA. Ik bid, kom in;
Ik zal u brengen waar gij ongestoord,
Van vrijer harte spreken kunt.

CASSIO. Ik ben u zeer verplicht.
(*Af.*)

TWEEDE TOONEEL.

Eene saal in 't kasteel.

OTHELLO, JAGO, en eenige OFFICIEREN.

OTHELLO. Geef deze brieven, Jago, aan den stuurman;
En zend door hem mijn groet aan den senaat:
Vervolgens — 'k ga intusschen naar de werken, —
Kom daar weêr bij mij.

JAGO. Goed heer; 't zal geschiên.

OTHELLO. Mijn heeren, zullen wij dat fort bezien?
Heer. Om u te dienen, generaal.

(Af.)

DERDE TOONEEL.

Vóór het kasteel.

DESDEMONA, CASSIO en EMILIA.

- DESDEM. Houd u verzekerd, goede Cassio,
Zooveel in mijn vermogen help ik u.
- EMILIA. Doe dat, mevrouw; ik weet, het grieft mijn man,
Als of de zaak hem-zelf betrof.
- DESDEM. Een braaf man, inderdaad. Geen twijfel, Cassio,
'k Zal u en mijn gemaal weêr vrienden maken,
Als gij te voren waart.
- CASSIO. ô Eedle vrouw,
Wat ooit van Michael Cassio worden moog',
Slechts uw getrouwe dienaar wil hij zijn.
- DESDEM. O, 'k dank u, heer: gij mint mijn echtgenoot;
Gij kent hem sedert lang; en wees verzekerd,
Zijn afstand van u zal niet grooter zijn
Dan staatkunde eischt.
- CASSIO. Ja maar, mevrouw,
Die staatkunde is misschien zoo lang van stijl,
Zij teert op zulke slappe waterkost,
Of wordt zoo door omstandigheên gerekt,
Dat, ben ik weg, en is mijn plaats bezet,
Mijn generaal mijn liefde en dienst vergeet.
- DESDEM. Neen, vrees dat niet; hier, voor Emilia,
Sta ik u borg voor uwe plaatst: voorwaar,
Beloof ik vriendschapsdienst, zoo houd ik woord
Ten einde toe: ik laat mijn gâ geen rust;
Maak hem door waken tam, praat hem in toorn;

Zijn bed zal hem een school, zijn disch een biechtstoel
Ik meng in alles wat hij immer doet (zijn;
De beê van Cassio: daarom dan, schep moed,
Want uw bemidlares wil liever sterven
Dan uw belang verzuimen.

OTHELLO en JAGO, in 't verschiet.

EMILIA. Zie, daar komt

De generaal.

CASSIO Verlof, mevrouw, ik ga.

DESDEM. Neen blijf, en hoor mij spreken.

CASSIO. Thans niet, mevrouw, ik ben zeer slecht gestemd,
En ongeschikt voor mijne zaak.

DESDEM. Nu, goed,

Doe als gij wilt.

(CASSIO af.)

JAGO. Ha! dat bevalt mij niet.

OTHELLO. Wat zegt gij?

JAGO. Niets generaal: of — 'k weet niet wat.

OTHELLO. Was dat niet Cassio die mijn vrouw verliet?

JAGO. Wie, Cassio, generaal? neen! — 'k denk ook niet,
Dat hij zoo weg zou sluipen als een dief,
Nu hij u komen ziet.

OTHELLO. 'k Geloof dat hij het was.

DESDEM. Hoe gaat het mijn gemaal?

Ik was hier met een smeekling in gesprek,
Een' man dien 't rouwt dat hij u heeft mishagd.

OTHELLO. Wien meent ge?

DESDEM. Uw luit'nant Cassio. Dierbre gade,
Indien mijn liefde 't minste op u vermag,
Zoo neem nog heden zijn verzoening aan;
Want, is hij niet de man die trouw u mint,
Die niet met opzet, maar onwetend dwaalt,
Zoo ken ik slecht een eerlijk aangezigt:

k bid u, roep hem weêr.

OTHELLO. Ging hij nu heen?

DESDEM. Ja waarlijk, zoo bedrukt,
Dat hij mij van zijn droefheid achterliet;
Ik lij' met hem. Beminde, roep hem weêr.

OTHELLO. Nu niet, mijn dierbare; op een' andren tijd.

DESDEM. Maar spoedig?

OTHELLO. Te eerder, liefste, om uwentwil.

DESDEM. Bij d'avondmaaltijd?

OTHELLO. Neen, deez' avond niet.

DESDEM. Dan morgen middag?

OTHELLO. 'k Eet dan niet te huis;
'k Onthaal mijne officieren op het fort.

DESDEM. Nu, morgenavond dan; of dingsdagochtend;
Of dingsdagmiddag, — avond; woensdagochtend;
Bepaal den tijd; maar stel het op zijn langst
Drie dagen uit: het is hem hartlijk leed;
En toch — zijn misstap van nabij gezien, —
Ofschoon de besten, zegt men, in den krijg
Een voorbeeld moesten zijn, — is naauw een fout
Om stil te gispen. Wanneer zal hij komen?
ô Spreek, Othello. — Ik verwonder mij;
Wat kondt gij vragen dat ik weigren zou?
Of dralen zoo als gij? — Hoe! Cassio?
Die eens met u kwam vrijen, en die vaak,
Wanneer ik soms misprijzend van u sprak,
Uw zaak bepleitte? — Dat het zóó veel kost,
Voor hem u te bewegen! Ja, 'k zou veel —

OTHELLO. Ik bid, niets meer: hij kome als 't hem belijft;
'k Wil u niets weigren.

DESDEM. Nu, 't is geen genade;
Het is als vroeg ik u, draag handschoenen,
Eet voedzame geregten, houd u warm;
Als bad ik u, u-zelven goed te doen:

Neen, heb ik immer een verzoek aan u,
Waarvan 'k uw liefde waarlijk toetsen wil,
Zoo zal 't van groot gewigt en vol bezwaar,
En moeilijk zijn om toe te staan.

OTHELLO. Ik weigre u niets:

Daarom, verzoek ik, doe mij één genoegen,
Laat mij een oogenblik alleen.

DESDEM. Zal ik u weigren? Neen; vaarwel mijn gâ.

OTHELLO. Vaarwel mijn Desdemone, ik volg u dra.

DESDEM. Emilia, kom.

(Tot OTHELLO.) 't Geschiede naar uw luim;
Wees hoe ge wilt, ik zal gehoorzaam zijn.

(DESDEMONA en EMILIA af.)

OTHELLO. Voortreflijk wezen! Ja, verderv' mijn ziel,
'k Bemin u! en bemin ik u niet meer,
Zoo is het Chaos weder daar.

JAGO. Mijn eedle heer, —

OTHELLO. Wat zegt gij, Jago?

JAGO. Was Michel Cassio, toen ge uw gade vrijdet,
Van uwe min bewust?

OTHELLO. Ja, van 't begin
Tot aan het einde: doch, waartoe die vraag?

JAGO. Slechts ter verklaring van hetgeen ik denk;
Geen kwaad, heer.

OTHELLO. Jago, hoe van 't geen gij denkt?

JAGO. 'k Had niet gedacht dat hij haar had gekend.

OTHELLO. ô Ja; hij ging vaak tusschen ons als bode.

JAGO. Werkelijk? —

OTHELLO. Werklijk! ja, werklijk: ziet gij daar iets in?
Is hij niet eerlijk?

JAGO. Eerlijk, heer?

OTHELLO. Ja, eerlijk.

JAGO. Mijnheer, zoover ik weet...

OTHELLO. Wat denkt gij?

JAGO.

Denken, heer?

OTHELLO.

Ja, denken heer!

Bij God, hij is mijne echo,
Als schulde er in zijn hersens een gedrogt,
Te afzigtlijk om te toonen. Gij bedoelt iets:
Ik hoorde u zeggen, dat bevalt mij niet,
Toen Cassio heênging; wat beviel u niet?
En toen ik zeide, dat hij de vertrouwling
Van mijn vrijaadje was, toen riept ge, werkelijk?
En trokt uw voorhoofd fronslend tot elkaâr,
Als of u op dien oogenblik door 't brein
Een ijslijk denkbeeld voer. Zijt gij mijn vriend,
Zoo zeg mij wat gij denkt.

JAGO. Gij weet, mijnheer, ik ben uw vriend.

OTHELLO.

'k Geloof het;

En daar ik u voor waarheidlievend ken,
En weet dat ge, eer gij spreekt, uw woorden weegt,
Daarom ontstelt uw aarz'len mij te meer:
Want schoon dit bij een' lagen, valschen fielt,
Gewone ranken zijn, bij braven toch
Zijn 't klare blijken van een' strijd der ziel,
Die hare ontroering niet beteuglen kan.

JAGO. Wat Cassio aangaat,

Ik zweer dat ik den man voor eerlijk hou.

OTHELLO. Zoo denk ik ook.

JAGO.

Men moest zijn wat men schijnt;

En die dat niet zijn, moesten 't ook niet schijnen.

OTHELLO. Gewis, een elk moest zijn hetgeen hij schijnt.

JAGO. Nu, 'k hou dan Cassio voor een eerlijk man.

OTHELLO. Neen, neen; daar schuilt meer achter.

Ik bid u, spreek met mij als met u-zelv',
Gelijk gij denkt; en denkt gij 't ergst, gebruik
Ook de ergste woorden.

JAGO.

Generaal, vergeef,

Ik ben tot alle dienst verplicht, maar niet
Tot iets dat van geen slaven wordt geveerd.
Mijn meening uiten? Zij ze laag en valsch, —
Waar vindt men een paleis waar 't slechte soms
Niet binnendringt? wiens boezem is zoo rein,
Waar deze of die onzuivere vermoedens
Niet medezitten, en de vierschaar spannen
Met wettige gedachten?

OTHELLO. Jago, uw vriend verraadt ge, indien gij slechts
Vermoedend dat men hem verongelijkt,
Zijn oor vervreemdt van uw gedachte.

JAGO. Ik smeek u, —

Ofschoon ik ligt in mijn vermoeden dwaal,
En ik belijde u, 'k ben er toe gedoemd,
Verkeerdheên uit te vorschen, en mijn argwaan
Schept feilen die vaak niet bestaan, — ik smeek u
Op iemand die zoo overijld verdenkt,
Geen acht te slaan, of u te verontrusten
Door zijn verstrooide, onzekre waarneming:
Het deugt noch voor uw rust noch voor uw heil,
En 't strijdt met mijn karakter, eer, en doorzigt,
U meê te deelen wat ik denk.

OTHELLO. Wat meent ge?

JAGO. Een goede naam is, waarde generaal,
Voor man en vrouw 't onmidlijk zielskleinood:
Wie mij mijn geld onsteelt, steelt drek; 't is iets — 't is
't Mijne werd het zijne, en diende duizenden: (niets;
Maar hij die mij mijn goeden naam ontroofst,
Ontvreemdt mij iets dat hem niet rijker maakt,
En mij volstrekt verarmt.

OTHELLO. 'k Bezweer u, weten wil ik wat gij denkt.

JAGO. Dat kunt gij niet, hadt ge ook mijn hart in handen;
Noch zult het, zoolang ik het nog bewaar.

OTHELLO. Ha! —

JAGO. Heer, ô hoed u toch voor jaloezij!
't Is een groenoogig ondiep, dat de prooi
Die 't voedt bezoedelt: heil, wie borens draagt,
En van zijn lot bewust, de schendster haat;
Dan ach, wat bittere oogenblikken telt
Wie mint, maar twijfelt; argwaant, en aanbidt!

OTHELLO. ô Jammer!

JAGO. Wie arm is en tevreên is rijk genoeg;
Doch Krezus schat is arm gelijk de winter,
Voor hem die onophoud'lijk armoê vreest.
Bewaar, ô God, de harten mijner vrienden,
Voor jaloezij!

OTHELLO. Hoe! — waartoe dat? —
Denkt gij dat ik jaloerschheid dulden zou,
En vallen met het wislen van de maan,
Van arg- in argwaan? neen! één twijfeling,
En alles is beslist! noem mij een' hals,
Wanneer ik mijne zielsgepeinzen rigt
Naar hersenschimmen, ijdel als de lucht,
Die gij u inbeeldt. 't Maakt mij niet jaloersch,
Al zegt men ook, uw vrouw is schoon, gezellig,
En wel ter taal; zij zingt, speelt en danst goed;
Waar deugd is wordt dat alles nog verhoogd:
Ook put ik niet uit mijn geringe waarde
De lichtste vrees, of twijfel aan haar trouw;
Zij zag me, en koos mij toch: neen, Jago; neen!
Zien wil ik eer ik twijfel; dan bewijs;
En is 't bewezen, niets rest mij dan meer,
Dan — weg op eens met liefde en jaloezij!

JAGO. Nu, dat verheugt mij; want nu heb ik grond
Mijn liefde en trouw te toonen jegens u,
Met vrijer geest. Gelijk mijn pligt gebiedt,
Zoo neem het aan: nog zwijg ik van bewijs.
Let op uw vrouw; sla haar met Cassio gade,

Bestuur uw oog; wees noch jaloersch, noch zorgloos:
Ik wou niet dat uw edel, fier gemoed
Verschalkt wierd om zijn goedheid: zie wel toe:
De zeden van ons land zijn mij bekend;
Zij laten daar den hemel moedwil zien,
Dien zij den man verbergen; 't reinst geweten
Spreekt daar niet van vermijden, maar bedekken.

OTHELLO. Ei, meent gij dat?

JAGO. Haar vader sluw misleidend, trouwde ze u;
En als zij voor uw' blik te huivren scheen,
Beminde ze u het teêrst.

OTHELLO.

Juist.

JAGO.

Bij gevolg,

Zij die zoo jong het veinzen zoo verstond,
Haars vaders oogen zoo te doeken wist,
Dat' hij 't voor toovren hield, — maar 'k ben te laken,
Dat ik te zeer u min.

OTHELLO.

'k Ben eeuwig u verplicht.

JAGO. Dit heeft u, zie ik, min of meer onthutst.

OTHELLO. Volstrekt niet, neen.

JAGO.

Geloof me, ik vrees van ja:

Maar 'k hoop, gij zult bevroeden, wat ik zeide
Komt voort uit vriendschap, — doch gij zijt ont-
Mag ik u bidden, strek mijn woorden thans (roerd: —
Niet verder of tot nog iets ergers uit,
Dan tot verdenking.

OTHELLO.

Neen.

JAGO.

Heer, als gij 't deedt,

Zoo kon mijn taal tot grooter onheil leiden
Dan ik bedoelde. Cassio is mijn vriend: —
Ik zie gij zijt ontsteld, heer.

OTHELLO.

Neen, niet zeer.

Bij mij staat Desdemonaas kuischheid vast.

JAGO.

Lang blijv' ze zoo, en gij lang in dat denkbeeld.

OTHELLO. En echter — als natuur eens afgedwaald —

JAGO. Daar zit de knoop: — ik spreek met u ronduit, —
Zoo menig huwlijksaanzoek af te slaan,
Van jongelingen van haar land, kleur, rang,
Waartoe wij toch natuur genegen zien,
Verraadt dit niet een hoogstligtvaardig hart?
Een wulpsche grilligheid der fantazij?
Dan ô, vergeef me, ik spreek veronderstellend,
Juist niet van haar; hoewel ik bijna vrees
Dat ze, als haar neiging met haar rede strijdt,
U mogelijk met haar landsliên vergelijkt,
En ligt berouw gevoelt.

OTHELLO. Vaarwel, vaarwel:

En als gij meer ontdekt, zoo zeg mij meer;
Maak ook uw vrouw opmerkzaam: Jago, ga.

JAGO. Mijn generaal, ik ga. *(Heengaande.)*

OTHELLO. Waarom toch huwde ik? Ja, dees brave borst
Ziet meer, en weet meer, veel meer dan hij zegt.

JAGO. Mijn generaal, als ik u bidden mag,
Vorsch thans niet dieper; laat de zaak haar tijd:
En schoon 't niet kwaad is Cassio weêr te plaatsen,
Daar hij met veel beleid zijn post bekleedt,
Toch bid ik, houd hem nog een poosjen op;
Gij leert daardoor hem en zijn middlen kennen:
Geef acht, of ook uw gade op zijn herstel
Onstuimig en met klem van reden dringt,
Waaruit veel blijken kan. Intusschen, denk
Dat ik mijn achterdocht wat overdrijf, —
Want inderdaad, ik vrees daarvoor met grond, —
En wil haar niet verdenken; 'k bid u, heer.

OTHELLO. Vertrouw mijn overleg.

JAGO. Nog eens, vaarwel.

(Af.)

OTHELLO. Die man is bij uitnemendheid regtschapen;

Zijn geest is doorervaren en volleerd
In 's menschen wandel. Is de valk verwilderd,
Al zij zijn snoer de zenuw van mijn hart,
Ik fluit en laat hem drijven met den wind,
Op goed fortuin. Vermoedlijk wjl ik zwart
En onbedreven ben in 't zoet gekout
Van hoofsche pronkers; of omdat mijne jaren
Zich dalwaarts neigen, — maar dat is niet veel, —
Ging zij verloren. 'k Ben verschalkt; mijn troost
Zij ~~Ik~~ dat ik van haar walg. ô Vloek des echts,
Dat wij die teedre schepslen de onze noemen,
En hare neiging niet! Ik leef veel liever
Gelijk een padde, in vunsen kerkerdamp,
Dan dat een deel van haar die ik bemin
Een ander hoort. Maar 't is der grooten plaag;
Zij hebben minder voorregt dan 't gemeen;
Dat lot is onvermijddijk als de dood;
Ons zweeft de plaag der hoornen boven 't hoofd,
Van dat we ons roeren: Desdemona komt:

DESDEMONA en EMILIA treden op.

Indien zij valsch is liegt de hemel-zelv'! —
'k Geloof het nooit.

DESDEM. Gij hier, mijn dierbre Othello?

Het middagmaal en 's eilands eedlen stoet,
Door u genoodigd, wachten op uw komst.

OTHELLO. Ik doe niet wel.

DESDEM. Hoe is uw spraak zoo dof? zijt gij niet wel?

OTHELLO. Ik voel een drukking op mijn voorhoofd hier.

DESDEM. Dat is van 't waken; 't zal weêr overgaan.

Laat mij u binden met mijn doek; een uur,
En 't is voorbij.

OTHELLO. Uw neusdoek is te klein;

(Hij werpt den doek weg, die op den grond valt.)

Daar weg meê: kom, 'k wil met u binnengaan.
DESDEM. Het spijt mij zeer dat gij onpaslijk zijt.

(OTHELLO en DESDEMONA af.)

EMILIA. 'k Verblij me dat ik dezen zakdoek vond;
Het was des Mooren eerst geschenk aan haar:
Mijn wondre man verzocht mij honderdmaal,
Ik zou hem stelen: 't blijk is haar zoo lief,
(Want hij bezwoer haar 't altoos te bewaren,)
Dat zij 't gestadig bij zich draagt, het kust,
En aanspreekt. Het borduurdtsel teekne ik af,
En geef hem Jago:
De hemel weet wat hij er meê bedoelt;
Ik doe het om zijn luimen te voldoen.

JAGO *treedt op.*

JAGO. Wat nu? — wat doet gij hier alleen?
EMILIA. Kom, kijf maar niet; hier heb ik iets voor u.
JAGO. Gij iets voor mij? nu ja, 't is alledaagsch, —
EMILIA. Wat?
JAGO. Een zottin tot vrouw te hebben!
EMILIA. Is dat nu alles? — Nu, wat geeft ge mij
Voor dezen zakdoek?
JAGO. Welken zakdoek?
EMILIA. Welken zakdoek? —
Wel, dien de Moor aan Desdemona gaf,
En gij zoo dikwijls mij bevaalt te stelen.
JAGO. Hebt gij hem haar ontstolen?
EMILIA. Wel neen; zij liet hem onbedachtzaam vallen;
Gelukkig was ik hier en nam hem op.
Hier is hij, zie.
JAGO. Een braaf wijf; geef hem mij.
EMILIA. Wat hebt ge er mede voor, dat gij mij drongt
Hem haar te ontfutselen?
JAGO. (*Hij grijpt den doek.*) Wat gaat u dat aan?

EMILIA. Indien hij niet tot iets gewigtigs dient,
Zoo geef hem weder: de arme vrouw wordt razend,
Als zij hem mist.

JAGO. Gij laat niets merken; 'k heb een plan er meê.
Verlaat mij.

(EMILIA af.)

'k Wil dezen doek in Cassioos huis verliezen;
Hij moet hem vinden: dingen, ligt als lucht,
Zijn voor jaloerschen krachtiger bewijs
Dan spreuken uit de schrift. Dit doet iets af.
De Moor verandert reeds door mijn vergif: —
Verbeelding werkt gevaarlijk als venijn,
Dat ons aanvankelijk niet kwalijk smaakt,
Doch na een weinig werkens op het bloed,
Als zwavelvlammen brandt. — Gelijk ik zeide:

OTHELLO *treedt op.*

Daar komt hij, zie! Geen mankop of alruin,
Geen sluimerdrank ter wereld die uw oog
Ooit weêr dien zoeten slaap verschaffen zal,
Die gister u verkwikte.

OTHELLO. Ontrouw, ha! mij?
Mij ontrouw?

JAGO. Generaal, niet meer alzo.

OTHELLO. Ga heen! gij spandet me op de pijnbank; ga!
Ik zweer, 't is beter grovelijk misleid,
Dan 't half te weten.

JAGO. Hoe, mijn generaal?

OTHELLO. Wat voelde ik van hare uren sluikvermaak?
Ik zag 't niet, dacht het niet, ik had geen leed:
Sliep 's nachts daarop gerust, was blij en wel;
Vond Cassioos kussen op haar lippen niet:
Hij die, bestolen, zijn verlies niet voelt,
Blijve onbekend, hij is dan niet beroofd.

JAGO. Het smart mij dit te hooren.

OTHELLO. Ik waar' gelukkig, hadde ook 't gansche kamp,
Tot zelfs den schansknecht in haar gunst gedeeld,
Zoo 't mij verborgen bleef: ô, nu voor eeuwig,
Vaarwel gerustheid en tevredenheid!
Vaartwel, gepluimde drommen, trotsche krijg,
Die eerezucht maakt tot deugd! vaarwel, vaarwel!
Vaartwel gij brieschend ros, trompetgeschal,
Moedwekkend paukebom, en schelle fluit,
Verheven strijdbanier, en alle glans,
Pracht, praal en glorie die den krijg verzelt!
Gij doodelijk metaal, wiens woeste mond
Des eeuwigen Jovis donderklaatren nabootst,
Vaarwel! Othelloos dagtaak is voorbij! —

JAGO. Is 't mogelijk? — Generaal! —

OTHELLO. Bewijs, fielt, dat mijn vrouw mij ontrouw was;
Bewijs het stellig, dat mijne oogen 't zien;
(Hij pakt JAGO bij de keel.)
Of 'k zweer u bij mijn ziel, mijne eeuwige ziel,
Veel beter ware 't u een hond te zijn,
Dan mijnen toorn te smaken!

JAGO. Kwam 't zoo ver?

OTHELLO. Maak dat ik 't zie; ten minste staaf hét zoo,
Dat m' aan 't bewijs klaauwier nog haak bespeurt,
Waar twijfel aan kan hechten: anders, wee
Uw leven!

JAGO. Eedle Heer! —

OTHELLO. Als gij, haar lasterend, mij martelt, bid
Dan nimmer weêr: doe afstand van berouw,
En hoop op 's gruwels toppunt nieuwe-gruw'len:
Maak dat de hemel weent, en de aarde schrikt;
Want niets meer kunt ge voegen bij den vloek,
Dien ge op u laadt.

JAGO.

ô Hemel, sta mij bij!

Zijt gij een man? hebt gij gevoel, of geest? —
God sterke u; neem mijn post. Ik arme dwaas,
Die leef om zoo mijn deugd verguisd te zien!
ô Snoode wereld! merk het op, ô wereld!
Opregtheid, eerlijkheid leidt in gevaar. —
Ik dank u voor die les; en nu voortaan,
Weg vriendschap! komt gij ons zoo duur te staan!

OTHELLO. Bedaar, — gij moest toch eerlijk wezen.

JAGO. Wijs moest ik zijn; want eerlijkheid, te dwaas,
Verliest wat zij bedoelt.

OTHELLO. Bij zon en maan!

Ik denk mijn vrouw is trouw, en denk het niet;
Ik denk dat ge eerlijk zijt, en denk van neen;
Ik wil bewijs: haar naam, eens rein gelijk
Dianaas blik, is nu bemorst, en zwart
Als mijn gelaat. Breng koorden, messen, gif,
Of vuur; of wijs me een' stroom die mij verstikt;
'k Verduur dit niet. — ô, Ware ik overtuigd!

JAGO. Ik zie, heer, dat de hartstogt u verteert;
't Berouwt mij dat ik haar heb opgewekt.
Gij wenschet overtuiging?

OTHELLO. Wenschte? — ik wil.

JAGO. En zult: doch hoe? welke overtuiging, heer?
Woudt gij als ooggetuige uw blikken slaan
Op hare schande?

OTHELLO. Dood! verdoem'nis! ô! —

JAGO. 't Zou, dunkt mij, moeilijk en verdrietig zijn,
Hen zoo ten toon te stellen: 't was te dol,
Indien een sterflijk ook hun stoeijen zag,
Behalve 't hunne. Nu, wat dan? en hoe?
Wat zal ik zeggen? Waar is overtuiging?
Onmooglijk dat gij dit aanschouwen kunt;
Al waren ze ook zoo kriel als bok of aap,
Zoo wild als wolven, en zoo dwaas en dom

Als dronken } botheid-zelve. — Intusschen, 'k zeg,
Als u verdenking en omstandigheên,
Die regelregt de deur der waarheid wijzen,
Voldoening kunnen geven, — 't zal geschiên.

OTHELLO. Ik eisch een sprekend blijk dat ze ontrouw is.

JAGO. Die taak gevalt mij niet:

Doch wijl ik reeds zoo ver ging in deez' zaak, —
Te dwaas gespoord door liefde en goede trouw, —
Zoo ga ik voort. — 'k Lag laatst bij Cassio,
En kon, tot razens door een kies gekweld,
Den slaap niet vatten.

Men vindt een soort van menschen, los van zin,
Die in den slaap verraden wat zij doen;

Zoo is ook Cassio: ik hoorde hem
Al slapend zeggen: *soete Desdemona,*
Verbergen wij behoedszaam onse min!

En daarop greep en drukte hij mijn hand,

En riep: *ô lieflijk wezen!* kuste mij

Zoo heftig, of hij kussen wilde ontwortlen,

Die op mijn lippen groeiden; toen zijn been

Op 't mijne leggend, zuchte en kuste en riep hij:

ô Floekbaar lot, dat u schonk aan den Moor!

OTHELLO. ô Gruwel! gruwel!

JAGO. Neen, 't was maar zijn droom.

OTHELLO. Maar 't spelt toch een voorafgegane ervaring; —
't Wekthevige achterdocht, schoon slechts een droom.

JAGO. En dient tot staving van bewijzen, die
Nog onvolledig zijn.

OTHELLO. 'k Rijt haar in stukken!

JAGO. Neen, wees toch wijs: wij zagen nog geen daad;
Nog kan zij eerbaar zijn. Vertel mij eens, —
Hebt gij somwijlen niet een doek gezien,
Bestikt met aardbeiranken, in haar hand?

OTHELLO. Mijn eerst geschenk aan haar was zulk een doek.

JAGO. Dat weet ik niet: maar 'k zag met zulk een doek,
Ik weet, het was de hare, Cassio
Van daag zijn baard afwisschen.

OTHELLO. Is het die, —

JAGO. Of die het, of een andre van haar was,
't Getuigt met de andre gronden tegen haar.

OTHELLO. ô Dat de schelm tienduizend levens hadde!
Voor mijne wraak is één te zwak en te arm.
Nu zie ik 't in, 't is waar. — Hier, Jago, zie;
Zoo blaas ik mijne liefde naar den hemel;
Daar vliegt ze heên! —
Rijs, zwarte wraak, verrijs uit uw spelonk!
Sta af uw kroon, ô liefde, ontruim mijn hart,
Voor wreedten haat! zwel, boezem; gij zijt vol
Van addrentongen!

JAGO. Kom, blijf bedaard.

OTHELLO. Bloed, bloed! ô Jago, bloed!

JAGO. Ik zeg, geduld; misschien verandert gij.

OTHELLO. Neen, Jago, nooit. Gelijk het pontisch meer,
Wiens kille stroom in rusteloozen loop,
Nooit ebbend, onophoudlijk voorwaarts rolt,
Naar den Propontis en den Hellespont,
Zoo dringen ook mijn bloedgepeinzen voort,
En zien niet om, en vloeijen nooit terug,
Voor dat een felle en onbegrensde wraak
Hen gansch verzwelgt.

(*Hij knielt.*)

Ja, bij dien marm'ren hemel,
Met diepen eerbied voor den heiligen eed,
Bezweer ik wat ik sprak.

JAGO. (*Knielend.*) Verrijs nog niet. —
Getuigt het, eeuw'ge lichten ginds omhoog,
Gij, elementen, die ons rond omringt,
Getuigt, dat Jago alles wat zijn geest,

Wat hart en hand vermogen, heden zijn,
Gekrenkten meester wijdt! op zijn bevel
Zal deernis wijken voor gehoorzaamheid,
Hoe bloedig 't werk ook zij.

OTHELLO. 'k Aanvaard u liefde

Met gulle ontvangst, geenszins met ijdlen dank,
En stel u op dit oogenblik een taak:
Drie dagen, en ik wacht van u berigt
Dat Cassio niet leeft.

JAGO. Mijn vriend is dood; gij wilt het; afgedaan:
Doch haar laat leven.

OTHELLO. Doem, ô doem die snoode!

Kom, volg mij hier ter zijde; ik wil geheim
Een middel zoeken tot een snellen dood
Der schoone duivelin. Gij zijt voortaan
Mijn luitenant.

JAGO. Voor eeuwig de uwe, heer.
(*Af.*)

VIERDE TOONEEL.

Vóór het kasteel.

DESDEMONA, EMILIA, en de NAR.

DESDEM. Kameraad, weet gij waar luitenant Cassio te huis is?
NAR. Ik weet het niet; en om maar zoo wat te noemen,
en te zeggen, hij woont hier of hij woont dáár, dat
zou gelogen zijn.

DESDEM. Kunt gij hem dan niet bevragen?

NAR. Ik zal iedereen katechiseren; dat wil zeggen, vra-
gen doen en u de antwoorden overbrengen.

DESDEM. Zoek hem; heet hem hier te komen: zeg hem dat
ik mijnen gemaal voor hem beweegd heb, en alles
goeds voor hem hoop.

Nar. Dit te doen ligt onder 't bereik van 's menschen verstand, en ik zal proberen of ik het kan uitvoeren.

(*Af.*)

DESDEM. Waar kan ik toch dien doek verloren hebben, Emilia?

EMILIA. Ik weet het niet, mevrouw.

DESDEM. Geloof me, liever miste ik mijne beurs Vol goud. En ware niet mijn eedle Moor Goed van vertrouwen, vrij van laagheid, die Jaloerschen eigen is, dit kon welligt Zijn argwaan wekken.

EMILIA. Is hij niet jaloersch?

DESDEM. Wie? hij? — 'k geloof de zon zijns vaderlands Trok al die grillen uit hem.

EMILIA. Zie hij komt,

DESDEM. 'k Verlaat hem thans niet voor hij Cassio Heeft laten roepen. — Hoe vaart mijn gemaal?

OTHELLO. Wel, beste vrouw. (*Ter zij.*) ô Wat is 't veinzen zwaar! Hoe vaart gij, Desdemona?

DESDEM. Wel, goede Othello.

OTHELLO. Geef mij uw hand: die hand is klam, mevrouw.

DESDEM. Toch voelde ze ouderdom noch kende smart.

OTHELLO. 't Beteekent vruchtbaarheid en een mild hart; — Heet, heet en klam: een hand als die verlangt Beperkte vrijheid, vasten en gebêen, Kastijding en aanhoudende oefening; Want hier, hier woont een duivel, jong en heet, Die vaak oproerig wordt. Een goede hand, Een milde hand.

DESDEM. Met waarheid zegt gij dat; Want deze hand was 't die mijn hart u gaf.

OTHELLO. Een milde hand: de hand gaf oudtijds 't hart; Doch heden is het: handen, harten niet.

DESDEM. Ik weet niet wat gij meent. Kom, uw belofte.

OTHELLO. Beminde, wat belofte?

DESDEM. 'k Liet Cassio roepen om met u te spreken.

OTHELLO. Een lastige verkoudheid hindert mij;
Leen mij uw' zakdoek.

DESDEM. Hier, gemaal.

OTHELLO. Denzelfden dien 'k u schonk.

DESDEM. 'k Heb dien niet bij me.

OTHELLO. Niet?

DESDEM. Neen, in ernst niet.

OTHELLO. Dat 's verkeerd van u.

Mijn moeder had dien doek van een heidin;
Een tooveres, die in de harten las:
Zij sprak: zoo lang gij dezen doek bewaart,
Blijft gij beminlijk, en uw man verkleefd
Aan uwe liefde; maar verliest gij dien,
Of maakt gij een geschenk er van, zijn oog
Zal afkeer van uw hebben, en zijn geest
Jaagt andren na. Zij, stervend, gaf hem mij,
En zeide: schenkt u eenmaal 't lot een vrouw,
Zoo geef hem haar: ik deed het: gij, bewaar
En acht hem als den appel van uw oog;
Verloort of gaaft ge 'm weg, dat ware een ramp
Met niets te vergelijken.

DESDEM. Is het mogelijk?

OTHELLO. 't Is waar: in zijne drâan is tooverij:
Een wijze vrouw, die d'omloop van de zon,
Alrêe twee honderdmalen had geteld,
Heeft in profetisch razen 't werk gestikt:
Gewijde wormen sponnen haar de zij,
Door haar geverwd met kleuren die haar kunst
Uit maagdenharten trok.

DESDEM. In ernst, is 't waar?

OTHELLO. Ja, inderdaad; dies neem hem wel in acht.

DESDEM. ô Dat ik hem dan nimmer had gezien!

OTHELLO. Ha! waarom dat?

DESDEM. Hoe is uw spraak zoo hortend en kort af?

OTHELLO. Is hij verloren? weg? — Spreek, is hij weg?

DESDEM. Behoed ons, hemel!

OTHELLO. Zegt ge dat?

DESDEM. Verloren is hij niet: doch, als hij 't ware?

OTHELLO. Ha! —

DESDEM. 'k Zeg, hij is niet weg.

OTHELLO. Nu, haal hem dan.

DESDEM. Welnu, dat kan ik; maar thans wil ik niet;

Dit is een kunstgreep om mijn bête te ontwijken:

Ik bid u, neem toch Cassio weêr in dienst.

OTHELLO. Haal mij dien zakdoek: 't wordt mij bang om 't hart.

DESDEM. Kom, kom; nooit vindt gij een geschikter man.

OTHELLO. De zakdoek, —

DESDEM. Spreek mij toch van Cassio.

OTHELLO. De zakdoek, —

DESDEM. Hij, een man die levenslang

Op uwe vriendschap zijn fortuin gebouwd,

Gevaren met uw heeft gedeeld; —

OTHELLO. De zakdoek, —

DESDEM. Voorwaar, gij doet niet wel.

OTHELLO. Voort! voort!

(OTHELLO af.)

EMILIA. Hij niet jaloersch?

DESDEM. Ik zag dit nooit voorheen.

Gewis, die zakdoek heeft iets wonderbaars:

Hoogst ongelukkig dat ik hem verloor!

EMILIA. Een jaar of twee leert ons geen mannen kennen:

Wij zijn niets meer dan spijs voor hunne maag;

Zij eten ons met honger, doch verzaad,

Verstoten ze ons; — zie! Cassio met mijn man.

JAGO en CASSIO treden op.

JAGO. Er is geen andre weg; zij moet het doen;

En, ô geluk! zie; ga, houd bij haar aan.

DESD.EM. Wel, goede Cassio, wat brengt gij nieuws?

CASSIO. Mijn oud verzoek, mevrouw: ik smeek u, dat
Uw krachtige bemoeijing mij op nieuw
Beziele, en weêr doe deelen in de gunst
Van hem dien ik naar pligt met al mijn hart
Geheel vereer: van uitstel ben ik wars:
Is mijn vergrijp zoo doodlijk van natuur,
Dat vroegre dienst, noch huidig zielsberouw,
Noch voorgenomen goed gedrag hierna
Mij zijne liefde weêr verwerven kan,
Zoo is mij dit te weten reeds een weldaad;
Dan toon ik mij, door nood geprest, te vree;
En zoek laugs deez' of genen andren weg
Fortunaas gunst.

DESD.EM.

Ach, driewerf brave Cassie!

Mijn voorspraak vond hem slecht gestemd; mijn gâ
Is niet mijn gâ; ik zou hem niet herkennen,
Waar' zijn gelaat veranderd als zijn luim.
Verleene elk goede geest mij zoo zijn hulp,
Als ik naar mijn vermogen voor u sprak,
Ja, zelfs mij aan zijn toorn heb blootgesteld,
Door onbeschroomde taal! Geduld een wijl:
'k Zal alles wat ik kan, en meer zelfs doen
Dan 'k voor mij-zelven durf; dit zij genoeg.

JAGO. De generaal vertoornd?

EMILIA.

Zoo even ging

Hij, inderdaad, in vreemde ontroering, heen.

JAGO. Hoe, kan hij toornig zijn? 'k Zag hoe 't kanon
Zijn krijgren drôm deed stuiven in de lucht;
Gelijk een duivel rukte 't van zijn zij'
Zijn eigen broeder: en kan hij toornig zijn?
't Is dan om iets gewigtigs: 'k zoek hem op;
Er is geducht iets gaande indien hij toornt.

DESDEM. Eilieve, doe dat. Wis een zaak van staat; —

(JAGO af.)

Iets uit Venetië; of een onrijp komplot
Op Cyprus, dat men hem verraden heeft, —
Ontrust zijn heldren geest: in zulk geval
Zoekt 's menschen drift het soms aan kleinigheên,
Schoon 't groote dingen geldt. Zoo is het juist;
Doet ons een vinger pijn, het deelt zich meê,
En zelfs gezonde leden voelen smart.
Men moet bedenken, mannen zijn geen gôon;
En 'k heb geen aanspraak op opmerkzaamheid
Als in mijn bruidsstaat. Ja, bekijfme, Emilia,
Reeds had ik, onregtvaardige die ik ben,
Zijn barschheid haast veroordeeld in mijn hart;
Doch nu, bemerkend dat ik heb gedwaald,
Vind ik die aanklagt valsch.

EMILIA. God geve 't zij een staatszaak, als ge denkt;
Geen achterdocht, of een jaloersche gril,
Die u betreft.

DESDEM. Helaas! ik gaf hem nimmer grond daartoe.

EMILIA. Zulk antwoord brengt jaloerschen niet tot rust;
Hun jaloezij steunt op geen reên altoos;
Zij zijn jaloersch omdat ze 't zijn: het is
Een monster dat zich-zelf heeft voortgebragt.

DESDEM. Bewaar, ô hemel, mijn Othelloos ziel
Voor zulk een monster!

EMILIA. Amen, eedle vrouw.

DESDEM. Ik ga hem zoeken. — Cassio, blijf hier:
Uw zaak, vind ik hem handzaam, drijf ik door,
En waag het uiterste om hem te bewegen.

CASSIO. Ik dank u nederig, mevrouw.

(DESDEMONA en EMILIA af.)

BIANCA treedt op.

BIANCA. Gegroet, vriend Cassio.

- CASSIO. Wat doet gij uit?
Hoe gaat het u, mijn schoonste Bianca? juist,
Mijn lieve, was ik naar uw huis op weg.
- BIANCA. En ik ging naar uw woning, Cassio.
Een week, hoe? zeven dagen, zeven nachten,
Ruim honderd zestig uren weg te blijven?
En uren tienmaal trager dan de klok;
Een droeve reekning!
- CASSIO. Bianca, ach, vergeef!
Mij pressen 't hart gedachten, zwaar als lood;
Maar naderhand, op ongestoorder tijd,
Vergoed ik u mijn afzijn. — Beste Bianca,
(Hij geeft haar DESDEMONAAS zakdoek.)
Stik dit borduursel na.
- BIANCA. Van waar dit pand?
Wis hebt ge 't van een andere vriendin.
Nu voel ik de oorzaak van uw afzijn: is 't
Zoo ver gekomen? — goed, — goed: —
- CASSIO. Loop, zottin!
Uw argwaan werp den duivel in 't gezigt,
Uit wien hij is ontstaan. Gij zijt jaloersch,
En houdt dit voor eens meisjes liefdeblijk;
Neen, Bianca, op mijn woord.
- BIANCA. Wiens is hij dan?
- CASSIO. Ik weet niet, lief; ik vond hem op mijn kamer.
Het werk bevalt me; en eer men hem terugvraagt, —
't Geen wis gebeurt; — verlangde ik 't nagemaakt:
Neem hem en doe het; en verlaat mij nu.
- BIANCA. En waarom u verlaten?
- CASSIO. Ik wacht hier op den generaal; en 't komt
Mij ongeraden en niet wenschlijk voor,
Dat hij mij ziet met vrouwen.
- BIANCA. Waarom dat?
- CASSIO. Niet dat ik u niet min.

- BIANCA. Juist, wijl ge mij niet mint.
Geleid me, bid ik u, een eindje wegs,
En zeg, of ik u t' avond vroeg zal zien.
- CASSIO. Thans kan ik u niet ver van hier geleiden;
Ik moet hier wachten: maar ik zie u dra.
- BIANCA. Zeer goed; ik schik me in alle omstandigheên.
(Af.)

VIERDE BEDRIJF.

EERSTE TOONEEL.

Dezelfde zaal.

OTHELLO en JAGO.

- JAGO. Zoudt gij dat denken?
- OTHELLO. Denken, JAGO?
- JAGO. Hoe?
Een kus in stilte, —
- OTHELLO. Een kus die niet betaamt.
- JAGO. Of ongekleed met haren vriend in bed;
Een uurtje, of langer, zonder kwaad bedoelen.
- OTHELLO. Jago! in bed? — naakt? — engeen kwaad bedoelen?
't Zou immers huichlen voor den duivel zijn:
Die deugdzaam is en echter zoo iets doet,
Diens deugd verzoekt de duivel, hij den hemel.
- JAGO. Als 't daarbij blijft is toch de fout niet groot:
Doch als ik mijner vrouw een' zakdoek geef, —
- OTHELLO, Welnu?
- JAGO. Dan is 't de hare, en bij gevolg
Mag zij hem, dunkt mij, geven wien zij wil.
- OTHELLO. Ze is even zoo beschermster van hare eer;
Mag zij die ook weggeven?
- JAGO. Hare eer is een onzichtbaar iets; zij wordt

Bezeten vaak door dien zij niet behoort:

Maar wat betreft den zakdoek, —

OTHELLO. Gaarn, hij den hemel! had ik hem vergeten:

Ge zeydet, — ô het zweeft mij voor den geest

Gelijk een raaf, die op een pestziek huis

Verderf voorspelt, — dat hij mijn zakdoek had.

JAGO. Nu ja, wat zou dat?

OTHELLO. Dat is gants niet goed.

JAGO. Als 'k dan eens zeide, dat hij u gesmaad

Had, en gezegd — gelijk men schelmen vindt,

Die, als ze, 't zij door eigen' sterken drang,

Of hare inschiklijkheid, een minnares

Belazen en verleidden, als gedwongen

Het moeten klappen, —

OTHELLO. Heeft hij iets gezegd?

JAGO. Dat heeft hij, heer; doch houd u vast verzekerd,

Niets meer dan hij des noods ontkent.

OTHELLO. Wat zeyde hij?

JAGO. Nu ja, hij sprak van — 'k weet niet wat hij deed.

OTHELLO. Wat? wat?

JAGO. Van slapen —

OTHELLO. Bij haar?

JAGO. Bij haar, ja;

Of met haar, zoo ge wilt.

OTHELLO. Hoe? bij haar? met haar slapen? dat is erg!

De zakdoek, — de bekentenis, — de zakdoek. —

Beleden en gehangen tot zijn loon.

Eerst hangen, dan bekennen: — 'k beef er van.

Die droom is een bewijs dat zijn natuur

Gemeenzaam is geworden met die drift. —

Het zijn geen woorden die mij schokken. — Wacht!

Neus, ooren, lippen: — is 't wel mogelijk? —

Bekentnis! — Zakdoek! — Duivel! —

(Hij valt in onmagt.)

JAGO. Werk nu voort
Mijne artsenij! zoo vangt men ligtgeloovigen;
En menig trouwe huisvrouw treft aldus
Schuldloos verwijt. — Hé, generaal! kom, op!
Op, generaal! — Othello! —

CASSIO treedt op.

Cassio, gij?

CASSIO. Wat is dat hier?

JAGO. De generaal viel in een flauwte; 't is
Zijn tweede toeval sedert gisteren reeds.

CASSIO. Wrijf hem de slaap van 't hoofd.

JAGO. ô Neen, laat af.

Laat die bezwijming ongestoord haar loop;
Want anders schuimt zijn mond, en eensklaps barst
Zijn dolle woede los. — Hij roert zich, zie:
Verwijder u een oogenblik, zoo komt
Hij schielijk tot verhaal; zoodra hij weg is,
Heb ik u iets te zeggen van belang. —

(CASSIO af.)

Hoe is het, generaal! uw hoofd gewond?

OTHELLO. Bespot ge mij?

JAGO. Ik u bespotten? hemel, neen!
Mogt gij u slechts gedragen als een man.

OTHELLO. Een horendrager is een dier, een monster.

JAGO. Dan heeft een groote stad wel menig dier,
En menig aardig monster.

OTHELLO. Heeft hij 't bekend?

JAGO. Wees, goede heer, een man.
Bedenk toch, al wie baard en echtjuk draagt,
Staat daarvoor bloot: er slapen duizenden
Gerust op bedden, die een ander deelt,
En houden ze onbevlekt: uw lot is beter.
O, 't is der hel een feest, der duivels spot,

Een dartle vrouw te omhelzen zonder erg,
En haar getrouw te wanen! Weten wil ik;
'k Weet dan wat ik ben, en wat zij zal zijn.

OTHELLO. Voorwaar, gij zijt verstandig!

JAGO.

Treed een wijl

Ter zij'; blijf in de palen des gedulds.
Terwijl gij hier door smart in onmagt laagst,
(Een lijden ongepast voor zulk een man,)
Kwam Cassio hier; ik heb hem afgescheept,
En gaf voldoende reden van uw zwijm;
'k Bescheidde hem terug tot een gesprek,
't Welk hij beloofde: gij verschuil u hier,
En neem zijn hoon, zijn grijns en grimlach waar,
In al de trekken van zijn aangezicht.
Ik laat hem 't avontuur nog eens vertellen,
Waar, hoe, hoe vaak, hoe lang reeds, en wanneer
Hij haar omhelsde, en weêr omhelzen zal.
'k Zeg, let op zijn gebaren. Maar, geduld;
'k Zeg anders dat ge louter gramschap zijt,
En niets hebt van een man.

OTHELLO.

Gij luistert, Jago?

Men zal mij hoogst geduldig vinden, maar
Ook hoogst bloeddorstig; hoort ge?

JAGO.

Dat 's niet kwaad:

Maar houd in alles maat. — Ga nu ter zijde.

(OTHELLO *verbergt zich.*)

Nu wil ik Cassio naar Bianca vragen;
Een vrouwspersoon dat hare gunst verkoopt,
Om brood en kleederen: het schepsel is
Verzot op Cassio; — 't is derzulken plaag, —
Hoe veel ze er ook bedriegen, één fopt haar:
Zoodra hij van haar hoort, vermag hij zich
Van lagchen niet te onthouden; 'k zie hij komt:

CASSIO *komt terug.*

En als hij lacht, zoo wordt Othello dol,
En zijne onzinnige ijverzucht begrijpt
Des armen Cassioos lach en wufte scherts
Geheel verkeerd. — Hoe gaat het luitenant?

CASSIO. Te slechter als gij mij een' titel geeft,
Waarvan 't verlies mij 't leven kost.

JAGO. Dring Desdemone, en gij bekomt hem wis.

(Zachter sprekende.)

Indien uw bede eens stond in Biancaas magt,
Hoe schielijk zou 't beslist zijn!

CASSIO. Arme ziel!

OTHELLO. Ei zie, hoe lacht hij reeds!

JAGO. 'k Zag nooit een vrouw zóó op een man verzot.

CASSIO. Het arme ding! 'k geloof wis dat ze 't meent.

OTHELLO. Nog wederspreekt hij 't flauw, en lacht er meê.

JAGO. Hoor, Cassio. —

OTHELLO. Nu dringt hij hem

Tot een verhaal; — welaan, kom, wel gezegd!

JAGO. Zij gaat vertellen dat gij haar zult trouwen;
Is dat uw plan?

CASSIO. Ha, ha, ha!

OTHELLO. Gij zegepraalt, Romein, gij zegepraalt.

CASSIO. Ik zou haar trouwen? — haar? een ligtekooi?
Ik bid u, heb ontzag voor mijn verstand,
En acht het niet geheel krank: — ha, ha, ha!

OTHELLO. Zoo, zoo, zoo; hij die wint lacht.

JAGO. In ernst, men zegt dat gij haar trouwen zult.

CASSIO. Ik bid u, spreek de waarheid.

JAGO. Ik ben een schelm indien ik lieg.

OTHELLO. Hebt gij mijn pas geschreven? — goed.

CASSIO. Dat heeft de meerkat zelve uitgestrooid;
Zij waant dat ik haar trouwen zal, alleen

Uit eigenliefde en ijdelheid, geenszins
Wijl ik haar zulks beloofde. —

OTHELLO. Jago wenkt;

't Verhaal zal nu beginnen.

CASSIO. Zoo even was zij hier; en overal
Loopt zij mij na : nog onlangs aan het strand,
Was ik met Venetianen in gesprek,
En ziet, dat schepsel komt, en valt mij daar,
Zoo waar ik leef, zóó om den hals. —

OTHELLO. Als riep ze,
ô Dierbre Cassio! — zijn gebaren zeggen 't.

CASSIO. En hangt en leunt mij tegen 't lijf, en schreit;
En trekt en plukt me: — ha, ha, ha! —

OTHELLO. Nu vertelt hij hem hoe ze hem naar zijne slaapkamer
trok: ô, ik zie wel uw neus, maar niet den hond,
dien ik hem zal voorsmijten.

CASSIO. Ik zie dan, 'k moet haar omgang mijden.

JAGO. Zoo waar ik leef, daar komt ze!

BIANCA *treedt op.*

CASSIO. Het is een ware bunsing; maar een welriekende. —
Wat wilt ge, dat ge mij overal naloopt?

BIANCA. Laat de duivel en zijn grootje u naloopen! wat
hebt gij met dien zakdoek voor, dien ge mij straks
gegeven hebt? Ik was mooi mal, dat ik hem aan
nam; moet ik al dat stikwerk nateekenen? Wel
ja; zulk borduursel zoude ge wel in uw kamer
vinden, en niet weten wie 't achterliet! Het is een
geschenk van de eene of andere uwer liefjes, en
moet ik dat afteekenen? Daar — geef hem uw
stokpaard: om 't even van wien gij hem hebt: ik
teeken dat niet na.

CASSIO. Hoe nu, mijn beste Bianca, hoe nu?

OTHELLO. Nu, bij den hemel, wis mijn zakdoek.

BIANCA. Wilt ge t' avond bij mij eten? het staat u vrij: en wilt ge niet, zoo kom naderhand als 't u gelegen komt.

(*BIANCA af.*)

JAGO. Volg haar, volg haar.

CASSIO. Inderdaad, ik moet wel, anders smaalt ze door de gansche stad.

JAGO. Gaat gij t' avond bij haar eten?

CASSIO. Ja, dat is mijn plan.

JAGO. Goed, ik zie u nog wel eens; want ik woû u zeer gaarne nog eens spreken.

CASSIO. Ik bid u, kom; wilt gij?

JAGO. Ga maar heen; geen woord meer.

(*CASSIO af.*)

OTHELLO. Jago, hoe vermoord ik hem?

JAGO. Zaagt gij hem lagchen om zijne snoodheid?

OTHELLO. ô Jago! —

JAGO. En zaagt gij ook den zakdoek?

OTHELLO. Was dat de mijne?

JAGO. De uwe, op mijn woord; en zie eens hoe hij de dwaze vrouwe acht; zij gaf hem denzelve, en hij gaf hem zijner bijzit.

OTHELLO. Kon ik hem moorden, negen jaren lang! —

Eene schoone vrouw! een mooie vrouw! eene zacht-aardige vrouw!

JAGO. Neen, dat moet gij vergeten.

OTHELLO. Ja, laat ze rotten en vergaan en verdoemd zijn, nog dezen avond; want zij zal niet leven. Mijn hart is steen geworden, ik sla er op en het wondt mijne hand. O, de wereld bezit geen liefelijker wesen! zij kon eens keizers slaapkoets deelen, en hem wetten geven.

JAGO. Neen, dat is uw weg niet.

OTHELLO. Worg haar! — ik zeg maar hoe zij is: zoo kunstig

met hare naald! een wonder in muziek! ô, zij zou de woestheid uit een beer wegzingen! — En zoo verheven en rijk in verstand en vinding!

JAGO. Des te slechter is zij.

OTHELLO. ô Duizend — duizendmaal! en dan zoo zacht van inborst!

JAGO. Ja, maar al te zacht.

OTHELLO. Dat is zeker; — maar wat is het jammer, Jago! — ô Jago, wat is het jammer, Jago!

JAGO. Als gij zoo verliefd zijt op hare slechtheid, zoo geef haar een vrijbrief om te zondigen; want als het u niet deert, zoo komt het niemand te na.

OTHELLO. Ik zal haar in stukken hakken! — Mij horens opzetten?

JAGO. O, 't is schandelijk van haar!

OTHELLO. Met mijnen officier! —

JAGO. Dat is nog schandelijker.

OTHELLO. Haal mij vergif, Jago; dezen avond: — ik wil geen woorden met haar wisselen; hare bekoorlijkheid mogt mijn hart doen wankelen: — dezen avond, Jago.

JAGO. Doe het niet met vergif; worg haar in haar bed; hetzelfde bed dat zij bevlekt heeft.

OTHELLO. Goed, goed: de regtvaardigheid daarvan bevalt mij; zeer goed. —

JAGO. En wat Cassio betreft, dien neem ik voor mijne rekening: tegen middernacht zult gij meer vernemen.

(*Trompetgeschal*)

OTHELLO. Voortrefflijk! — Wat beteekent die trompet?

JAGO. Ongetwijfeld iets van Venetiën. 't Is Lodovico, die van den doge komt; en zie, uwe gemalin is bij hem.

LODOVICO en DESDEMONA treden op, met gevolg.

LODOV. Gegroet, mijn waarde generaal.

OTHELLO. Met al mijn hart, heer.

LODOV. De doge en senatoren groeten u.

(*Hij reikt hem een pakket over.*)

OTHELLO. Ik kus het werktuig van hun welbehagen.

(*Hij opent het en leest.*)

DESD. Wat brengt gij, Lodovico, goede neef?

JAGO. Ik ben verblijd u hier te zien, Signore;
Welkom op Cyprus.

LODOV. Ik dank u: hoe vaart luit'nant Cassio?

JAGO. Hij leeft, heer.

DESD. Hij leeft met mijn gemaal in onmin, neef:
Doch gij zult wis in hun verzoening slagen.

OTHELLO. Zijt gij daar zeker van?

DESD. Mijn heer gemaal?

OTHELLO. (*Lesende.*) «Gij zult niet in gebreke blijven dit te
doen, indien gij wilt dat» —

LODOV. Hij riep niet; hij is bezig met den brief.
Heeft Cassio met den generaal geschikt?

DESD. Zeer ongelukkig, ja; veel zou ik doen:
Om Cassio's wil, kon ik hen weêr verzoenen.

OTHELLO. ô Vuur en sulfer!

DESD. Heer?

OTHELLO. Hebt gij verstand?

DESD. Hoe, is hij toornig?

LODOV. Mooglijk om den brief;
Want, zoo ik meen, wordt hij terug ontboôn,
En Cassio tot gouverneur benoemd.

DESD. 't Verblijdt mij inderdaad.

OTHELLO. In ernst?

DESD. Mijn heer?

OTHELLO. 'k Verblij me dat gij dol zijt.

DESD. Lieve Othello!

OTHELLO. Gij duivel!

(*Hij slaat haar.*)

DESD. Dat verdiende ik niet.

LODOV. Dat zou men in Venetië niet gelooven, heer.
Al zwoer ik dat ik 't zag: dat is te veel;
Vergoed het haar, zij weent.

OTHELLO. ô Duivel, duivel!
Als vrouwen tranen de aard bezwangerden,
Ontsproot uit elken traan een krokodil.
Uit mijn gezicht!

DESD. 'k Ga, om u niet te krenken.
(Af.)

LODOV. Die vrouw is wel gehoorzaam. —
Ik smeek u, generaal, roep haar terug.

OTHELLO. Mevrouw, —

DESD. Mijn heer!

OTHELLO. Wat woudt ge met haar, heer?

LODOV. Wie, ik mijn heer?

OTHELLO. Ja, gij begeerdet dat zij keeren zou:

Heer, zij kan keeren, draaijen, en toch heengaan,
En nog eens keeren; weenen kan zij, weenen;
En ze is gehoorzaam, als ge zegt, gehoorzaam;
Ja zeer gehoorzaam; — ga maar voort met weenen. —
Wat dit betreft, heer, — ô geveinsde smart! —
Ik word naar huis ontboden: — ga; terstond
Zal ik u laten roepen. — Heer, op dit bevel
Zal 'k naar Venetië keeren. — Pak u weg!

(DESDEMONA af.)

Cassio bekomt mijn post. — En, heer, ik bid,
Kom dezen avond bij mij eten. Heer,
Gij zijt op Cyprus welkom. — Bokken en bavianen.

(Af.)

LODOV. Is dat die eedle Moor, dien de senaat
Tot alles acht bekwaam? dat eedle hart,
Door hartstogt nooit geschokt? wiens vaste deugd
Geen nukken van fortuin, geen pijl van 't Lot
Kon treffen of doorboren?

- JAGO. Hij is zeer veranderd.
- LODOV. Is hij bij zijn verstand? zijn brein gezond?
- JAGO. Hij is hetgeen hij is; ik mag niet laken.
Als hij niet is hetgeen hij wezen moest,
God gave dat hij 't wierd!
- LODOV. Zijn vrouw te slaan!
- JAGO. Voorwaar, dat was niet goed; en echter, 'k wenschte
Dat dit het ergste ware.
- LODOV. Is 't zijn gewoonte?
Of heeft misschien de brief zijn bloed verhit,
En dit vergrijp teweeggebragt?
- JAGO. Helaas, helaas!
't Betaamt mij niet te zeggen wat ik weet,
En heb gezien. Geef zelve acht op hem;
En zijn gedrag zal toonen wie hij is:
Zoo kan ik woorden sparen: volg hem slechts,
En let op 't geen hij verder doet.
- LODOV. Het spijt mij, dat ik mij in hem bedroog.
(Af.)

TWEEDE TOONEEL.

Eene zaal in 't kasteel.

OTHELLO en EMILIA.

- OTHELLO. Gij hebt dus niets gezien?
- EMILIA. Noch ooit gehoord:
Ook heb ik haar nog nooit in 't minst verdacht.
- OTHELLO. Ja, ja, met Cassio zaagt gij haar bijeen.
- EMILIA. Maar zag niets onbetaamlijks; en toch hoorde 'k
Elk woord dat tusschen hen gesproken werd.
- OTHELLO. Zij fluisterden dan nooit?
- EMILIA. Nooit generaal.
- OTHELLO. En zonden ze u nooit van de hand?

EMILIA. Neen, nooit.

OTHELLO. Om waaijer, handschoen, masker, of zoo iets
Tershalen?

EMILIA. Nooit, mijn heer.

OTHELLO. Dat is toch vreemd.

EMILIA. Ik durfde voor haar eerbaarheid mijn ziel
Verpanden, generaal: als ge anders denkt,
Weer die gedachte; zij misleid uw hart:
Hing deze of gene schurk u dit in 't hoofd,
De hemel wreke 't met den vloek der slang;
Want is zij niet onschuldig, trouw en kuisch,
Dan is geen man gelukkig, en de reinste vrouw
Onrein als laster.

OTHELLO. Roep haar hier; en ga.

(EMILIA af.)

Zij praat genoeg: een domme kopp'lares
Die dat niet kan. Zij is een sluwe feeks;
Een sleuteldraagster van geheime zonden:
En toch — ik heb 't gezien — zij knielt en bidt.

DESDEMONA *treedt op.*

DESDEM. Mijn heer, wat is uw wil?

OTHELLO. Kom nader, schat.

DESDEM. Wat wenschet gij?

OTHELLO. Laat mij uw oogen zien;
Kom, zie mij in 't gezigt.

DESDEM. Wat gruwbre waan!

OTHELLO. (Tot EMILIA.) Let gij op uwe zaken, dame;
Laat minnenden alleen, en sluit de deur:
Roep, hoest of kuch, als ge iemand komen hoort;
Maar ô, geheim, geheim! — ga heen.

(EMILIA af.)

DESDEM. Ach, op mijn knieën, wat beduidt die taal?
'k Versta de woede van uw woorden, doch

De woorden zelve niet.

OTHELLO. Wat zijt ge, spreek?

DESDEM. Uw vrouw, gemaal; uw trouw

En eerlijk wijf.

OTHELLO. Kom, zweer dat; doem u-zelve;

De duivlen mogten soms uw englenleest

Ontzien te pakken: dies verdoem u dubbel;

Zweer dat ge trouw zijt.

DESDEM. ô, de hemel weet het!

OTHELLO. Hij weet, ja, dat ge valsch zijt als de hel.

DESDEM. Hoe, jegens wien, gemaal? hoe ben ik valsch?

OTHELLO. ô Desdemona, ga toch, ga toch heen!

DESDEM. ô Dag van jammer! waarom weent ge? ben

Ik oorzaak van die tranen, mijn gemaal?

Indien gij mijnen vader soms verdenkt,

Dat hij uw opontbieding heeft bewerkt,

Och, wijt dat niet aan mij: verloort gij hem,

Ook mij ging hij verloren.

OTHELLO. Wou de hemel mij

Door ramp beproeven; had hij allerlei

Schande en verdriet doen reeg'nen op mijn hoofd;

Mij tot de lippen toe in nood gedompeld,

Of mij gekerkerd met mijn laatste hoop;

Toch altoos had ik in het diepst der ziel

Een druppel troost gevonden: maar hij stelt

Mij als een toonbeeld bloot aan 's werlds hoon,

Wier vinger onbewogen op mij wijst.

Oh! — Oh! —

Ook dat nog kon ik dragen; wel, zeer wel;

Doch, — waar mijn hart zijn schat verborgen had,

Dáár waar ik leven moest of niet bestaan,

De bron waaruit mijn levensstroom ontspringt, —

Die anders opdroogt, — dáár verguisd te zijn,

En 't vuile padgebroedsel dáár te zien

Vermenigvuldigen! Geduld, verbleek! —
Gij, jonge cherub, met uw rozenmond,
Ja, blik verwoed gelijk de hel!

DESDM. 'k Hoop dat mijn eedle heer mij trouw gelooft.

OTHELLO. ô Ja, als zomervliegen op hun aas,
Reeds ontucht plegend bij 't ontstaan. Gij onkruid,
Gij, zoo betoovrend schoon, uw zoete geur
Bedwelmt mijn zinnen. Waart ge nooit geboren!

DESDM. Welk kwaad heb ik onwetend dan begaan?

OTHELLO. ô, Moest dit zuivre blad, dit godlijk boek,
Zoo vuig bezoedeld worden? wat begaan? —
Begaan! — ô, Gij gemeene ligtekooi,
Mijn aanzigt, gloeiend als een smidse, moest
Mijn zedigheid tot asch verkeerren doen,
Als ik uw daad slechts noemde. Wat begaan?
De hemel walgt er van, de maan bezwijmt,
De dartle wind, die kust wat hij ontmoet,
Verschuilt zich in spelonken onder de aard,
En wil er niets van hooren. Wat begaan?
Schaamtlooze hoer!

DESDM. Bij God! gij doet mij onregt.

OTHELLO. Zijt gij geen hoer?

DESDM. Zoo waar ik een christin ben, neen.
Indien dit vat in eere te bewaren,
Ver van onreine handen, voor mijn' heer,
Niet heet — een hoer zijn, zoo ben ik er geen.

OTHELLO. Hoe! gij geen hoer?

DESDM. Neen, bij mijn zaligheid!

OTHELLO. Is 't mogelijk!

DESDM. ô, wees mij genadig, hemel!

OTHELLO. Dan roep ik om vergiffenis:
Ik hield u voor Venetiëns sluwe hoer,
Die met Othello is gehuwd.

(EMILIA komt terug.)

(Tot EMILIA.) Gij, dame, die
Het tegendeel van Petrus' ambt bekleedt,
Portierster van de hel, — gij, gij, ja gij
Hebt uitgediend: ziedaar geld voor uw moeite;
Wees, bid ik u, geheim; vertel het niet.

(OTHELLO af.)

EMILIA. Ach, wat heeft uw gemaal tóch in den zin? —
Hoe gaat het, dierbre vrouw? hoe gaat het u?

DESDEM. In waarheid, half in slaap.

EMILIA. Wat is er toch met mijnen heer gebeurd?

DESDEM. Met wien?

EMILIA. Wel, met mijn' heer, mevrouw,

DESDEM. Wie is uw heer?

EMILIA. Uw heer gemaal, mevrouw.

DESDEM. Ik heb er geen: spreek niet tot mij, Emilia;
Ik kan noch weenen, noch u antwoord geven
Dan slechts met tranen. 'k Bid u, leg te nacht
Mijn bruiloftslakens op mijn bed; vergeet het niet;
En roep uw man hier.

EMILIA. (Heengaande.) Hemel, wat verandering!

DESDEM. 't Is fraai, zoo met mij om te gaan! 't is fraai!
Wat deed ik, dat hij mij van verre zelfs
Verdenken kon van 't minste wangedrag?

EMILIA komt terug met JAGO.

JAGO. Wat is uw wensch, mevrouw? hoe is 't met u?

DESDEM. Ik weet niet; zij die kindren onderwijzen,
Gebruiken zachte middlen, ligte taak;
Zoo moest hij mij bekijven; want in ernst,
Voor kijven ben ik als een kind.

JAGO. Mevrouw?

EMILIA. Ach, Jago!
De generaal heeft haar straks hoer genoemd;
Hij hoonde haar met zulk een zwaar verwijt,

Dat geen trouw hart het dragen kan.

DESDEM. Ben ik dat, Jago?

JAGO. Wat, ô schoone vrouw?

DESDEM. Hetgeen zij zegt dat mijn gemaal mij noemde?

EMILIA. Hij heeft haar hoer genoemd. Geen bedelaar
Schold ooit in dronkenschap zoo op zijn sloor.

JAGO. En waarom deed hij dat?

DESDEM. Ik weet niet; maar ik weet, dat ben ik niet.

JAGO. Ach, ween niet, ween niet; ach, wat jammerdag!

EMILIA. Sloeg zij daarom zoo veel partijen af?
Verliet zij daarom vader, land en vrienden,
Om hoer te hesten? wie zou dan niet weenen?

DESDEM. Het is mijn ongelukkig lot.

JAGO. Verwensch hem dan!

Hoe komt hij aan die gril?

DESDEM. De hemel weet het.

EMILIA. 'k Verbeur mijn leven, een doortrapte fielt,
Een ijfrig deugniet, vol pluimstrijkerij,
Een slaaf die kruipend slijkflooit om een ambt,
Verzon dien laster; ja, daar sterf ik op.

JAGO. Foei! zulke menschen zijn er niet; onmogelijk.

DESDEM. Indien er zoo een leeft, vergeev' hem God!

EMILIA. De strop vergeef hem! hel knaag zijn gebeent!
Waarom noemt hij haar hoer? Wie komt bij haar?
Waar? wanneer? hoe? waar is 't geringste blijk?
Een schandlijk booswicht heeft den Moor misleid;
Een lage, een uitgemaakte schurk, een vuilik:
De hemel breng zulk schelmenpak aan 't licht,
En legge in elke brave hand een roede,
Om dien bedrieger naakt de wereld door,
Van oost tot west, te gees'len!

JAGO. Niet zoo luid.

EMILIA. ô Foei hem! zulk een schandvlek was het ook,
Die u 't verstand geheel en al verdraaid,

En mij verdacht gemaakt heeft met den Moor.

JAGO. Kom, gij zijt mal, ga heen.

DESDEM. Och, goede Jago,

Hoe win ik toch Othelloos liefde weêr?

Vriend, ga gij tot hem; want, bij 's hemels licht,

Ik weet niet hoe ik hem verloor, Hier kniel ik:

Heb ik zijn liefde opzet'lijk ooit gekrenkt,

Met woorden, met gedachten, of met daân;

Als ooit mijn oog, mijn oor, of iets in mij

Behagen vond in andrer mannen leest;

Of als ik thans niet, even als voorheen,

En immermeer, — zelfs al verstiet hij mij

Als beedlares — hem hartelijk bemin,

Zij me alle heil ontzegd! Norscheid kan veel;

De zijne zou mijn leven kunnen einden,

Doch mijne liefde nooit. Hoer, welk een naam!

Het woord reeds jaagt mij huivering in 't hart;

Maar tot de daad die zulken naam verdient,

Bragt al der wereld ijde pronk mij niet.

JAGO. Ik bid u, wees bedaard: 't is maar een luim;

De zaken van den staat verbittern hem,

En daarom is hij norsch.

DESDEM. Was 't anders niet, —

JAGO. Het is niets anders; 'k sta er u voor in.

Hoor, instrumenten nooden aan den disch!

(*Trompetgeschal.*)

Het hoog gezantschap van Venetiën wacht:

Treed binnen, ween niet; alles zal wel gaan.

(*DESDEMONA en EMILIA af.*)

RODRIGO *treedt op.*

Welnu Rodrigo?

RODRIGO. Ik vind niet, dat gij mij eerlijk behandelt.

JAGO. Waaruit leidt ge het gendeel af?

RODRIGO. Elken dag zet ge mij met een uitvlugt af, Jago; en zoo 't mij nu voorkomt, verwijdert gij veeleer alle gelegenheden, dan dat gij in 't minste mijne hoop bevestigt. Neen, in ernst, dat verdraag ik niet langer; en ik ben ook niet gezind alles gelaten op te nemen, wat ik tot nu toe reeds verdragen heb.

JAGO. Wilt gij mij aanhooren, Rodrigo?

RODRIGO. Ik heb waarlijk al te veel aangehoord; want uw woorden en daden stemmen niet overeen.

JAGO. Gij beschuldigt mij onregtvaardig.

RODRIGO. Met niets meer dan de waarheid. Mijn vermogen heb ik verspild: de juweelen die ik u ter hand stelde om aan Desdemona te geven, zouden eene bagijn kunnen verleiden: gij hebt mij gezegd, dat zij ze heeft aangenomen, en mij vertroosting en verwachtingen op eene spoedige verhooring en voldoening teruggebracht; doch ik vind er geene.

JAGO. Goed, ga voort; zeer goed.

RODRIGO. Zeer goed? ga voort? — Ik kan niet voortgaan, man: en ook is het niet zeer goed: voorwaar, ik zeg, het is zeer gemeen, en begin te merken dat ik gefopt ben.

JAGO. Zeer goed.

RODRIGO. Ik zeg u, 't is niet zeer goed. Ik-zelve zal mij aan Desdemona ontdekken: wil zij mij mijne juweelen teruggeven, zoo zie ik van mijn aanzoek af, en mijn onbetamelijk dringen zal mij berouwen: zoo neen, wees verzekerd dat ik van u genoegdoening zal eischen.

JAGO. Gij hebt nu uitgesproken.

RODRIGO. Ja, en 'k heb niets gezegd, of ik betuig u, dat ik 't woord zal houden.

JAGO. Ei, nu zie ik dat gij hart hebt; en van dit oogen-

blik aan, bouw ik eene betere meening op u dan immer te voren: geef mij uw hand, Rodrigo: gij hebt mij een zeer billijk verwijt gedaan; maar niettemin betuig ik, zonder omwegen in uwe zaak gehandeld te hebben.

RODRIGO. Dat is niet gebleken.

JAGO. Inderdaad, ik beken, dat is niet gebleken, en uw argwaan is niet ontbloot van verstand en oordeel. Maar, Rodrigo, indien gij werkelijk datgene in u hebt, wat ik thans met meer grond geloof dan ooit; ik bedoel vastberadenheid, moed en dapperheid, toon het deze nacht: en als gij in de eerstvolgende Desdemona niet in uw magt hebt, zoo leg lagen naar mijn leven, en jaag mij verraderlijk de wereld uit.

RODRIGO. Goed, wat is het? is het bestaanbaar met gezond oordeel? is het mogelijk?

JAGO. Vriend, er is expresselijk een gezantschap uit Venetiën gekomen, om Cassio in Othello's plaats aan te stellen.

RODRIGO. Is dat waar? wel, dan gaat Othello met Desdemona naar Venetiën terug.

JAGO. ô Neen; hij gaat naar Mauritanie, en neemt de schoone Desdemona mede; tenzij zijn verblijf hier door eenig toeval verlengd worde; en daartoe is geen zekerder middel dan Cassio uit den weg te ruimen.

RODRIGO. Hoe meent gij dat uit den weg ruimen?

JAGO. Wel, door hem onbruikbaar te maken voor Othello's post; door hem de hersens in te slaan.

RODRIGO. En dat wilt ge zal ik doen?

JAGO. Ja, als gij moed hebt om u-zelfen profijt en regt te verschaffen. Dezen avond eet hij bij eene ligtekooi, en daar wil ik bij hem gaan; — hij weet

nog niets van zijn eervol fortuin: als gij hem wilt oppassen bij zijn heengaan, (en ik zal 't zoo bedisselen, dat het tusschen twaalf en één geschiedt,) zoo kunt gij hem pakken naar believen. Ik zal bij de hand zijn om u bij te staan, en hij zal tusschen ons beiden vallen. Kom, sta niet bedremmeld, maar ga met mij; ik zal u de noodzakelijkheid van zijnen dood zoo duidelijk maken, dat gij u verplicht zult rekenen, hem denzelven toe te dienen. Kom, het is nu hoog tijd om te gaan souperen; het loopt naar middernacht: aan 't werk.

RODRIGO. Ik wil uwe redenen verder hooren.

JAGO. Gij zult tevreden zijn.

(Af.)

DERDE TOONEEL.

Eene andere zaal in het kasteel.

OTHELLO, LODOVICO, DESDEMONA, en EMILIA,
met gevolg.

LODOV. Ik bid u, doe geen moeite verder, heer.

OTHELLO. ô, Met verlof, het wandlen doet mij goed.

LODOV. Vaarwel mevrouw; ik ben u zeer verplicht.

DESDEM. Gij waart ons welkom, heer.

OTHELLO. Kom; wilt gij wandlen?

ô, — Desdemona, —

DESDEM. Mijn gemaal, —

OTHELLO. Ga fluks naar bed; ik kom terstond terug:
En zend uw kamervrouw van hier; zie toe,
Dat zulks geschiedde.

DESDEM. 't Zal geschieden, heer.

(OTHELLO, LODOVICO, en gevolg af.)

EMILIA. Hoe gaat het nu? hij ziet thans vriendlijker.

- DESDEM.** Hij zeide, ik kom terstond terug;
Hij gaf mij last naar bed te gaan, en u
Van hier te zenden.
- EMILIA.** Mij van hier te zenden?
- DESDEM.** 't Was zijn bevel; dies, goede Emilia,
Geef mij mijn nachtgewaad, en dan vaarwel:
Wij moeten thans hem niet mishagen.
- EMILIA.** Ik wou dat gij hem nimmer hadt gezien!
- DESDEM.** Ik niet; ik ben zoo zeer aan hem verkleefd,
Dat mij zijn barsche toon, zijn kwade luim, —
Ontrijg me, kom, — bevallig dunkt en goed.
- EMILIA.** Ik heb die lakens op uw bed gelegd.
- DESDEM.** Om 't even: — hemel! ach, wat zijn we dwaas!
Ik bid u, hul me, indien ik vóór u sterf,
In een van deze lakens.
- EMILIA.** Kom, gij raaskalt.
- DESDEM.** Mijn moeder had een dienstmaagd, Barbara;
Zij had een' minnaar, die krankzinnig werd,
En haar verliet: zij kon een lied van *wilgen*;
Het ding was oud, doch op haar lot gepast;
Zij zong het toen ze stierf: dat liedje wil
Mij deze nacht niet uit den zin; 't kost veel
Dat ik mijn hoofd niet hangen laat, en zing
Als de arme Barbara. — Eilieve, ga.
- EMILIA.** Uw nachtkleed halen?
- DESDEM.** Neen, ontrijg mij hier.
Die Lodovico is een aardig man.
- EMILIA.** De man is welgemaakt.
- DESDEM.** En spreekt zeer goed.
- EMILIA.** 'k Weet in Venetiën een dame, die
Barvoets naar Palestina wandlen zou,
Om ééne druk slechts op zijne onderlip.

DESEMONA zingt.

't Arm meisje zat zuchtend en kweelde haar nood;
Zing, wilgen, groene wilgen;
De hand op haar' boezem, het hoofd in haar schoot;
Zing, wilgen, wilgen, wilgen.

De heldre vliet murmelt en ruischt waar zij weent;
Zing, wilgen, groene wilgen;
Haar traan druppelt neer en vermurwt het geseent;
Zing, wilgen, wilgen, wilgen.

Och, haast u, bid ik; weldra is hij hier. —

Zing, wilgegroen moet er mijn bruidskrans nu zijn.
Dat niemand hem lake, zijn luim is mij lief, —

Dat volgt niet, neen. — Hoor! wie klopt daar?

EMILIA Het is de wind.

DESEM. *Valsch noemde ik mijn lief; maar wat zeide hij dan?*
Zing, wilgen, groene wilgen;
Vrij ik andre meisjes, zoo zoek u een man.

Kom, ga nu; goede nacht. Mijne oogen steken;
Beteekent dat geen tranen?

EMILIA. Neen! geenszins.

DESEM. Ik hoorde 't zoo. Die mannen! ô die mannen!
Geloof ge, Emilie, — spreek naar u geweten, —
Dat echte vrouwen hunne mannen soms
Zoo grof bedriegen?

EMILIA. Zonder twijfel, ja.

DESEM. Zoudt gij dat wel om al de wereld doen?

EMILIA. Hoe, gij dan niet?

- DESDEM.** Ik niet, bij 's hemels licht!
- EMILIA.** Ik evenmin bij 's hemels licht; ô neen,
Ik kon het even goed in donkren doen.
- DESDEM.** Zoudt gij zoo'n daad om al de wereld doen?
- EMILIA.** De wereld! — een geweldig groote prijs
Voor kleine zonde
- DESDEM.** In ernst, gij deedt het niet.
- EMILIA.** Mij dunkt van ja; en 'k maakte 't ongedaan,
Wanneer 't gedaan was. Trouwens, 'k deed zoo iets
Niet voor een sluitring, lap katoen, japon
Of rok, of muts, of ander bagatel;
Maar voor de gantsche wereld! wie woû niet
Een man met horens kroonen tot monarch?
Ik waagde 't vagevuur er aan.
- DESDEM.** Geloof me, om al de wereld deed ik zulk
Een onregt niet.
- EMILIA.** Ei wat! zulk onregt is
Slechts wereldsch onregt, en hadt gij de wereld
Voor urwe moeite, 't zou dan onregt in
Uwe eigen wereld zijn, 't welk gij alras
Weêr regt kondt maken.
- DESDEM.** 'k Geloof niet dat er zoo één vrouw bestaat.
- EMILIA.** Ja, bij douzijnen, en wel zooveel meer,
De wereld, waar ze om speelden, vol te maken.
Maar ik geloof, het is der mannen schuld,
Als vrouwen vallen: 't zij ze, pligtvergeten,
In vreemden schoot verspillen onzen schat;
't Zij ze ons, in wreefle jaloezij ontgloeid,
Gevangen houden, ja, misschien wel slaan,
Of ons verkorten in ons vroeger regt:
Als zijn we inschiklijk, wij bezitten gal
Om ons te wreken. Laat de mannen weten,
Dat ook de vrouw gevoel heeft, ziet en ruikt,
En dat zij smaak voor zoet heeft en voor zuur,

Zoo goed als zij. Waarom toch mijden ze ons,
En zoeken andren? Is 't uit zinnenlust?
Ik denk van ja: komt die uit hartstocht voort?
Ik denk van ja: is 't zwakheid die zoo dwaalt?
ô Ja: en hebben wij geen' hartstocht? wij
Geen zinnenlust? Geen zwakheid, als de mannen?
Dat ze ons dus goed behandlen; anders, 'k zeg,
Het kwaad dat zij doen, wijst ook ons den weg.
DESDEM. Vaarwel, vaarwel! de goede hemel waak',
Dat mij het kwaad niet slecht, maar beter maak'.

VIJFDE BEDRIJF.

EERSTE TOONEEL.

Eene straat.

JAGO en RODRIGO.

JAGO. Treed achter dezen muur; hij komt terstond:
Ontbloot uw stevig zwaard, en rigt het goed;
Vlug, vlug; wees niet vervaard; ik sta u bij:
Bedenk, ons heil en onheil hangt er aan,
En blijf onwankelbaar bij uw besluit.

RODRIGO. Blijf bij de hand; het mogt mij soms mislukken.

JAGO. Hier bij u; hou u kras, en trek uw zwaard.

(JAGO gaat een weinig ter zijde.)

RODRIGO. Ik voel geen' groote neiging tot de daad;
En toch — hij voerde goede gronden aan: —
Kom, 'tis toch maar een mensch: hier zwaard; hij sterft.

(Hij posteert zich.)

JAGO. Ik heb dien bengel op zijn zeer getrapt,
Reeds wordt hij warm. Nu, dat hij Cassio doode,

Of Cassio hem, of laat ze elkaâr verslaan;
Hoe 't ga, ik win altijd: want leeft Rodrigo,
Zoo vordert hij terug al wat ik hem
Aan goud en aan juweelen heb onttroond,
Kwanswijs voor Desdemona ten geschenk':
Dat gaat niet: en als Cassio overblijft,
Verspreidt zijn leven dagelijks een glans
Die mij bezwalkt; behalve dat, de Moor
Kan mij verraân; dat zou gevaarlijk zijn:
Neen, sterven moet hij: stil, ik hoor, hij komt.

CASSIO *treedt op.*

RODRIGO. Dat is zijn gang: hij is 't; — schavuit gij sterft.

(Hij valt uit zijne hinderlaag op CASSIO aan.)

CASSIO. Die stoot ware inderdaad mijn ondergang,
Waar' niet mijn krijgsrok sterker dan gij denkt;
Thans d' uwen eens beproefd.

(Hij trekt, en kwetst RODRIGO.)

RODRIGO. ô, 'k Ben getroffen!

*(JAGO springt te voorschijn, houdt CASSIO
in 't been, en sluipt weg.)*

CASSIO. 'k Ben levenslang verminkt! hé, help! moord! moord!

(Hij valt.)

OTHELLO *treedt op een' afstand nader.*

OTHELLO. De stem van Cassio; Jago houdt zijn woord.

RODRIGO. ô Booswicht die ik ben!

OTHELLO. Hoor, 't is wel zoo.

RODRIGO. ô Help! hé, licht! een wondarts!

OTHELLO. Hij is 't; — ô wakkre Jago, braaf en trouw,
Gij die den smaad uws vriends zoo diep gevoelt!
Gij leert me; — uw lief, juweeltje, ligt geveld,
En u ook naakt de straf: — ik kom, boelin!
Weg met dien tooverblik! zijn klaarheid sterft;

7*

Zij 't bed der schand met schendig bloed geverfd!
(OTHELLO af.)

LODOVICO en GRATIANO treden op.

CASSIO. Wat! hé! geen wacht, geen rondhier? moord! moord!

GRATIAN. Dat is een ongeval; die schreeuw is aaklig.

CASSIO. ô, Help!

LODOV. Hoor! hoor!

RODRIGO. ô, ik onzalige schurk!

LODOV. Twee- driemaal steende't; — welk een donkre nacht!
Maar 't kan bedrog zijn; 't is bedenkelijk
Mij zonder bijstand naderbij te wagen.

RODRIGO. Komt niemand mij te hulp, zoc bloed ik dood.

LODOV. Hoor! —

GRATIAN. Daar komt er een, in 't hemd, met licht en wapens.

JAGO. Wie daar? welk een alarm! wie roept hier moord?

LODOV. Wij weten 't niet.

JAGO. Hebt gij geen schreeuw gehoord?

CASSIO. Hier, hier; om Gods wil, help mij!

JAGO. Wat is dat?

GRATIAN. Dit is Othelloos vaandrig, zoo mij dunkt.

LODOV. Hij is het inderdaad; een dapper man.

JAGO. Wie zijt ge daar, die zoo erbarmlijk schreeuwt?

CASSIO. ô JAGO? ik ben weg; verlamd door schurken!
Kom mij te hulp.

JAGO. Wee, luit'nant! wat voor schurken deden dit?

CASSIO. De een is, geloof ik, nog niet ver van hier,
En kan niet voort.

JAGO. ô, die vervloekte schelmen! —

(Tot LODOVICO en GRATIANO.)

Wie zijt gij daar? komt hier, verleent ons hulp.

RODRIGO. ô, help mij hier!

CASSIO. Die was er bij.

JAGO. ô gij sluipmoordenaar!

(JAGO doorsteekt RODRIGO.)

RODRIGO. ô Snoode Jago! ô, ontmenschte hond!

O! — O! — O! —

JAGO. In 't donker moorden! waar verschuilt ge u, dieven?
Hoe doodstil is de stad! — Holla! moord! moord!
Gij daar, wie zijt ge? zijt ge vriend of vijand?

LODOV. Gelijk ge ons vindt, zoo acht ons.

JAGO. Lodovico?

LODOV. Ja, heer.

JAGO. Vergeef mij; Cassio ligt hier, gewond
Door schurken.

GRATIAN. Cassio?

JAGO. Hoe gaat het broeder?

CASSIO. Mijn been is stuk.

JAGO. Nu, dat verhoede God!
Licht, vrienden! 'k zal 't verbinden met mijn hemd.

BIANCA treedt op.

BIANCA. Wat viel hier voor? wie heeft er zoo geschreeuwd?

JAGO. Wie schreeuwde zoo?

BIANCA. ô Dierbre Cassio! mijn lieve Cassio!
ô Cassio! Cassio! Cassio!

JAGO. ô Snoode hoer! — Kunt gij vermoeden, Cassio,
Wie 't kunnen zijn, die u verminkten?

CASSIO. Neen.

GRATIAN. Ik zocht u; 't is mij leed u zoo te vinden.

JAGO. Geef mij een kouseband; zoo — nu een stoel,
Om hem gemak'lijk weg te dragen.

BIANCA. Ach, hij bezwijmt! ô Cassio, Cassio, Cassio!

JAGO. Mijn eedle heeren, ik verdenk die sloor
Van medepligtigheid aan deze wandaad.
Geduld slechts, goede Cassio. — Komt nu, komt;
Breng licht. — Zijn mij die trekken niet bekend?
Ach, heer! mijn vriend; mijn dierbre landgenoot,
Rodrigo? — neen: — ja toch; Rodrigo, hemel!

GRATIAN. Hoe, van Venetiën?

JAGO. Juist heer; kent gij hem?

GRATIAN. Of ik hem ken? gewis.

JAGO. Signor Gratiano? 'k bid u om vergeving;
Dit bloedtooneel ontschuldigt mijn gebrek
Aan hoflijkheid.

GRATIAN. 't Verheugt mij u te zien.

JAGO. Hoe gaat het Cassio? ô, een stoel, een stoel!

GRATIAN. Rodrigo?

JAGO. Ja, hij-zelf: — dat 's goed: een stoel.

Wees een van allen nu zoo goed, en draæg
Hem zachtelijk van hier; ik haal den arts
Des Generaals. — En gij, mejuffertje,
Bespaar uw moeite. — Die hier ligt geveld,
Hij was mijn vriend: wat was er tusschen u?

CASSIO. Ter wereld niets; ik ken den man niet eens.

JAGO. (Tot BIANCA.)

Hoe, ziet ge bleek? — ô, Draæg hem uit de lucht.

(CASSIO en RODRIGO worden weggedragen.)

Mijnheeren, toeft nog: — Juffer, ziet gij bleek?
Bemerkt gij de verbijstring in haar oog? —
Nu, als gij siddert hooren wij wel meer: —
Beschouwt haar wel; ik bid u, ziet haar aan:
Hebt gij 't gezien, mijnheeren? schuld moet spreken,
Al was 't gebruik der tong ook afgeschaft.

EMILIA treedt op.

EMILIA. Helaas; wat is er, wat gebeurde er, Jago?

JAGO. Cassio, in donkren aangevallen, door
Rodrigo en nog anderen, die 't ontvloën,
Ligt op zijn uiterste, en Rodrigo dood.

EMILIA. Helaas, die goede man! ach, Cassio!

JAGO. Dat komt van de ontucht. — 'k Bid u, ga en vraag
Aan Cassio, waar hij dezen avond at.

Hoe, siddert gij daar van?

BIANCA. Hij at bij mij; doch daarom siddre ik niet.

JAGO. Ei, deed hij dat! 'k beveel u, ga met mij.

EMILIA. Foei, foei, boeleerster!

BIANCA. Dat ben ik niet; ik leef in eer en deugd,
Als gij die mij zoo hoont.

EMILIA. Als ik? o foei!

JAGO. Mijnheeren, zien we Cassioos wond verbinden: —
Kom, dame, u leert men dra eene andre les. —
Loop naar de citadel, Emilia, zeg
Den generaal en zijner gemalin,
Wat hier geschiedde. — Ik bid u heeren, komt.

(Ter zijde.)

Dit is de nacht die mijn verderf beslist,
Of mijn fortuin voor altijd vergewist.

(Af.)

TWEEDE TOONEEL.

*Eene slaapkamer. DESDEMONA ligt te bedde en slaapt;
een nachtlicht staat nevens haar.*

OTHELLO treedt op.

OTHELLO. Het is haar schuld, het is haar schuld, mijn ziel, —
ô Dat ik ze u niet doeme, kuisch gesternt! —
Het is haar schuld. — Maar 'k wil haar bloed niet

(plengen,

Die huid niet kwetsen, witter nog dan sneeuw,
En glad gelijk een standbeeld van albast.

(Hij legt zijn zwaard af.)

Doch sterven moet ze, of zij bedriegt er meer.
Doe uit dat licht, en dan — doe uit dat licht:
Indien ik u, gedienslig nachtlicht, doof,

Uw vroeger vlam kan ik u wedergeven,
Als 't mij berouwt: maar 't uwe eens uitgebluscht,
Gij heerlijkst pronkjuweel der schepping, dan
Is mij geen prometheisch vuur bekend,
Dat u vernieuwt. Heb ik de roos geplukt,
Nooit kan ik haar des levens bloei hergeven;
Zij moet verflensen. —

(*Hij kust haar.*) 'k Wil haargenieten aan de struik-
ô Balsemgeur, die bijna 't regt beweegt
Zijn zwaard te brijzelen! — Nog eens; nog eens. —
Wees na uw dood zoo schoon, ik zal u dooden,
En daarna minnen: — ééns nog, en voor 't laatst.
Zoo schoon was nooit zoo doodlijk. Ik moet weenen;
Doch wrede tranen zijn 't: — Dit 's godensmart;
Zij tuchtigt waar zij mint. — Ze ontwaakt. —

DESD. Wie daar? Othello?

OTHELLO. Ja, Desdemona.

DESD. Wilt gij te bedde komen, mijn gemaal?

OTHELLO. Hebt gij gebeden, Desdemona?

DESD. Ja.

OTHELLO. Indien gij zonde op uw geweten hebt,
Waarvoor de hemel geen genade schonk,
Zoo bid er om; terstond.

DESD. Ach, mijn gemaal, wat is uw doel daarmee?

OTHELLO. Kom, doe het, en wees kort; ik ga terzij:
Ik wil uw geest onvoorbereid niet dooden;
Bij God niet, neen, ik wil uw ziel niet dooden!

DESD. Spreekt gij van dooden?

OTHELLO. Ja, dat doe ik.

DESD. Hemel,
Heb dan genade!

OTHELLO. Amen, met al mijn hart.

DESD. Zóó sprekend, hoop ik, zult gij mij niet dooden.

OTHELLO. Hm!

DESDEM. Ik vrees u toch; want vreeslijk zijt ge, wen
Uw oog zoo rolt: ik weet niet wat te vreezen;
En toch — al ben ik schuldeloos — ik vrees.

OTHELLO. Denk aan uw zonde.

DESDEM. U minde ik, dat is 't al.

OTHELLO. Juist daarom sterft gij.

DESDEM. Onnatuurlijk is
Het sterven enkel daarom dat men mint.
Ach, waarom bijt ge uw onderlip aldus?
Een bloedige gedachte schokt uw leên:
Dat teeken dreigt; maar toch, ik hoop, ik hoop,
't Is niet op mij gemunt.

OTHELLO. Wees stil, en zwijg.

DESDEM. Dat wil ik: zeg, wat is er dan?

OTHELLO. Dien zakdoek,
Die mij zoo dierbaar was, en dien 'k u gaf,
Gaaft gij aan Cassio.

DESDEM. Neen, zoo waar ik leef;
Ontbied den man en vraag hem.

OTHELLO. Teedre, schuw
Een' valschen eed! gij ligt hier op uw doodbed.

DESDEM. Maar niet om nog te sterven.

OTHELLO. Ja, terstond:
Daarom, belijd uw zonden nu opregt;
Want al ontkenet ge ieder woord met eede,
't Verligt den last der overtuiging niet,
Waaronder ik ga jammeren. Gij moet sterven.

DESDEM. Ontferm u dan, ô Heer!

OTHELLO. Ik zeg, amen.

DESDEM. En gij, ontferm u ook! Ik heb u nooit
Beleedigd van mijn leven; 'k minde Cassio
Niet anders dan ik hem voor 's hemels oog
Beminnen mogt: ik gaf hem nooit een blijk.

OTHELLO. Bij God! ik zag mijn zakdoek in zijn hand!

Meineedige, gij maakt mijn hart tot steen,
En doet mij, wat ik voor heb om te doen,
(Hetwelk ik voor een moord hield,) offer noemen.
Ik heb den doek gezien.

DESDEM. Hij vond hem dan;
Want schenken deê 'k hem niet: ontbied hem hier,
Dat hij de waarheid zegg'.

OTHELLO. Hij heeft bekend.

DESDEM. Wat?

OTHELLO. Dat hij omgang met u had.

DESDEM. Onwettiglijk?

OTHELLO. Ja.

DESDEM. Dat zal hij niet zeggen.

OTHELLO. Neen, zijn mond is dicht;
Daar heeft de brave Jago voor gezorgd.

DESDEM. ô Dit verklaart mijne angsten! Is hij dood?

OTHELLO. Als ieder haar van hem een leven was,
De hitte mijner wraak verslond hen allen!

DESDEM. Helaas, hij is verraden! 'k ben verloren.

OTHELLO. Weg, hoer! beweent gij hem voor mijn gezigt?

DESDEM. Verstoot me, Othello, maar vermoord mij niet.

OTHELLO. Val, hoer!

DESDEM. Nu laat mij leven; dood mij morgen.

OTHELLO. Als gij weêrstreeft, —

DESDEM. Slechts één half uur; —

OTHELLO. Geen uitstel,
Het is besloten.

DESDEM. Om nog ééns te bidden.

OTHELLO. Het is te laat. —

(Hij worgt haar.)

EMILIA. (Binnen) Mijnheer, mijnheer! holla! hé, generaal!

OTHELLO. Welkluid misbaar! — Niet dood? nog niet gants dood?
Al ben ik gruwzaam, 'k heb toch mededogen;
Ik wil uw lijden niet verlengen, neen. —

Zoo, zoo. —

EMILIA. (*Binnen*) Holla! mijnheer; mijnheer!

OTHELLO. Wie daar?

EMILIA. Ach heer, een woord, een enkel woord met u!

OTHELLO. Ja; — 't is Emilia: — terstond! — ze is dood. —

Ligt komt zij spreken over Cassio's dood.

't Gedruisch was heftig. — Hoe? geen leven meer?

Zoo stil als 't graf. — Laat ik haar in? is 't goed? —

'k Geloof zij roert zich nog: — neen. — Wat is 't beste?

Ligt, komt zij binnen, vraagt zij naar mijn vrouw:

Mijn vrouw! mijn vrouw! — wat vrouw? — ik heb

Ondragelijk, ô al te schriklijk uur! (*geen vrouw!*)

Nu moesten, dunkt mij, zon en maan geheel

Verduistren, en dees aardbol, vol van schrik

En weedom, opensplijten.

EMILIA. Ik bid u, 'k moet u spreken, generaal;

Ach, goede heer, doe op.

OTHELLO. 'k Vergat u reeds;

Emilia, kom binnen. —

Stil. — Ja, terstond: eerst nog den voorhang digt.

Waar zijt gij, en wat hebt ge mij te zeggen?

(*Hij ontsluit de deur.*)

EMILIA *treedt op.*

EMILIA. ô Heer, een snoode moord is ginds gepleegd!

OTHELLO. Hoe? — nu? —

EMILIA. Zoo even, generaal!

OTHELLO. De maan is zeker van haar pad gedwaald,

Zij komt deze aarde nader dan zij plag.

En maakt de menschen dol.

EMILIA. Heer, Cassio doodde een jongen Venetiaan,

Genaamd Rodrigo.

OTHELLO. Is Rodrigo dood?

En Cassio dood?

- EMILIA. Neen, Cassio is niet dood.
- OTHELLO. Hoe? Cassio niet? de moord is dan ontstemd,
En zoete wraak klinkt stroef.
- DESDEM. ô Schuldloos, schuldeloos vermoord!
- EMILIA. Helaas,
Wat schreeuw is dat?
- OTHELLO. Dat? — Wat? —
- EMILIA. Wee, wee! dat was de stem van mijn mevrouw:
Help, help! ô help! mevrouw, ach spreek nog eens!
Meestres, ô lieve Desdemona, spreek!
- DESDEM. Ik sterf onschuldig.
- EMILIA. ô, Wie heeft die daad
Bedreven?
- DESDEM. Niemand, ik alleen; vaarwel:
Beveel mij aan mijn lieve gá; vaarwel.
(Zij sterft.)
- OTHELLO. Hoe toch kan zij vermoord zijn?
- EMILIA. God, wie weet?
- OTHELLO. Gij hebt van haar gehoord, ik deed het niet.
- EMILIA. Dat zeide zij; de waarheid moet ik melden.
- OTHELLO. En als een leugenaars voer zij ter hel;
Ik ben het die haar doodde:
- EMILIA. ô, Des te meer
Is zij een engel, gij te zwarter duivel!
- OTHELLO. Tot dwaze min vervallen werd ze onkuisch.
- EMILIA. Gij lastert haar; gij zijt een duivel, gij.
- OTHELLO. Zij was als water valsch.
- EMILIA. Gij dol als vuur,
Als gij haar valsch noemt; zij was hemelsch rein.
- OTHELLO. Cassio heeft haar onteerd; vraag dat uw' man.
O, 'k waar' tot de allerdiepste hel gedoemd,
Indien mij geen gegronde redenen
Tot zulk een uiterst voerden; uw gemaal
Wist alles.

EMILIA. Mijne gemaal?

OTHELLO. Ja, uw gemaal.

EMILIA. Dat zij den echt brak?

OTHELLO. Ja, met Cassio.

ô, Waar' zij trouw geweest, indien de hemel
Voor mij een nieuwe wereld scheppen wou,
Waar alles blonk van zuiver chrysoliet,
Nog had ik haar niet afgestaan.

EMILIA. Mijne man?

OTHELLO. Ja; hij heeft mij de zaak het eerst verhaald:
Hij is een eerlijk man, en haat het slijk,
Dat vuile daden aankleeft.

EMILIA. Hoe? mijn man?

OTHELLO. Vrouw, waartoe die herhaling? 'k zeg, uw man.

EMILIA. Ach, schurkerij, mevrouw, bespote uw liefde! —
En zegt mijn man dat ze ontrouw was?

OTHELLO. Ja, vrouw;

Ik zeg, uw man; kunt gij dat woord verstaan?
Mijn vriend, uw man; de brave, brave Jago.

EMILIA. Als hij dat zegt, verga zijn zwarte ziel
Van grein tot grein! hij liegt onmenschelijk;
Zij was verzet op haar ellendig huwelijk.

OTHELLO. Ha!

EMILIA. Doe het ergst!

Uw daad hier is den hemel zoo onwaard,
Als gij uw echtgenoot.

OTHELLO. Ik raad u, zwijg.

EMILIA. Gij hebt niet half de kracht mij leed te doen,
Als ik heb om te dulden. Arme hals!

Uw ezelsdomheid heeft een daad gedaan, —
Uw zwaard verschrikt mij niet; — ik breng het uit;
Verloor 'k ook twintig levens. — Hé! help! help!
De Moor heeft mijn mevrouw gedood! moord! moord!

MONTANO, GRATIANO en JAGO treden op.

MONTAN. Wat is hier gaande? generaal, wat is er?

EMILIA. Ei, Jago, komt ge? fraai hebt gij 't gemaakt,
Een ander schuift zijn moord op uwen hals.

GRATIAN. Wat is hier?

EMILIA. Als gij een man zijt zoo beschaam dien booswicht;
Hij zegt, gij hebt zijn vrouw onkuisch genoemd;
Dat schelmstuk, weet ik, hebt gij niet begaan:
Spreek, want mijn hart is vol.

JAGO. Ik zei hem wat ik dacht; en zei niets meer
Dan 't geen hij-zelf gelooflijk vond, en waar.

EMILIA. Maar zeydet gij hem ooit: zij is trouwloos?

JAGO. Dat zeide ik.

EMILIA. Dan loogt ge; ja, dan loogt ge schandlijk, duivelsch;
Ja, bij mijn ziel, gij loogt; gij loogt godloos!
Ontrouw met Cassio? gij zegt met Cassio?

JAGO. Met Cassio, vrouw; bedwing uw losse tong.

EMILIA. Mijn tong bedwingen? neen, het moet er uit!
Mijn meesteres ligt op haar bed vermoord.

Allen. Behoed ons, hemel!

EMILIA. En uw verhaal was oorzaak van dien moord.

OTHELLO. Staart mij niet aan, mijnheeren; ja, 't is waar.

GRATIAN. Een vreemde waarheid.

MONTAN. ô Wat gruweldaad!

EMILIA. ô Schurkerij! ô schurkerij! ô schurkerij!
Ik denk het na, — ik denk, — ik voel de schurkerij!
Ik dacht het daadlijk; — 'k maak mij van verdriet
Van kant. — ô Schurkerij! ô schurkerij!

JAGO. Hoe? zijt ge dol? op mijn bevel, naar huis.

EMILIA. Veroorlooft mij te spreken, goede heeren;
Gehoorzaamheid betaamt mij, maar niet nu:
Ligt, Jago, kom ik nimmermeer te huis.

OTHELLO. O! — O! — O! —

(Zich op zijne vrouw werpende.)

- EMILIA.** Ja, werp u neêr en brul;
De lieflijkste onschuld is door u vermoord,
Die immer de oogen opsloeg.
- OTHELLO.** (*Opstaande.*) Zij was slecht! —
Ik kende u naauwlijks, oom: daar leit uw nicht;
Deez' hand, ja, heeft haar ademtogt gestremd:
Die daad, ik weet het, schijnt barbaarsch en wreed.
- GRATIAN.** Arm kind! 'k verheug mij dat uw vader stierf;
Uw echt deed hem den dood, en louter smart
Brak 's ouden levensdraad. Als hij nog leefde,
Bragt dit tooneel hem tot vertwijfeling,
Ja, deed hem zijnen engel van zich vloeken,
En stortte hem in eeuwig ongeluk.
- OTHELLO.** 't Is jammerlijk: intusschen, Jago weet
Dat zij met Cassio de daad der schande
Wel duizendmaal bëging; hij heeft bekend:
En zij beloonde zijn boeleerdersdienst,
Met dat bewijs, dat eerste pand der min,
Dat ik haar schonk: ik zag 't in zijne hand;
Het was een zakdock, een oud liefdeblijk,
Dat eens mijn vader mijner moeder gaf.
- EMILIA.** ô God! — ô hemelscharen!
- JAGO.** Kom, kom zwijg.
- EMILIA.** Het wil, het wil er uit! — Ik zwijgen? neen!
Neen, spreken wil ik, vrij gelijk de lucht.
Roep' hemel, mensch en duivel, alles roepe
Uit eenen mond, ô schande! spreken wil ik.
- JAGO.** Wees wijs, en ga naar huis.
- EMILIA.** Ik wil niet.
- GRATIAN.** (*JAGO poogt zijne vrouw te doorsteken.*) Foei!
Uw degen op een vrouw?
- EMILIA.** ô Domme Moor! den dock waarvan gij spreekt,
Toevallig vond en gaf ik dien mijn' man;
Want dikwijls bad hij mij met diepen ernst, —

Meer waarlijk dan zoo'n kleinigheid verdiende, —
Dat ik hem stelen zou.

JAGO. Doortrapte feeks!

EMILIA. Hij gaf hem Cassio? neen, helaas, ik vond
En gaf hem mijn gemaal.

JAGO. Schandaal, gij liegt.

EMILIA. Neen, bij den hemel! neen, ik lieg niet, heeren:
Moorddadige zot! wat zou een nar als gij
Met zulk een goede vrouw?

(JAGO doorsteekt EMILIA, en maakt zich weg.)

OTHELLO. Is er geen bliksem

Dan die den donder dient? — Volleerde schurk!

GRATIAN. Zij valt; gewis, hij heeft zijn vrouw vermoord.

EMILIA. Ja; ja: — ô leg mij nevens mijn meeres.

GRATIAN. Hij is gevloeden; doch zijn vrouw is dood.

MONTAN. Zijn snoodheid is gebleken. Neem dit zwaard,
Hetwelk ik van Othelloos zijde nam:

Waak buiten voor de deur; laat hem niet door,

Maar dood hem liever; 'k wil dien booswicht na;

Hij is een onverlaat.

(MONTANO en GRATIANO af.)

OTHELLO. Ik ben een bloodaard;

Elk handgaauw knaapje ontweldigt mij mijn zwaard:

Doch waarom zou ook eer deugd overleven?

Vare alles heen!

EMILIA. Wat spelde uw lied mevrouw?

Kunt gij nog hooren? luister, 'k speel voor zwaan,

En sterf al zingend: *wilgen, wilgen, wilgen.* —

Moor, zij was kuisch; zij minde u, wreede Moor:

Zoo zeker zij mijn zaligheid als dat;

Ik spreek gelijk ik denk; — en sterf, — ik sterf.

(Zij sterft.)

OTHELLO. Ik heb een ander zwaard in dit vertrek,

Een echte Spaansche kling, ijskoud gehard;

Hier is zij: — oom, ik moet er uit.

GRATIAN. (*Buiten.*) Als gij 't beproeft, het komt u duur te staan;
Gij hebt geen wapen, en moet lijdzaam zijn.

OTHELLO. Dan sla uw oogen op mij, spreek met mij,
Of ik grijp u aan, zoo weerloos als ik ben.

(GRATIANO *komt weder binnen.*)

GRATIAN. Wat wilt ge dan?

OTHELLO. Aanschouw, ik heb een wapen;

En beter staal dan dit versierde nooit
Eens krijgsmans heup: ik heb den dag beleefd,
Dat deze kling, gevoerd door dezen arm,
Mij dwars door meerder hindernissen hielp
Dan twintigmaal uw weêrstand. IJdle roem!
Wie kan zijn noodlot dwingen? 't is verkeerd.
Vrees niets, ofschoon gij mij gewapend ziet;
Hier eindt mijn loop, hier is het doel der reis,
En de allerlaatste zeebaak mijner vaart.

Gij deinst verschrikt terug? vergeefsche vrees;
Rigt slechts een rietstaf op Othelloos borst,
Hij wijkt alreê; waar zou Othello heen? —
Helaas, hoe ziet ge er uit! rampzalige vrouw!
Bleek als uw hemd! Eens dringt voor 's Regters troon,
Uw blik mijn ziel van 't hemelrijk terug,
En duivlen grijpen haar. — Koud, koud, melieve!
Gelijk uw kuischeid, koud.

ô Vloekbre, vloekbre fielt! — Gij duivlen, zweept,
Ja zweept mij van dees hemelsche aanblik weg!

Jaagt mij in stormen rond! ziet mij in sulfer!
In 's afgronds diepte, baadt me in vloeibaar vuur!

ô Desdemona! Desdemona! — Dood? —

Dood? — O! — O! — O!

LODOVICO en GRATIANO treden op; CASSIO wordt op eene
draagbaar binnengedragen; JAGO, gevangen,
door Officieren begeleid.

LODOV. Waar is die dolle en dieprampzalige man?

OTHELLO. Hier is hij, die Othello was; hier ben ik.

LODOV. Waar is die adder? breng den snoodaard hier.

OTHELLO. Ik zie hem naar de voeten; — neen, 't is fabel:
Als gij een duivel zijt, dood ik u niet.

(OTHELLO *kwetst* JAGO.)

LODOV. Ontwring hem 't zwaard.

JAGO. Heer, 'k ben gewond, niet dood.

OTHELLO. Dat spijt mij niet; uw leven is mijn wensch;
Want sterven is, naar mijn gevoel, geluk.

LODOV. ô Gij, Othello, eens zoo braaf en goed,
Gevallen in den strik eens onverlaats,
Wat naam verdient gij nu?

OTHELLO. Dien gij verkiest:
Noem mij een eervol moordnaar, als gij wilt;
Want 'k heb uit eer behandeld, niet uit haat.

LODOV. Deels heeft die fielt zijne euveldaad bekend:
Hebt gij met hem in Cassioos dood gestemd?

OTHELLO. Ja.

CASSIO. Generaal, ik gaf u nimmer reden.

OTHELLO. 'k Geloof u, en verzoek vergiffenis:
Wilt gij, ik bid u, dien halfduivel vragen,
Waarom hij lijf en ziel mij heeft verstrikt?

JAGO. Vraag mij niets meer: gij weet hetgeen gij weet:
Ik spreek van stonden aan geen enkel woord.

LODOV. Hoe, geen gebed?

GRATIAN. De pijnbank zal uw' mond
Wel openen.

OTHELLO. Daar zult gij wel aan doen.

LODOV. Verneem de toedragt, heer, van deze zaak,
Waarvan ge onkundig schijnt: ziehier een brief,
Gevonden in 's gevelden Rodriks zak;
En hier een tweeden: gene brief behelst
Dat Cassioos moord was opgedragen aan
Rodrigo.

OTHELLO. ô Die schurk!

- CASSIO.** Barbaarsch en woest!
- LODOV.** Ziehier den anderen, ontevreden brief,
Ook daar gevonden, dien, zoo als het schijnt,
Rodrigo dezen booswicht zenden wou;
Doch Jago kwam hem denklijk hierin voor,
En stelde hem tevreë.
- OTHELLO.** Die lage fielt! —
Hoe kwaamt gij aan den zakdoek, Cassio,
Die mijne vrouw behoorde?
- CASSIO.** Ik vond hem in mijn kamer:
En zoo op 't oogeblik beleed hij-zelve,
Dat hij hem daar liet vallen met een plan,
't Welk hem naar wensch gelukte.
- OTHELLO.** ô Dwaas! dwaas! dwaas!
- CASSIO.** Vervolgens wijt Rodrigo in zijn' brief
Aan Jago, dat hij hem heeft aangezet,
Mij op de wacht te tarten; waarom ik
Werd afgedankt; en zeide nu zoo straks,
Na langen schijndood, — Jago, die hem kwetste,
Had ook hem opgehitst.
- LODOV.** Gij moet dit slot verlaten, en ons volgen;
U is 't bevel ontnomen en de magt,
En Cassio gebiedt op Cyprus. — Deze schelm, —
Bestaat er uitgezochte marteling,
Die hem met langgerekte pijnen kwelt, —
Hij onderga ze.
(Tot OTHELLO.) Gij blijft naauw bewaakt,
Tot dat uw wandaad in Venetiëus raad
Bekend zal zijn: — welaan, leidt hem van hier.
- OTHELLO.** Bedaar; een woord of twee alear gij gaat.
Men weet, ik ben den staat van dienst geweest;
Niets meer daarvan: — ik bid, als ge in uw' brief
Verslag geeft van deez' jammerdaân, zoo spreek
Van mij gelijk ik ben; verbloem niets, schrijf
Ook niets met haatlijkheid: neen, stel mij voor

Als iemand die verblind te hevig minde;
Als iemand die, schoon wars van jaloezij,
Misleid, tot de uiterste verviel; wiens hand,
Gelijk de domme Indiaan, een paarl verwierp,
Meer waard dan heel zijn stam; als een wiens oog,
Schoon ongewoon aan smeltend zielsgevoel,
Van tranen droop, gelijk Arabiëns
Geboomte druipt van balsem; schrijf dat neêr:
Vervolgens meld, dat ik te Aleppo eens,
Wanneer een Muzelman boosaardiglijk,
Den staat belastend, een' Venetiër sloeg,
Dien ongedoopten hond greep bij den strot,
En trof, — aldus.

(*Hij doorsteekt zich.*)

LODOV. ô Bloedig einde!

GRATIAN.

Elk woord is hier verspild.

OTHELLO. Ik kuste u eer 'k u doodde; en nu, aldus

(*Hij valt op DESDEMONAAS lijk.*)

Mij-zelfen doodend, sterf ik met een kus.

(*Hij sterft.*)

CASSIO. Ik vreesde dit; maar dacht, hij had geen zwaard;
Want zijne ziel was groot.

LODOV. (*Tot JAGO.*)

Spartaansche hond,

Meer gruwzaam nog dan hartzeer, honger, zee,
Aanschouw het treurtooneel op deze koets;
Dat is uw werk. — Dit schouwspel grieft het oog;
Bedeck het. — Gratiano, neem dit huis,
En 's Mooren eigendommen in bezit,
Thans zijn ze de uwe. — Aan u, heer Gouverneur,
Verblijft het vonnis dezès helschen schurks;
Tijd, plaats en graad der straf; — ô maak ze streng!
Ik wil terstond aan boord; en geef den raad,
Vol rouw, verslag van deze jammerdaad.

(*Af.*)

OPHELDERINGEN.

1. *Door een schoone vrouw behekst*, blz. 2. *Damn'd in a fair wife* heeft men op velerlei andere wijzen getracht te verklaren; doch later ziet men, dat de ligtverleide Cassio op de schoone Bianca is verslingerd.

2. *Een raadsheer*, blz. 2. Waarschijnlijk zweefde den dichter het bekende spreekwoord voor den geest, *cedant arma togae*. De folio-uitgaaf heeft *tongued*, dat met *prattle* wel zoude strooken.

3. *Op mijn mouw*, blz. 3. De livereibedienden droegen in *SARS* dagen de wapens hunner heeren op de linker mouw gestikt.

4. *Gepaard zijn*, blz. 5. *Are making the beast with two backs*. Wat Jago vroeger zeide is te zeer met zijn karakter en situatie zamengeweven, om in de uitdrukking verzacht te worden: dit geldt mede voor andere plaatsen, die de dichter, wanneer hij nu leefde, misschien zoude omsluijeren; doch altoos ten nadeele der waarheid.

5. *Dat sal ik heer*, blz. 5. De eerstvolgende zeventien regelen worden gemist in den kwartijn van 1622, die ongetwijfeld naar een vroeger handschrift is gedrukt. Er komen vele dergelijke tusschenvoegsels in dit stuk voor, die dus tot de laatste verzen des dichters behooren, en van zijn steeds rijpend kunstvermogen getuigen: *SINGER* heeft die telkens aangeduid, hetwelk ik hier onnoodig acht.

6. *Vagebond die hier*, enz., blz. 5. *Extravagant*, (*erraticus*.) Zoo leest men van 's ouden Hamlets geest, *the extravagant and erring spirit*; en Othello wordt straks *erring Barbarian* genoemd.

7. *Den Schutter*, blz. 6. Het wapen der herberg waar Desdemona is gehuisvest; *Sagittarius*.

8. *Gewetenszaak*, blz. 7. *Stuff of the conscience*; vergelijk *Macb. V: 3*. alwaar men leest, *cleanse the stuff'd bosom*. — Hier wordt Rodrigo, Othelloos medevrijer, bedoeld.

9. *Mijn verdienste allén* enz., blz. 8. *My demerits may speak unbonnetted.* In 't latijn beteekent *demereo* hetzelfde als *mereo*. Het veel besprokene *bonnetted* geloof ik dat niets anders wil zeggen, dan, ook zonder de patricische of senatoriale waardigheid: de *bonnet* toch, zoowel als de toga, behoorde tot het kostuum der senateurs.

10. *Bemínde ik niet* enz., blz. 8. *But that I love.* Maar dat werd oudtijds ook bij ons in dien zin gebruikt; b. v. leest men in *FLORIS ENDE BLANCEFLOR*, (Leipz. 1836.) v. 781—83;

*Hi es van so hoghen geslechte,
Dat ik sijns werdeck niet en bem,
Maer dat hi mí mint ende ic hem.*

Zie voorts aldaar v. 2123, 2418; en *STOKE*, II. v. 335—37, 729, bij *HUYDECOOPER*.

11. *Bij Janus!* blz. 8. Nog heden ter dage zweren de Italianen bij *Bacchus*, *Juno* enz.; en in de verloofden van *MANZONI* (cap. VI.) leest men ook *per Diana*.

12. *Met wie?* blz. 9. *Cassio's* voorgewende onwetendheid moet men toeschrijven aan zijne zucht om zijns vriends geheim zoolang mogelijk te bewaren.

13. *Ik ben uw man*, blz. 10. *Jago* wil den argwaan, als of hij met *Rodrigo* heulde, in de geboorte stuiten.

14. *Betooverd hebt gij haar*, blz. 10. Zoo waant ook de koning zijnen zoon *Floris* betooverd door deszelfs minnares.

In () weet, oft si bi toverien
Van Blancefloeren siere amien,
Oft hi verwoet si selve Florijs,
Dat si hem dusghedane wijs
Sinen sin al heeft ghenomen.*

De koningin echter antwoordt daarop:

*Here God, hoe groot es die domheit,
Die de coninc heeft gheseit!*

FL. ET BLANCEFL. 557 ff.

15. *Die 't brein benevelt*, blz. 10. *That weaken notion*, gelijk men ook in *K. Lear* vindt, *his notion weakens*. Nogtans kan ook het *waken motion* der vulgata verdedigd worden; dewijl die mengsels sterk op het bloed werkten.

16. *Cyprus*, blz. 12. De aanslag op *Cyprus*, 't welk sinds 1473 in

(*) *Ik en.*

de magt der Venetianen was, geschiedde met al deze omstandigheden in Mei 1570. **SH.** nam denzelven uit **KNOLLE's** geschiedenis der Turken; een werk, zegt **VOSS**, vol van de krachtigste schilderingen.

17. *Vraagt uw' bijstand*, blz. 13. De gewone lezing, *believe*, door al de vertalers, uitgenomen **VOSS**, gevolgd, grenst aan 't belachelijke; men leze *relieve*.

18. *Wij moeten, dappere Othello*, enz. blz. 13. De staatkunde der republiek, het voorbeeld van **CEZAR** indachtig, bediende zich bij voorkeur van vreemdelingen, om oorlogen te voeren. « *Theyr laws permitteth not any Venetian to be capitains over an armie by lande.* » **THOMAS**, hist. of Italye.

19. *Bloedig loek der wet*, blz. 14. Het Venetiaansche wetboek bedreigde de mengers van minnedranken met geeseling en brandmerk. Eene wet van **JAKOBUS I**, die niet voor 1730 is afgeschaff geworden, stelde den dood op alle tooverwerk.

20. *Uitgestrektheid mijner schuld*, blz. 14. *The front of my offending.* Bij **QUINCILIAAN** vindt men *frons causae*, en in onzes dichters **TROILUS**, *the forehead of this action*.

21. *Menscheneters*, enz., blz. 16. Niets haarde in **SHAKESPEARES** tijd grooter opsien dan de berigten, die **RALPH** uit Guiana medebragt, van reuzen, kannibalen, Amazonen, en menschen met het aangezicht in de borst; waardoor de wonderbare verhalen van **MANDEVILLES** veel gelezene reizen nieuw geloof verkregen. Ook **HACKLUYT** zag in Caora een' volkstam, wiens hoofden niet boven de schouders kwamen: vergelijk 't geen **PLINIUS** van de **Blemmijers** verhaalt. (L. V. cap. 8.)

22. *In 't breede ontvouwde*, blz. 16. Alzoo bij **VIRGILIUS**, Aen. IV. 78—79:

Iliacos iterum . . . audire labores

Exposcît, pendetque iterum narrantis ab ore.

23. *'t Is waarlijk vreemd*, enz., blz. 17. Ibidem v. 13—14:

Heu! quibus ille

Jaotatus fatis, quae bella exhausta canebat.

24. *Zij minde mij*, enz., blz. 17. Hoog poëtisch is hier de invloed van Othelloos heldenmoed op het onschuldige hart en de levendige verbeelding der jonkvrouw. Ook **DE VIGNY** is hier woordelijk getrouw:

Pour mes périls passés elle m'aima, de même,

Je l'aimai quand je vis quelle en avait pitié.

't Is kiesch van den dichter dat Othello dit alles in haar afzijn verhaalt.

25. *Men vecht toch beter*, enz., blz. 17. Met andere woorden, die zijn neus afsnijdt, schendt zijn aangezicht.

26. *Mijn leven en opvoeding*, enz., blz. 17. Vergelijk CORDELIAS rede, (K. Lear I. 1.) *You have begot me*, etc.

27. *Laat mij een oordeel vellen*, enz., blz. 18. d. i. Spreken gelijk gij-zelve zoudt doen, indien de hartstogt uw gemoed niet beroerde.

28. *De drift der jeugd*, enz., blz. 20. Er is geen twijfel aan de echtheid der oorspronkelijke lezing,

The young affects

In me defunct,

die men op allerlei wijzen heeft willen veranderen. Othello zegt straks dat zijne jaren *dalwaarts neigen*, doch voegt er terstond bij, *dat is niet veel*. Hij is dus nog in de volle kracht des mannelijken leeftijds, en een grijsaard van hem te maken, gelijk MEIJER in zijne vertaling, is, gelijk dat gansche werk, het toppunt van verstandeloosheid.

29. *Ook u bedriegt ligt*, enz., blz. 21. Men merke deze woorden des grijsaards wel op; zij zijn veelbeteekenend als eene orakelspreuk der Ouden, die door 't geheele stuk heen klinkt. Desdemonaas heimelijke minnehandel, hoe edel haar beginsel, hoe onschuldig zij overigens ook zij, blijft een laakbaar vergrijp tegen den kinderlijken pligt, dat haren val voorbereidt. Indien men dezen draad door al de bedrijven vervolgt, zal men opgetogen staan van verwondering, over de kunst des dichters, die uit schijnbaar nietige beginselen en vergefelijke dwalingen, de schroomelijkste gevolgen doet geboren worden, die ons niet alleen met schrik en medelijden vervullen, maar ons tevens eenen behoedzamen blik op ons levenspad doen slaan, en met bedachtzaamheid de roersels onzer daden doen onderzoeken. Desdemona boet zeker zwaar; doch de dichter is niet harder dan het noodlot.

30. *Een uur slechts heb ik nog*, blz. 21. Deze beide verzen heeft VOLTAIRE in de *Zaïre* nagevolgd: « mais, zegt GUIZOT, en les imitant, que fait-il dire à Orosmane, aussi heureux et confiant? Précisément le contraire de ce que dit Othello:

Je vais donner une heure aux soins de mon empire,

Et le reste du jour sera tout à Zaïre.

Men leze GUIZOT hier verder na (Notice sur Othello,) om de hooge voortreffelijkheid van SHAKSPEARE boven VOLTAIRE eenigermate te waarderen.

31. *Zoo zoet smaakt*, blz. 23. Bij de *locusts* in den text denke men toch niet, gelijk sommigen, aan de sprinkhanen van JOHANNES den dooper: de dichter bedoelt den *locust-tree* (courbari) of honigboom.

32. *Men wil wel zeggen*, enz., blz. 24. Men heeft SH. beschuldigd, — *more nice than wise*, zegt HAZLITT — dat hij Jago veel te zwakke

gronden geleend heeft, voor zijnen geweldigen haat tegen Othello: doch voor-
eerst houde men in 't oog, dat Jagoos eerzucht gekrenkt is, en ten andere,
dat hij niet de booswicht zoude zijn die hij werkelijk is, wanneer hij
kwaad met evenveel kwaad vergold. De haat bij diepbedorvene menschen,
gaat veelal met nijd gepaard, en vindt zelfs voedsel in weldaden.

33. *Wachter van de pool*, blz. 25. De ster Arctofylax, Arcturus of
Boötes, bij ons Ossedrijver, en niet te verwarren met den kleinen Beer.
(Arctos minor.)

34. *Hoop, nog niet ten doode krank*, blz. 27. Mijne hoop, wil hij zeg-
gen, is nog niet geheel bezwiken, voor mijne bange verwachting, en
ziet hare vervulling, de aankomst van Othello, te gemoet. SALOMO zegt:
(Spr. XIII: 12.) *Uitgerakte hoop krenkt het hart*.

35. *Den lof van 't kunstpenseel*, enz., blz. 27. De vertaler vleit zich
deze duistere plaats door de vertaling verklaard te hebben: dit zij eens
vooral gezegd van een aantal even duistere, waarin bijkans ieder iets an-
ders leest.

36. *Tenzij ik gispen mag*, blz. 29. Het is een grondtrek van slechte
karakters, alles van de zwarte zijde te zien, lijnregt strijdig met de eigen-
schap der liefde; (1 Cor. XIII: 5.) *Zij denkt geen kwaad*.

37. *In 't krenken heiligen*, enz., blz. 29. Wanneer gij beleedigingen
in den zin hebt, zoo neemt gij eenen schijn van goeddaardigheid en on-
schuld aan.

38. *Zwartheid*, blz. 30. Ten tijde van SH. noemde men eene bru-
nette, bij overdrijving, *negerin*; zoo leest men in Love's labour, *uw lief
is swart als ebbenhout*. Licht meende men daarmede het haar alleen; doch
Jago speelt met het woord, en stelt het tegen *blank* over.

39. *Die narren soogt*, enz., blz. 30. Jago heeft al de eigenschappen
eener voortreffelijke vrouw in 't beeld eener zogende moeder zamengevat,
om het in 't zelfde oogenblik door zijn satansch vernuft weder te vernie-
tigen. Het menschedom bestaat voor hem uit narren; hij alleen is de wijze
die zich-zelve weet te beminnen (blz. 22.) Er ligt onder dezen overmoed
eene rijke ader van het tragische; want geen verstand ter wereld heeft
ooit den val eens booswichts kunnen verhoeden, wanneer zijn uur geko-
men was; veeleer diende het doorgaans om de strikken waarin hij zich
verwarde, onoplosbaarder te maken. Daarom noemde SALOMON de god-
loozen, dwazen; en onze dichter verlicht door dezen éénen lichtstraal, *te
suckle fools*, onafzienbare ruimten. De eererredding der deugd, die in al
de werken van SHRE doorblinkt, maakt hem der dankbaarheid van ons
geheele geslacht waardig.

40. *Nu te starven*, enz., blz. 31. Zoo Cherea bij TARENT. (*Éun.* III. sc. 5.)

Proh Jupiter!

Nunc tempus profecto est. cum perpeti me possum interfici,

Ne vita aliqua hoc gaudium contaminet aegritudine.

41. *Leg uwen vinger*, sóó. blz. 33. Op den mond: zwiigg, terwijl gij eenen man van ondervinding hoort spreken.

42. *Venetiaansche brak*, blz. 35, SINGERS conjectuur, *brach*, in plaats van het *trash* der vulgata, aannemende, heb ik mij uit deze zware plaats zoeken te redden.

43. *Tweede tooneel*, blz. 35. SCHILLER bewonderde dit tooneel, 't welk ieder ander dichter zoude hebben laten verhalen, en dat toch de uitwendige oorzaak is van al wat er volgt.

44. *Eerste meesters*, blz. 38. H. PRAGHAM, in zijn *complete gentleman*, (1612) beweert, dat de Engelschen het drinken in de Nederlanden, gedurende den spaanschen krijg, geleerd hebben. HEYWOOD echter wil dat de Denen den vademdiepen berkenmeijer in Engeland hebben in zwang gebracht.

45. *Prins Steven*, blz. 39. Uit eene Oud-Engelsche ballade, te vinden bij PERCY.

46. *Die zoo iets doet*, enz., blz. 39. Cassio gevoelt zijne dronkenschap allengs toenemen. Dit tooneel behoort tot de meesterlijkste des dichters; mij is niets bekend dat verdiende er mede vergeleken te worden.

47. *Hij sterft*. blz. 43. Mijne wonden zal ik hem met den dood betaald zetten.

48. *Goede naam*, blz. 45. Men vergelijke hoe geheel anders de valschaard naderhand (blz. 57) tot Othello over den goeden naam spreekt.

49. *Indien mijn raad*, enz., blz. 47. Jago bedoelt niet alleen, dat de raad dien hij gegeven heeft, goed schijnt, maar ook, dat verstand en welwillendheid geen' beteren zouden kunnen schijnen te geven.

50. *Naar gelang zij hem*, enz., blz. 48. De bewustheid van schuld hoedt zich voor den schijn, de onschuld alleen is argeloos: dat is mede het tragische in Desdemonaas lot, dat zij geen begrip hebbende van schuld, zich-zelven verdacht maakt; gelijk Othello ook van zijnen kant, juist door eene goede hoedanigheid in hem, namelijk zijn vertrouwen op Jago, verbijsterd wordt, en reddeloos te gronde gaat. Dit is geene willekeur des dichters, maar geheel overeenkomstig met 's werelds loop.

51. *Naar Napels geweest?* blz. 49. Toespeling op iets dat wel geene verklaring zal behoeven. — Wat de Nar verder praat van *tail* en *tale*;

heb ik overgeslagen, omdat dergelijke woordspelingen, vertaald, alle be- teekenis verliezen.

52. *Florentijn.* blz. 51. Jago, zoo wel als Rodrige, is een Venetiaan, Cassio van Florence; deze meent dus: nooit vond ik onder mijne eigene medeburgers vriendelijker man.

53. *Door waken tam,* blz. 52. Valken en andere dieren worden door 't onttrekken van den slaap tam gemaakt.

54. *Morgenavond dan?* blz. 54. « Ces instances si naïves, si pressantes, si naturelles, d'une jeune femme qui veut être obéie, et marque d'avance l'heure et le jour de son triomphe, avec une sorte de fierté enfantine, composent un trait de nature adorable, à mon sens, et qui se renouvelle chaque jour dans les familles. Je l'ai gardée religieusement, et rendue mot pour mot.» A. DE VIGNY.

55. *Zoo is het chaos weder daar,* blz. 55. MALONE en velen met hem nemen dit voor eene bloote theaterfrazie; b. v.

*Eer ik ophoud u te beminnen,
Stort het groot heelal in puin!*

doch F. HORN meent dat Othello dat chaos, die woestheid bedoelt, welke, eer hij christen was en Desdemona beminde, zijn hart vervulde.

56. *Een goede naam,* blz. 57. Vergelijk *Spreuk. XX: 1* en de noot 48.

57. *Die 't voedt besoezelt,* blz. 58. De oude uitgaven lezen *mock*, 't welk HANMER in *maks* veranderde, en waarin hij door de meesten gevolgd wordt. Men kan echter TIECK geen ongelijk geven, wanneer hij beide zwak en ongepast noemt, en naar BECKETTS gissing (*muck*) vertaald wil hebben.

58. *Zij die zoo jong,* enz. blz. 59. Men herinnere zich de woorden van Brabantio (blz. 21, noot 29) om de diepte van 's dichters menschenkennis, en zijne kunst om karakters en situaties, ter bereiking van zijn doel, te doen zamenwerken, regt te beseffen. « Jago, » zegt SCHLEGEL, « staat nevens den Moor als zijn booze geleigeest, en laat hem geen rust met zachte, doch des te gevaarlijker inblazingen. Deze invloed schijnt door eene verderfelijke, doch in zijne natuur gegronde verwantschap, sterker op hem te moeten werken, dan die van zijnen goeden engel. Listiger booswicht is nergens geschilderd; hij legt zijne lagen met eene sluwheid die niemand ontgaan kan, en de afkeer, die zijne slechtheid inboezemt, wordt alleen daardoor dragelijk, dat ons verstand door zijne middelen wordt bezig gehouden. IJskoud en vol wrevel, trots waar hij niets te ontzien heeft, demoedig en vleijend waar hij 't noodig acht, is hij een virtuoos in 't huichelen, en weet de hartstogten van anderen naar welge-

vallen op te wekken, door zich elke hunner onbedachtzaamheden ten nutte te maken.» enz.

59. *Land, kleur, rang*, enz., blz. 60. Met duivelsche arglist laat hij zich hier het woord *kleur* ontvallen, en giet daardoor zijn slagtoffer een' vergiftigen druppel meer in 't oor. Van hoe schijnbaar geringe beduidenis Othelloos gelaatskleur ook zij, hier dient ze om zijne achterdocht te versterken, en het is mij onverklaarbaar, hoe de naauwkeurige Voss hier *complexion* door *Wuchs*; hoe BAUDISSIN het door *Wohlgestalt* heeft kunnen vertalen.

60. *Indien sij valsch is*, enz., blz. 60. Zijne liefde worstelt tegen zijne ijverzucht. Den omvang en de hevigheid van dezen strijd zal men 't best waarden, wanneer men denzelven vergelijkt met dien van OROSMAN in de Zaïre. «Le rôle faux et maniéré d'OROSMANE, s'anima de quelques éclairs au foyer des passions d'Othello.» Aldus spreekt de kunstkeurige NODIER: ook reeds LESSING maakte hierop opmerkzaam. (Dramat. I. N° 15.)

61. *Alruin*, blz. 63. Aan de alruin (mandragora) schreef reeds PLINIUS (Hist. Nat. L. XXV. cap. 13.) eene *vis somnifica* toe. Het Oud-Duitsche bijgeloof maakte den alruinwortel tot een levend wezen, van meer of min menschelijk maaksel. Zie GRIMM, deut. Sagen N° 72, deut. Mythol. p. 292, Voss, aant. op Romeo p. 541.

62. *Hij, die bestolen*, enz., blz. 63. LAFONTAINE zegt:

Quand on l'ignore ce n'est rien,

Quand on le sait c'est peu de chose.

63. *Vaarwel*, blz. 64. Dit roerende afscheid van den krijg schijnt SCHILLER, in zijne Jungfrau op 't oog gehad te hebben. (Prolog. 4 auftr.)

64. *Daar vliegt ze heen!* bl. 67.

Tradam protervis in mare Creticum

Portare ventis

HORAT. L. I. c. 26.

65. *Het Pontisch meer*, bl. 67. De Zwarte Zee, oudtijds Pontus Euxinus, stroomt onophoudelijk uit in de Propontis of Zee van Marmora. SH. kende dit natuurverschijnsel uit PLINIUS, (L. II. cap. 97.) terwijl Othello het op zijne togten kan hebben opgemerkt. In zijne vreesselijke zielsgesteldheid, naar sterke beelden zoekende, herinnert hij zich deze bijzonderheid.

66. *Marmoren hemel*, blz. 67. In Cymbeline wordt de hemel een marmoren paleis met kristallen vensters genoemd. Dergelijke uitdrukkingen verliezen het karakteristieke door omschrijving, b. v. bij de VIGNY:

Par l'immuable éclat des feux du firmament!

67. *Zal deernis wijken*, enz., blz. 68. *To obey shall be in me remorse*, welke plaats men ook anders kan opvatten; GUIZOR vertaalt: *L'obéissance m'affranchira de tout repentir*.

68. *De hand gaf oudtijds 't hart*, enz., blz. 69. Eertijds sloten de harten het verbond voor 't echtaltaar, thans verbinden zich alleen de handen.

69. *Dien doek*, enz., blz. 70. Het dragen van kostbaar gewerkte zakdoeken is door Arabië, Syrië, en geheel het oosten in gebruik. Zij worden met de naald gestikt; hetwelk een tijdverdrijf is voor de vrouwen, die dezelve hunnen vaders, broeders en verloofden ten geschenke geven.

70. *De zakdoek*, blz. 70. Men heeft gevraagd, waarom Emilia het gebeurde met den zakdoek niet verhaalt, en zodoende de spanning doet ophouden: doch 's dichters handelwijze is geheel karaktermatig; want Emilia, schoon al geene door en door slechte, is toch eene hoogst ligtvaardige vrouw; eene vrouw die, 't welk maar al te dikwerf het geval is, door haren man bedorven, haar fijn zedelijk gevoel heeft verloren, en geenszins het vreesselijke van Othelloos toestand kan bevroeden. Daarenboven vreest zij Jagoos vuilaardige mishandeling; welke laatste reden DE VIGNY zoo gewichtig oordeelde, dat hij haar dezelve in den mond legt:

*Yago, si je disais ce mouchoir dans sa main,
S'irriterait encore.*

(Act. III. sc. 13.)

71. *Een monster dat sich-zelv'*, enz. blz. 73. De wijze waarop SH. de jaloerschheid in Othelloos gemoed zich laat ontwikkelen, is de triumpf zijner kunst. Men ziet de giftige kiem met vreesselijke kracht voortwoekeren in 't gloeiende bloed des Afrikaans, en ten laatste alle mensche-lijkheid in zijne borst verstikken. Waarom? Het ontbreekt zijn grootmoedig en waarlijk heldhaftig gemoed aan bedachtzaamheid en een echt zedelijk beginsel, om den bruisenden stroom zijner drift te breidelen, en zich met edel zelfvertrouwen boven derzelve geweld te verheffen. Dit eigenaardige van zijnen physiken en zedelijken aanleg is door den dichter met de hoogste wijsheid afgewogen, om zijnen toestand bij uitnemendheid tragisch te maken; en toch blijft alles zuiver menschelijk.

72. *Zoudt gij dat denken?* blz. 75. Gelijk altijd, zoo volgt Jago ook hier zijne taktiek, door Cassio schijnbaar te verontschuldigen; doch met redenen die den Moor nog veel meer in vlam zetten.

73. *Huichelen voor den duivel*, blz. 75. d. i. Den duivel bedriegen, door hem hoop te geven op het begaan eener zonde; gelijk de gewone huichelaar de menschen bedriegt door voorgewende vroomheid.

74. *Gelijk een raaf*, blz. 76. De raaf, als onheilsvogel, komt meer-

malen bij SHRE voor. In de duitsche Mythen (GRIMM, blz. 558.) neemt de Booze soms eene ravengedaante aan.

75. *Die droom is een bewijs*, enz., blz. 76. De meeste uitleggers zijn van oordeel, dat de tekstwoorden van Othelloos eigen gemoed behooren verstaan te worden. Zoo vertaalt ook GUVIZOT: « La nature ne serait point ainsi saisie et possédée par une passion souveraine, sans le sentiment intérieur d'un motif réel et légitime.» Othelloos woorden blz. 66, deden mij de opvatting van SINGER volgen. (*'t Wekt hevige achterdocht*, enz.)

De bewijzen vereenigen zich hier als in een brandpunt voor zijnen geest, en doen zijne heldengestalte bezwijken onder de overmaat van smart en woede.

76. *Neus, oren, lippen*, blz. 76. Ziet op de straf die hij den schender toedenkt.

77. *Gij zegepraalt, Romein*, blz. 79. Bitter ironiesch, als of hij zeide, uw triumpf zal ras in weegeklag verkeeren.

78. *Ontsproot uit elken traan*, enz., blz. 84. Volgens de leer der *generatio equivoca*, veronderstelde men, dat uit nieuwe verbindingen der stoffe nieuwe wezens ontstonden. Ook geloofde men, dat de krokodil, als hij een mensch verslonden had, bij het hoofd weende, alvorens ook dit in te zwelgen, vanwaar de bekende krokodilte tranen.

79. *Bokken en davianen*, blz. 84. Hij herinnert zich Jagoos woorden, (blz. 65.) *Al waren ze ook zoo kriel* enz.

80. *Mij als een toonbeeld*, enz., blz. 85:

To make me

A fixed figure for the time of scorn,

To point his slow, unmoving finger at.

Eene moeilijke plaats. De foliant leest: *slow and moving*, en ROWE sloeg in plaats van *time*, *hand* voor. VOSS maakt Othello tot een' zonnwijzer, die door den hoon des tijds beschenen, de trage uren aanwijst. Zooveel is zeker, dat hij zoowel in zijne eer als in zijne liefde gekrenkt is, en dat de zedelijke misdaad hem evenzeer ter harte gaat, als de belediging zijner huwlijksmin. Deze beide beweegredenen werken in deze fraaije rede vereenigd, en voeren hem de ontzettende katastrofe te gemoet.

81. *Wat begaan*, blz. 88. Er is eene dubbelzinnigheid in 't woord *commit*, hetwelk Desd. in hare onschuld gebruikte, en in SHRE's tijd diende, om overspel uit te drukken, naar aanleiding van het zevende gebod: *thou shalt not commit adultery*: — zoo leest men ook in Lear, (III. 3.) *commit not with man's sworn spouse*.

82. *Dit vat bewaren*; blz. 89. Vergelijk 1 *Thessal.* IV: 4.

83. *Hier kniel ik*, blz. 91. Van hier af tot aan het einde dezer buitengewoon schoone rede, is alles later bijvoegsel des dichters: even zoo blz. 97, *maar ik geloof*, enz. tot aan 't einde.

84. *Verstand en oordeel*, blz. 93. Die deze gaven het minst bezitten, gelijk Rodrigo, hebben er veelal den mond vol van, en hooren zich er het liefst mede vleijen.

85. *In Othelloos plaats*, blz. 93. Merkwaardig is hier 's dichters ironie ten aanzien veler senaatsbesluiten in aristokratische republieken. Eerst, als de Turk nadert, moet de geduldige Montano, men weet niet waarom, plaats maken; doch naauw heeft niet de zee de geduchte vloot verslonden, of Othello ondergaat een gelijk lot, en Cassio ontvangt de hooge waardigheid, om ze misschien veertien dagen later aan een ander, ligt wel aan den Nar, af te staan. HORN, Erläut. I. blz. 353.

86. *Desdemona zingt*, blz. 96. Deze ballade is, met eenige verandering, uit PRACY's relicts, vol. I. p. 192.

87. *Wilgegroen*, blz. 96. Het loof van wilgen was een zinnebeeld van ongelukkige liefde. Dit onheilspellend tooneel heeft de dichter met uitgelezen kunstgevoel, als een voorspel der ijzingswekkende laatste tooneelen, hier vooraf laten gaan (*).

88. *Sluitring*, blz. 97. *A joint-ring* was oudtijds een geschenk bij gelieven in gebruik; deszelfs maaksel kan men opmaken uit DRYDENS Don Sebastiaan:

. *A curious artist wrought them,*
With joints so close as not to be perceiv'd;
Yet are they both each other 's counterpoint:
. *and in the midst*
A heart divided in two halves was plac'd.

89. *Wij hebben gal*, blz. 97. «Meent gij dat de vrouwen geene gal hebben?» ARISTOPH. *Lysistr.* v. 445.

90. *Dat hij Cassio doode*, enz. blz. 98, «Voici le dernier des sombres monologues de Yago, caractère puissant, qui est posé là comme la clef de la voûte et la base de l'édifice;... qui semble le type des Tartuffe, des Méphistophelès, des Figaro et des Don Juan.» Zoo spreekt DE VIENY: en dit karakter liet DUCIS weg! niet anders, zegt de eerstgenoemde schrijver, dan of men de slang uit Genesis wegnam.

(*) «Il a voulu laisser s'éteindre doucement le quatrième acte,» zegt DE VIENY, «dans le sentiment d'une rêverie molle, vague et douloureuse; préparation habile à un cinquième acte qui est le complément terrible et double des deux actions confondues.»

91. *In 't been*, blz. 99. Dewijl de schelm gehoord heeft, dat zijn krijgsrok beter was dan Rodrigo dacht.

92. *U ook naakt de straf*, blz. 99. *Your fate hies apace*: doch de oudste kwartijn heeft, *your unblest fate hies*.

93. *Mijnheeren, toeft*, blz. 102. Die zelfde uitgaaf geeft *gentlewoman*, als tot Bianca gesproken; welke lezing door MALONE verdedigd werd.

94. *Dezen avond at*, blz. 102. Vroeger (blz. 93) had Jago gezegd, *daar sal ik bij hem gaan*; maar zekerlijk heeft hij zich naderhand beraden, en het doeltreffender geoordeeld dit te laten, en zich in eene hinderlaag te begeven.

95. *Het is haar schuld*, blz. 103. «Ce brusque début doit être conçu comme la suite d'une profonde réflexion intérieure dont l'expression s'échappe de ses lèvres, dans la violence de son désespoir:» dus verre DE VIGNY. De Moor, die aanvankelijk raasde, toen in onmagt wegzonk, en daarna zich in tranen baadde, staat nu voor zijne slapende vrouw, wier schoonheid zijnen arm verlamt. Doch plotseling zich vermannende, roept hij uit: *It is the cause*, het is de zaak, het is hare schuld, hare ontzettende misdaad is het, die haren dood eischt. — Hij bedoelt geen persoonlijke wraak; neen, als een dienaar der gerechtigheid, wil hij slechts hare *schuld* straffen. Opdat nu haar aanblik hem niet vermurwe, wil hij het licht uitdoen, en dan — haar levenslicht.

96. *Dit's godensmart*, blz. 104. *This sorrow's heavenly*; men denke aan 't bijbelsche, *Wien de Heer liefheeft, dien kastijdt hij*.

97. *Waarom bijt ge uw onderlip aldus?* blz. 105. *Spreuken XVI: 30*, leest men: *die op zijn lippen bijt, brengt het kwaad tot rijpheid*.

98. *Meineedige!* enz. blz. 106. Dit tooneel staat reeds vertaald in Mr. L. P. C. VAN DEN BERGHS voortreffelijke Bloemlezing uit SHAKS, (1834) alwaar men soms heele en halve regels vindt, volkomen gelijk aan mijne vertaling: geen wonder; want ofschoon de verzen van SH. door tien vertalers ook op tien verschillende wijzen zouden uitgedrukt worden, zijn er nogtans sommige bij welke geen verschil denkbaar is.

99. *Een offer noemen*, blz. 106. De interpunctie dezzer moeilijke plaats is door SINGER aldus geregeld:

*And mak'st me call, what I intend to do, —
(A murder which I thought), — a sacrifice:*

de constructie is: *call a sacrifice (that) which I thought (to be) a murder*. Hij beschouwt zich als een priester, gereed eene offerande aan de gerechtigheid te wijden: doch schoon dit de barbaarsheid van het feit aan-

merkelijk vermindert, behoeft het geen betoog, dat hij geweldig dwaalt, verondersteld zelfs dat ze schuldig ware: Mij is de wraak, spreekt de Heer.

100. *Dat sal hij niet zeggen*, blz. 106. « Ici l'admirable actrice s'est levée avec une indignation vertueuse, et son attitude sublime et gracieuse à la fois, réunissait les traits de la Muse et de l'Euménide. DE VIGNY. Zeer juist, en in overeenstemming met Mrs. JAMESON.» Desdemona, met al hare schroomvallige buigzaamheid en zachte inschikkelijkheid, is niet zwak: want het negative alleen is zwak, en — doch de sijngevoelige vrouw spreke haar eigen taal — « and the mere presence of goodness and affection implies in itself a species of power; — power without consciousness, power without effort, power with repose — that soul of grace! »

101. *Hij wortt haar*, blz. 106. TIECK merkt hierbij aan: « zoo was 't afgesproken. Nu roept Emilia buiten; hij schrikt, ontzetting grijpt hem aan, ze roert zich weder, ze is nog niet volkomen dood; en in deze verschrikkelijke gemoedsbeweging doorsteekt hij haar met zijnen dolk, half uit medelijden, half uit angst, als bewusteloos, om hare en zijne smarten te eindigen. Alhoewel de tekst van dit doodsteken niets vermeldt, (gelijk deze verklaringen der handeling schier altijd zijn weggelaten,) kan men zich toch alleen zóó de mogelijkheid van dit tooneel voorstellen.»

102. *Schuldeloos vermoord*, blz. 108. Zekerlijk is het vreemd, iemand die geworgd werd, nog te hooren spreken: LETOURNEUR liet dan ook deze en hare volgende woorden achterwege; doch GUIZOT heeft dezelve hersteld, met bijvoeging, dat het dichterlijk genie niet gehouden is tot al de strengheid der medicale waarschijnlijkheden. Beiden schijnen mij toe te dwalen, zoodat ik, indien deskundigen verklaren, dat zij, na het worgen, met geene mogelijkheid deze afgebroken woorden heeft kunnen uitbrengen, en dan toch zoo kort daarop den geest geven, het gevoelen van TIECK omhelze, en het moment stelle bij 't zeggen van *soo, soo*, — blz. 107.

103. *Leugenares*, blz. 108. Ik zou Desdamaonaas laatste woorden niet gaarne eene leugen, zelfs geene leugen om best wil noemen, daar deze uitdrukking somtijds op de heillooste wijze misbruikt wordt. De leugen waarmede zij sterft, is eene hemelsche waarheid, te goed om voor de vierschaar der alledaagsche moraal getrokken te worden. HORN.

104. *Als water valsch*, blz. 108. Iets dergelijks legt Jacob zijnen zoon Ruben te last, terwijl hij hem zijne ontucht verwijt. *Gen. XLIX: 4.*

105. *Uw zwaard verschrikt mij niet*, blz. 109. De karakterschets van Emilia, door Mrs. JAMESON, verdient hier nog een plaatsje. « Emilia is a perfect portrait from common life, a masterpiece in the Flemish style; and though not necessary as a contrast, it cannot be but that the thorough

vulgarity, the loose principles of this plebeian woman, united to a high degree of spirit, energetic feeling, strong sense and low cunning, serve to place in brighter relief the exquisite refinement, the moral grace, the unblemished truth, and the soft submission of Desdemona.»

106. *Ik dacht het dadelijk*, blz. 110. Toen Jago haar den zakdoek afnam, schijnt zij reeds iets ergs vermoed te hebben. (blz. 62.)

107. *Mijn vader mijner moeder gaf*, blz. 111. Dit schijnt in weerspraak met hetgeen hij blz. 70 zeide; men moet dus aannemen, dat hij toen zijne vrouw zocht te verschrikken, door haar den doek, als een talisman, in een geheimzinnig licht te toonen.

108. *Ik speel voor swaan*, blz. 112. Zoo ook in den Koopman van Venetie:

He makes a swanlike end,

Fading in music.

Toespeling op het gevoelen der Ouden, dat de zwanen, even voor hun sterven, een gezang aanheffen. Vergel. PLATOOS Phaedo, cap. XXXV; en vooral J. H. Voss, mythol. briefe. II. p. 98 ff.

109. *IJs-koud gehard*, blz. 112. Spaansche klingen, gloedheet, in ijs-koud water gestaald, waren wegens derzelve hardheid en veerkracht beroemd. Falstaf, terwijl hij zich in eene waschmand verstoken had, vergelijkt zich bij zulk eene kling: *Bedenk eens*, zegt hij, *krom te liggen als eene echte Bilbaokling, in de ruimte eener korenmaat, hecht aan spits, hiel aan hoofd.* (Merry wives III: 5.) Ook JUSTINUS spreekt van dergelijke: (L. XLIV. c. 3.) *Nec ullum apud eos telum probatur, quod non aut Bilbilis fluvio, aut Chalybe tingatur.*

110. *Jaagt mij in stormen rond!* blz. 113. Even zoo in 's dichters tooneelspel, Measure for measure:

Om als gevangene, in d'onzigtbren wind,

Met rusteloose vaart de wereld rond-

Gevoerd te worden.

111. *Ik zie hem naar de voeten*, blz. 114. Of hij ook, volgens de middeleeuwsch-christelijke mythologie, paardevoeten heeft, die onder elke menschelijke transfiguratie den Booze verrieden. GRIMM, d. Myth. p. 566.

112. *Een eervol moordenaar*, blz. 114. *An honourable murderer*, doelende op het regt, ja den pligt dien hij zich toeschrijft om haar leven te offeren.

113. *Ik spreek geen enkel woord*, blz. 114. De snoodaard, wien 't nooit aan woorden ontbrak, is letterlijk ad terminos non loqui: *verstrikt in de koorden zijner eigen zonden*, (Spr. V: 22,) is hij in- en uitwendig vernietigd.

114. *Indiaan*, blz. 116. Men volgt hier gewoonlijk den foliant, en leest *Judean*, daaronder Herodes verstaande, die, door minijver gedreven, zijne vrouw Mariamne doodde; doch BOSWELL en SINGEA geven de voorkeur aan de lezing van den oorspronkelijken kwartodruk, *Indian*; ook SONGINI vertaalt *rosso indiano*. De keus blijft moeilijk.

115. *Hij doorsteekt zich*, blz. 116. *Een mensch, door bloedschuld geperst, vlugt tot aan het graf*. Spreuk. XXVIII: 17.

116. *Spartaansche hond*, blz. 116. Dit *Spartaansche* beteekent hier niets anders dan *ongevoelige, verharde*.

117. *Deze jammerdaad*, blz. 116. De kiem des verderfs heeft rijpe vruchten voortgebracht; de toemeloze togt heeft uitgewoed; het noodlot is voleindigd: want dat is het noodlot in de moderne tragedie, dat de ondergang des menschen, door zijne eigene overtreding onvermijdelijk wordt gemaakt: onweerstaanbare dwang en schuldeloos lijden onder de uitwendige aaneenschakeling van oorzaak en gevolg, liggen buiten haar gebied.

Treffend drukt CALDERON dit, in zijn tooneelspel, het leven een droom, aldus uit:

*El hado mas esquivo,
La inclinacion mas violenta,
El planeta mas impio,
Solo el albedrio inclinan,
No fuerzan el albedrio.*

UITGAVEN.

Gelijk bij schier al de stukken van SHAKSPEARE zoo zijn de uitleggers het ook over het jaar, waarin Othello gedicht is, zeer oneens. Terwijl MALONE en DICK daarvoor 1604 aannemen, stelde CAPELL het in 1611, DRAKE in 1612, en CHALMERS zelfs in 1614. Het is onmogelijk om te bepalen wie hier gelijk heeft; doch, als een der rijpste voortbrengselen zijner Muze, kan men het ook gerustelijk als een der laatste beschouwen. De oudste uitgaaf in kwarto, van 1622, dus zes jaar na 's dichters dood gedrukt; is uiterst zeldzaam, en werd op de verkooping van BINDLEY met 56 £ betaald. Daarop volgt de folio van 1623; voorts vindt men nog eene kwarto uitgaaf van 1630, eene van 1655, en nog eene oudere zonder jaartal: folioos van 1632, 1664, 1684, en eindelijk de tallooze octavodrukken van 1709 tot heden.

Deze vertaling is bewerkt naar den tekst van SAMUEL WELLER SINGER, die zich door naauwkeurigheid en eenen goeden commentarius aanbeveelt. (Lond. 1826.)

VERTALINGEN.

Hoogduitsche. — M. C. WIELAND, 1766. — NN., Frankfort, 1769. — J. J. ESCHENBURG, 1775. — C. H. SCHMIDT, 17... — F. L. SCHRÖDER, 178... — L. SCHUBART, 1802. — H. VOSS, 1806, 2° druk, 1825. — J. W. O. BENDA, 1825. — .. MEIJER, 1825. — W. VON BAUDISSIN, (in TIRCKS uitgave der vert. van SCHLEGEL) 1832. — PH. KAUFMANN, 1832. — J. KÖRNER, (in SHAK in einem Bande) Schneeberg 1836. — E. ORTLEPP, (in de miniatuur uitg. bij Wigand) 1836.

Fransche. — LAPLACE, (in zijn théâtre angl.) 1745. — ... DOUIN, 1773. — LETOURNEUR, 1776. — J. F. DUCIS, 1792. — F. GUIZOT, 1821. — NN., Paris 1827. — A. DE VIGNY, 1830. — NN. 1834, SHAK en un vol.)

Italiaansche. — M. LEONI, Verona 1821. — V. SONCINI, Milano 1830.

Spaansche, door L. F. MORATIN, den vertaler van Hamlet, 1795.

Hollandsche. — . . . , (naar ESCHENBURG) 1781. — J. P. UILENBROEK, 179. naar DUCIS.) Het 3e tooneel van 't 3e bedrijf door Mr. J. VAN LENSREP, 1835.

Deensche, door . . WULFF, 1822.

LITTERATUUR OVER DIT STUK.

- A. BECKET, Shakspeare's himself again, 1815, I. p. 177—205.
J. W. O. BENDA, Shre's dram. Werke, XIX. p. 237—50.
L. BÉAUNE'S Schriften, 1829, I. p. 148—9.
J. L. BOUCHARLAT, cours de littérature, 1826, I. p. 31—45.
F. BOUTERWEK, Geschichte der schönen Redek., VII. p. 286—87.
G. CHALKERS, a supplemental apology, 1799, p. 457—65.
N. P. CHAULIN, prévis hist. des pièces de Shre, 1829, p. 385—94.
F. DOUCE, illustrations of Shakspeare, 1807; II. p. 267—72.
N. DRAKE, Shre and his times, 1817, II. p. 531 ff. — Memorials of Shre, 1828, p. 97—100, 342—69.
P. DUPONT, Essais littér. sur Shakspeare, 1828, I. p. 53—96.
T. ECHTERMEYER, Shakspeare Quellen, I. p. 117—38, III. p. 181—83.
H. ENK, Melpomene, od. vom trag. Interesse, 1827, p. 12, 225, 266—67, 317, 415.
J. J. ESCHENBURG, Ueber Shre, Zürich 1787, p. 275—67, 458.
J. L. GEOFFROY, coeurs de littérat. dram. 2e edit. 1825, IV. p. 24 ff.
LE GLOBE, recueil phil. et littér. 1828, n° 61.
F. GUIZOT, oeuvres de Sh. par LETOURNEUR, 1821, V. p. 3—20, 201—4.
Hallsche Literaturzeitung, 1820, n° 14.
W. HAZLITT, characters of Sh's plays, 2e edit. 1818, p. 42—60.
HERMES, Jahrb. der Literatur, 1819, I. p. 103.
F. HORN, freundl. Schriften, 1817, II. p. 160—8; Shre erläutert, 1823, I. p. 317—58, IV. p. 340—41.
Z. JACKSON, Shakspeare's genius justified, 1819, p. 402—16.
A. JAMESON, charact. of women, 2^e edit. 1833, II. p. 31—49.
S. JOHNSON, achter het stuk in de meeste uitgaven.
N. G. VAN KAMPEN, werk. der Holl. maatschappij, 1823, VI. p. 216—17.
Leips. Kunstblatt, 1818, n° 125.

- G. E. LESSING, Hamburg. dramaturgie, 1767, n° 16.
- J. MONCK MASON, comments on the several edit. of Sh. 1807, p. 458—78, 605—08.
- H. J. PYE, comments on the commentators of Sh. 1807, p. 330—42. *Revue de Paris*, (Brux. 1829.) VIII. p. 49—58, IX. 148 ff.
- A. W. SCHLEGEL, Vorles. über. dramat. Kunst et Literatur, 2° ausg. 1816, III. p. 140—45.
- L. SCHUBART, achter zijne vertaling.
- K. E. SCHUBARTH, gesammelte Schriften, 1835, p. 197.
- E. H. SEYMOUR, remarks upon the plays of Shre, 1805, II. p. 291—380.
- A. SKOTTOWE, the life of Shaksp. etc. 1824, II. p. 69—94.
- K. W. F. SOLGER's nachlass, 1826, II. p. 694—5.
- V. SONCINI, aanmerk. onder zijne vertaling.
- Mad. de STAEL-HOLSTEIN, de la littérat. (1804) chap. 8, de l'Allemagne II. chap. 27.
- W. SÜVERN, Aeschylus 7 gegen Theben, 1797, p. 78, 127.
- L. TIECK, dramat. Blätter, 1826, II. p. 172—74. Shre's dram. werke, IX. p. 357—64.
- A. DE VIGNY, voorrede en aanmerk. zijner vertaling.
- VOLTAIRE, du théâtre français. (1761.)
- H. VOSS, Shaksp. Schauspiele, VII. 1. p. 277—93.
- W. N., in Anderson's Bee, vol. I. p. 56 ff; mede opgenomen in DRAKE's memor. p. 343—69.

VARIANTEN.

- Blz. 9, Reg. 28. Wees behoedzaam, generaal.
- » 19, » 6. Steekt op uw degens.
- » 19, » 15. Dat ik een vrolijke opgewektheid voel
In krijgsbezwaren; en ik onderneem.
- » 30, » 7. Dit's afgesleten zotteklap, om dwazen
In 't bierhuis te doen lagchen. Welken lof,
Hoe schraal dan, keurt ge een dwaze schoene waard?
- » » 13. ó Grove onwetendheid! de slechtsten prijst
Ge 't meest: maar zeg mij, welken lof wel gaaft
Ge een vrouw, die door 't gezag van haar waardij
De boosheid-zelv' tot billijk prijzen dwong?
- » » 30. ó Al te lam en krachteloos besluit!
Hoewel hij uw gemaal is, Emilie,
Leer niets van hem. Wat dunkt u, Cassio,
Is hij geen stout en roekloos babbelaar?
- » 31, » 2. Hij vat haar bij de hand: juist, goed gezegd;
Toe, fluistert maar: in zulk een kleine web
Vang ik een vlieg, zoo groot als Cassio.
Ja, glimlach tegen haar, komaan; ik zal
U boeijen in uw eigen hoflijkheid.
't Is waar; juist zoo: als zulke kuren u
Uw luitnantsplaats kosten, waar 't u beter,
Gij hadt uw vingers niet zoo vaak gekust,
Waarmee ge den galant zoo deftig speelt,
Braaf; fraai gekust! een buiging zoo als 't hoort:
Het is zoo, inderdaad. Alweêr uw vingers aan
Den mond? ik wou om uwentwil enz.
- » 33, » 15. Hare kiesche teederheid.
- » 22. Op den trap van dit geluk? Een sluwe enz.
- » 31. Een verdoemde, uitgeleerde enz.
- » 34, » 3. Zedige grimassen!

- Blz. 35, Reg. 19. Zoo krijg ik onzen Michel in de kniel.
" 38, " 7. Dronk ook alreë op Desdemonas heil.
" 42, " 25. M'er hebben bijgebragt.
" 57, " 25. Wat man en vrouw het naaste ligt aan 't hart.
" 60, " 29. Waarvoor ik inderdaad met reden vrees.
" 61, " 10. Zij, dat ik enz.
" 66, " 2. Indien u hoogstverdachte omstandigheên.
" 67, " 29. Verpand ik hier mijn woord.
" 73, " 16. God geve, 't zij
Een staatszaak, als ge denkt, geen achterdocht,
Of een jaloesche gril, die u betreft.
" 75, " 94. Mag zij ook die weggeven?
" 77, " 23. Een man met horens is enz.
" 24. En menig burgermonster.
" 87, " 25. Maar zij stelt.
" 104, " 27. 'k Wil u, onvoorbereid van geest, niet dooden.

E R R A T A.

- Blz. 16, Reg. 20. lees: Gebergten.
" 33. — Stuksgewijs.
" 18, " 39. — Verstrooing
" 25, " 15. — Overschuimden
" 38, " 10. — Geen scherts
" 47, " 22. — Den schelm.
" 77, " 31. — Des duivels of der duivlen.
" 97, " 31. — Al zijn we.

Ten aanzien der *locusts* (Noot N° 31) heeft onze CORNELIS DE BRUIJN mij teregt geholpen, verhalende dat hij op Cyprus zalk eene overgrootte menigte van sprinkhanen ontmoette, dat zijn muilnier er bij elken voetstap tien of twaalf doodde. (Reis door Klein-Azië enz., 1698, blz. 376.)

Bij de Uitgevers dezès zijn mede te bekomen:

HAMLET, treurspel van W. Shakspeare, vertaald door P. P. Roorda van Eysinga.

MACBETH, vertaald door J. Moulin.

DE STORM, (Proeve eener vertaling van) door denzelfden.

Tegen A. VAN DER HOOP JR. als beoordeelaar van den MACBETH, door denzelfden.

Men kan inteeekenen op DE KOOPMAN VAN VENETIË, uit het Engelsch van W. Shakspeare, f 1.25.

